nedeljski
Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo - Cena 60 lir

TRST, nedelja, 25. februarja 1968

Leto XXIV. - Št. 48 (6941)

U TANTOVA IZJAVA O VIETNAMU

Prvi nujen korak je konec bombardiranja in drugih vojnih dejanj proti Severnemu Vietnamu

Osvobodilne sile so se umaknile iz cesarjeve palače v Hue in se upirajo še na drugih sektorjih obzidja - Močno obstreljevanje Ke Sana

NEW YORK, 24. — V svoji napovedani izjavi je glavni tajnik OZN U Tant danes poudaril, da je vietnamska vojna nepotrebna in da je sedaj čas, ko je treba zahtevati njen konec. U Tant je ugotovil, da prevzema svet žalost in gnus spričo trajnega stopnjevanja in nadaljevanja krutosti v tej vojni.

U Tant je dodal: «Stiska se srce, ko prisostvujemo umiranju nedolžnih civilistov, ki morda niti ne morejo vedeti, za kaj gre. Toda tudi izgube med vojaki stalno naraščajo. Grozotam vojne je enaka samo njena nepotrebnost. Ne more biti ne zmage ne poraza. Lahko je samo še novo trpljenje, nova smrt, novo uničenje. Gre za sam obstoj Vietnama; čas je, da se zahteva konec.»

U Tant je ponovil tezo, ki jo je že večkrat izrazil, in nadaljeval: «Po mojem mnenju je prvi nujno potreben korak ustaviti vse bombardiranje in druga vojna dejanja proti Vietnamski demokratični republiki. Ta korak bi se lahko moral storiti in bi se lahko storil brez prevelikega vojaškega tveganja. Če bi bil storjen ta korak, sem bolj ko kdaj koli prepričan, da bodo sledili važni razgovori mnogo prej kakor se na splošno domneva in morda celo v malo dneh.

Kar se tiče vprašanj, ki se nanašajo na boje, se po brezpogojni ustavitvi bombardiranja, zlasti na demilitariziranem področju in čez meje, lahko pametno domneva, da se bo to upoštevalo v dobri veri. To vprašanje bi morale rešiti stranke same, da omogočijo širša pogajanja ob udeležbi vseh prizadetih strank, vštevši vlade Južnega Vietnama in južnovietnamske narodnoosvobodilne fronte.»

U Tant je poudaril, da so njegova nedavna posvetovanja v raznih prestolnicah potrdila njegovo prepričanje, da bi konec bombardiranja in vseh drugih vojnih dejanj proti Severnemu Vietnamu pripeljal do pogajanj.

Po poročilih sajgonskih in ameriških vojaških oblasti so južnovietnamske čete danes popoldne znova zasedle cesarjevo palačo v Hue v zahodnem delu mesta. Sajgonske čete so takoj snele zastavo osvobodilne fronte in razobesile južnovietnamsko zastavo. Osvobodilne sile se v manjšem številu še branijo v majhnem delu obzidja. Med današnjim napadom se niso osvobodilne sile močno upirale, ker so verjetno osredotočile svojo obrambo na druge sektorje, kjer se še upirajo.

Severnovietnamska tiskovna agencija poroča, da je osvobodilna fronta v Hue poslala glavnemu tajniku OZN U Tantu poziv, naj zahteva od vlade ZDA, da «preneha z dejanji uničenja in pokola» v Hue in drugih mestih.

Agencija poroča, da je poziv vseboval odprto pimo, ki ga je 18. februarja poslal U Tantu predsednik fronte demokratičnega zavezništva za mir profesor Le Van Hao. V pismu je bilo rečeno, da od 31. januarja ameriška letala, ladje in topovi bombardirajo Hue ter da uporabljajo proti obljudenim delom mesta napalm, plinske bombe in drugo kemijsko orožje.

Zaostrili so se boji tudi okoli ameriškega oporišča Ke San. Obroč okoli tega oporišča se vedno bolj krči. Osvobodilne sile so skopale jarke manj kakor petsto metrov daleč od oporišča. Včeraj so osvobodilne sile pet ur zaporedoma močno obstreljevale to oporišče, v katero je padlo skupno 1307 granat.

Davi so osvobodilne sile močno obstreljevale tudi oporišče Tan Son Nut pri Sajgonu. Zaradi tega so prekinili prihajanje in odhajanje civilnih letal.

Zakaj ni nobenega slovanskega jezika na videmski fakulteti?

Fakulteta za tuje jezike in leposlovje v Vidmu pod okriljem tržaške univerze bo zelo verjetno potrjena že marca v Rimu po višjem učnem svetu. Sedež nove in prve fakultete v Vidmu bo skoraj gotovo v palači Bertoni v Vidmu, ki jo bo deželni odbor temeljito obnovil in predelal za učne namene.

Oktobra letos bi se odprlo prvo šolsko leto 1968-69 nove fakultete. Ustanovili bodo pet rednih profesorskih in 14 asistentskih mest.

V listih so pisali, da bodo učili na tej novi fakulteti naslednje tuje jezike: nemščino, angleščino, francoščino in španščino.

Poseben konzorcij se je brigal za ustanovitev fakultete in bo skrbel za njeno nadaljnje vzdrževanje. Nobenega novega bremena ne predstavlja nova videmska fakulteta za državni proračun.

Čestitamo Furlanom, da se je njihov dolgi boj za visoke šole v Vidmu končal s prvim uspehom.

Nova fakulteta za tuje jezike bo pomagala Furlanom, da se njihov novi rod nauči tujih jezikov predvsem zato, da bodo ljudje iz Furlanije znali tuje jezike in da bodo mogli laže razvijati svoj turizem na morskih peščinah lagun in v karnijskih gorah. Še važnejše pa bo znanje jezikov zaradi nove industrije, ki bo nastala v industrijskih conah in polih Furlanije, kot predvideva deželni osnutek prihodnjega nacrtovanja. Moderni industrijski objekti terjajo že pri sami proizvodnji znanje jezikov tistih zahodnih držav, ki so industrijsko še bolj razvite kot Italija. Končno pa bo znanje tujih jezikov pomagalo tudi pri analiziranju tujih tržišč, v zunanji trgovini in pri plasiranju industrijskih proizvodov, ki jih bodo furlanske industrije proizvajale. Že doslej je pordenonska industrija zlasti s svojimi električnimi gospodinjskimi aparati imela uspeh na zahodnih trgih prav z osebjem, ki je obvladalo tuje trge. Med učnim programom in pa med tem, v čemer se hoče Furlanija uveljaviti v svetu, pa opažamo veliko neskladnost. Predsednik deželnega odbora dr. Berzanti, bivši pokrajinski predsednik dr. Burtulo, zbornica za trgovino in industrijo v Vidmu, trgovsko združenje, vsi krajevni listi, predvsem «Messaggero Veneto», govorniki iz vrst poslancev, senatorjev, deželnih in pokrajinskih svetnikov nenehno poudarjajo že dve leti, da mora priti Furlanija iz svoje osamelosti, da mora biti kot najbolj vzhodna pokrajina, na vzhodni meji Italije, most, zveza z vzhodom. Sedaj je nastopil trenutek, trdijo vsi furlanski politiki, da Furlanija po vzoru severno-zahodnih italijanskih dežel Piemonta in Lombardije izkoristi svojo geopolitično lego. Zdaj naj bi Furlanija tudi po mnenju publicistov in novinarjev odigrala postopoma podobno vlogo na vzhodu, ker so že padle pregrade ločevanja med narodi. Furlanija naj posnema čudovito uspešno vlogo velike italijanske osrednje industrije, ki se ji je posrečilo pridobiti zase sovjetske državne gospodarske kroge za sodelovanje tako velikih razsežnosti, da nad temi uspehi italijanskih industrijcev strmi ves svet. Italija se uveljavlja tudi v drugih državah evropskega vzhoda in hiti z medsebojnimi državnimi obiski, da bi se uveljavila tudi v Romuniji, potem ko so se njene industrije že precej utrdile v Jugoslaviji.

Zato se čudimo, da so pri prvem svojem visokošolskem inštitutu mogli furlanski vodilni politični krogi napraviti takšno opustitev, da niso dali v učni program vsaj enega izmed tistih jezikov, ki se govorijo v državah vzhodno od Furlanije in s katerimi hoče vsa politična in gospodarska Furlanija imeti čim prej ne samo navadne stike, ampak pravo tesno sodelovanje, kot ga zahtevajo gospodarski interesi Furlanije.

Furlani sami tožijo, da ne znajo tujih jezikov, in jim v tem njihovem priznanju moramo dati prav.

Furlani dobro občutijo, da je zanje silno pomembno znanje nemščine in jo za silo nekateri znajo. Vsi v Furlaniji pa vedo, da vzhod Furlanije ni samo Avstrija in nekoliko južna Nemčija, da so tu Jugoslavija, Madžarska in cela vrsta slovanskih držav. Vedo gospodarski operaterji Furlanije, kako jim škodi že sedaj, da so med njimi prave bele vrane, ki bi vsaj nekoliko razumeli jezike držav vzhodno od Furlanije.

Jezikoslovci po italijanskih univerzah vedo, da je že znanje enega izmed slovanskih jezikov dovoljno, da se sporazumeš v vseh drugih slovanskih jezikih.

Sicer pa Furlani na splošno, razen nekaj nacionalističnih naročenih agitatorjev po listih, vedo, da so se njihovi furlanski Slovenci v prvi in drugi svetovni vojni in v emigraciji pred prvo svetovno vojno po deželah vzhodno od Furlanije dobro znašli v slovanskih deželah. Kot emigranti so govorili z Rusi že po nekaj tednih. V avstrijskih časih so se z lahkoto znašli v vseh avstrijskih kronovinah z raznimi slovanskimi jeziki. V času prve svetovne vojne so Rezijani in nadiški Slovenci ogromno koristili italijanski armadi v informativni in prevajalski službi in v tolmačenju.

Ker že Furlani ne znajo jezikov svojih vzhodnih sosedov, jim pa že lastni interesi velevajo, da bi vsaj ohranili znanje materinega slovenskega narečja svojih furlanskih Slovencev in ga uporabili v svoj prid, ne več v vojnih vihrah, ampak v miroljubne namene v ekspanziji furlanskega gospodarstva in gospodarskega sporazumevanja s sosedi. Prav tem svojim Slovencem iz pradavnine bi morali dati možnost, da si svoje prirojeno znanje slovenske materinščine izpopolnijo, da bi jo še bolj znali upporabljati v interesu Furlanije in furlanskih gospodarskih operaterjev.

V Sloveniji, ki je prva vzhodna sosedna dežela Furlanije, je vse polno ljudi ne samo z znanjem italijanskega jezika, ampak kar precej tudi z znanjem furlanščine. Že dolga desetletja je na romanističnem oddelku filozofske fakultete v Ljubljani zmerom v teku preučevanje furlanščine, pa čeprav je Furlanov ravno polovica manj kot Slovencev. Slovenske univerzitetne kroge torej prav nič ne moti, da se ne bi učili furlanščine, kot bi to morali po mnenju nekaterih videmskih krogov, ki še tičijo v nekih nacionalističnih predsodkih, opustiti v Vidmu na svojem novem visokošolskem inštitutu učenje slovenščine, ki jo govori enkrat večje število prebivalcev od Furlanov. Toda isti krogi ne kažejo tudi nobenega posebnega navdušenja za učenje dvanajst milijonov ljudi govorečega srbo-hrvaškega jezika, ki bi bil kot prva sosedna stopnja za razumevanje ruščine, poljščine itd. itd.

Ne verjamemo, da bi v Turinu realistični Piemonteži, ako bi se znašli v istih geopolitičnih in gospodarskih in čisto političnih razmerah, sestavili tak učni program, kot so ga v Vidmu, čisto v škodo svoje lastne gospodarske ekspanzije in povezave s sosedi.

Albert Rejec

Jordanski protest proti spremembam ob «zidu objokovanja»

NEW YORK, 24. — Jordanski predstavnik pri OZN Muhamed El Farra je v pismu, ki ga je poslal tajniku Združenih narodov protestiral proti gradbenim delom, ki so jih izraelske oblasti začele opravljati okoli «zida objokovanja» v Jeruzalemu. El Farra trdi v svojem pismu, da ta dela spreminjajo značaj svetih muslimanskih krajev v arabskem delu mesta v Jeruzalemu. Jordanski predstavnik se pri svojih izvajanjih naslanja na poročilo, ki ga je pripravila neka angleška komisija v soglasju z Organizacijo združenih narodov. V tem poročilu se zatrjuje, da je «zid objokovanja» muslimanska lastnina, kakor so muslimanska lastnina tudi razni okoliški objekti. El Farra trdi, da predstavlja izraelska pobuda pravcato izzivanje ter grobo kršitev mednarodnega prava ter resolucij generalne skupščine OZN. Poleg tega ogroža mir ter je zato treba takoj nekaj ukreniti. Jordanski delegat zahteva nadalje, naj generalni tajnik sprejme takoj potrebne ukrepe.

Španska mornariška pehota zasedla otok Alboran

MADRID, 24. — Madridski dnevnik «Pueblo» sporoča, da so se enote španske mornariške pehote izkrcale na malem otoku Alboran v Sredozemskem morju, na pol poti med španskim polotokom in Afriko. Otoček je neobljuden. Španska mornariška pehota je postavila na njem nadzorno službo, da bi tako jasno poudarila špansko suverenost.

V zadnjih časih so z raznih strani prihajale vesti, da nameravajo ZDA postaviti na otoku opazovalno središče, ki bi nadzorovalo ves zahodni del Sredozemskega morja. Baje so se pred kakimi tremi tedni tudi nekatere sovjetske ladje usidrale blizu Alborana.

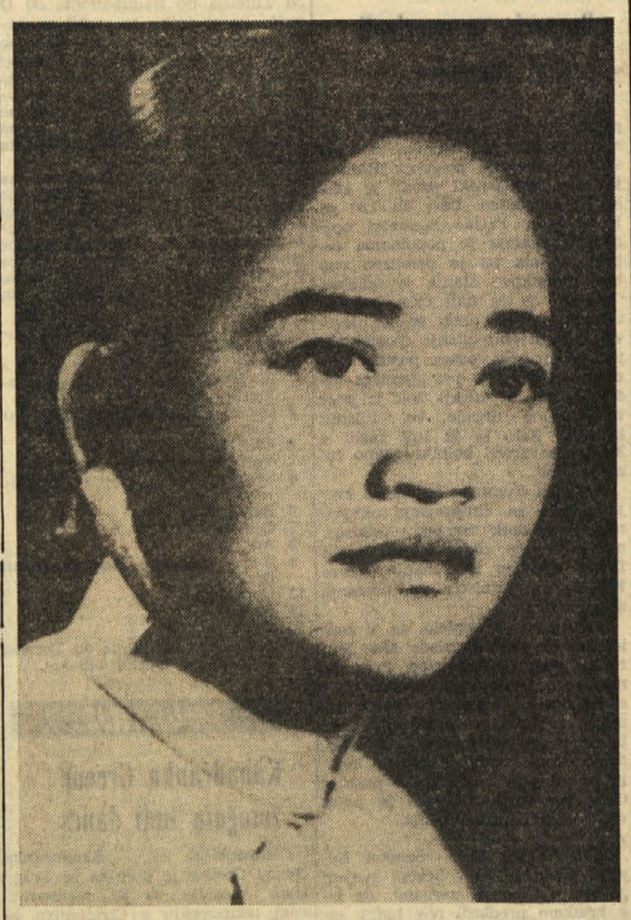

V vrstah južnovietnamske osvobodilne vojske je mnogo žensk. Na sliki je Ngujen Ti Din, namestnica vrhovnega poveljnika osvobodilnih sil.

Univerzitetni študentje v Italiji nadaljujejo protestne demonstracije proti neurejenosti italijanskih univerz in proti nezadovoljivi reformi, ki je v načrtu. V mnogih mestih so zasedli posamezne fakultete. Slika kaže množico študentov, ki demonstrirajo pred sedežem filozofske fakultete v Rimu. V četrtek so študenti to fakulteto in nekatere druge znova zasedli, a so jih policaji izgnali. V petek pa so prostore znova zasedli. Manjša slika kaže akcijo policajev, ki nesejo študentko iz prostorov fakultete.

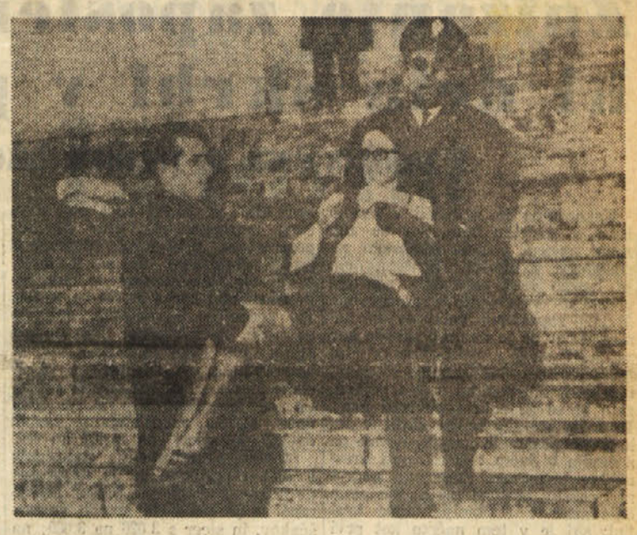

PO ZASEDBI FILOZOFSKE FAKULTETE V RIMU

Študenti rimske univerze pozivajo vse študente na enotno borbo

Včeraj do večernih ur ni bilo incidentov - Podpora socialistične mladinske federacije študentom v borbi - Akademski senat odobrava nastop policije

RIM, 24. — V univerzitetnem mestu v Rimu je vse mirno. Študentje so še vedno v notranjosti filozofske fakultete. Agenti javne varnosti in karabinjerji so vso noč stražili univerzitetno mesto in ni bilo nobenega incidenta. Davi so, kakor običajno odprli vhode v univerzitetno mesto. Na vseh fakultetah z izjemo filozofske, ki so jo študentje zasedli, in pravosodne, za politične vede in za fiziko, ki so zaprte, so se predavanja in izpiti redno nadaljevali.

Policijski oddelki stražijo pred uradi rektorja. Vhod je dovoljen samo profesorjem in uradnikom. Okoli sto agentov je tudi v uradih rektorata.

Pred filozofsko fakulteto je zelo živahno. Vrata so odprta in straži jih pet študentov in tri študentke. Vstop je dovoljen samo študentom.

Nekaj pred poldne so skupine študentov in študentk filozofske fakultete razdeljevale ciklostiran list, v katerem je rečeno, da imajo sedanje demonstracije jasen političen namen, tj. odpreti univerzo študentom, katerim univerza pripada kot sedež njihovega dozorevanja in človeškega izoblikovanja.

List obsoja nastop policije in ugotavlja, da je potrebno znova zasesti univerzitetni sedež povsod, kjer je mogoče, in ustvariti gibanje borbe ter ustvariti konkretnejšo povezavo in dejansko sodelovanje med vsemi študenti v borbi. Ustanovijo naj se študijske komisije, ki bodo skupne za več fakultet, pripravljajo naj se skupni dokumenti ter vsem študentom naj bodo dostopna zborovanja.

Tudi sindikalist Lombardo, ki pripada socialistični mladinski federaciji, je na nekem zborovanju na trgu pred univerzo razdeljeval letake, v katerih je rečeno, da rimska socialistična mladinska federacija «izreka vso solidarnost z borbo študentovskega gibanja, ki je začelo temeljito raziskavo, da najde nov obseg kritične navzočnosti in dejanske oblasti na univerzi. Neuspeli poskus zatrtja študentovske borbe na rimski univerzi, ki ga je izvedel akademski avtoritarizem, s tem da je zaprl univerzo, in z intervencijo policije, je logična posledica dozoritve študentovskega gibanja in raztegnitve njegove ostrine. Vse demokratične sile morajo zavzeti jasno stališče, da se uveljavijo potrebni pogoji, da se bo študentsko gibanje moglo avtonomno razvijati. Njegova akcija se ne sme ustavljati na tradicionalni platformi generičnega protesta. Federacija se zaveda važnosti pomena avtonomije, ki ga je študentovsko gibanje doseglo s sedanjimi borbami, in zaradi tega meni, da morajo oblike in vsebine študentovske borbe nastajati izključno iz realnosti zborovanj in komisij na fakultetah. Rimski mladi socialisti izražajo zaupanje v avtonomne sposobnosti študentov v borbi in se zanesejo na njihovo akcijo za zgraditev nove platforme za italijansko študentovsko gibanje.»

Akademski senat je imel danes triurni sestanek, po katerem je «objavil sporočilo, v katerem pravi, da je bil sklep, na podlagi katerega so zahtevali nastop policijskih sil, «ne samo upravičen, temveč nujno potreben, ker je bilo očitno, da ta oblika nasilnega napada z nevarnostjo uničenja študijskih in delovnih inštrumentov ter inštrumentov upravnega življenja lahko spravi za več let v krizo delovanje univerze». Senat je mnenja, da bi bila intervencija varnostnih sil zopet potrebna, «če bi se ponovili dogodki te vrste, ki presegajo tudi okvir splošne nezakonitosti teh oblik zasedbe vsako mejo dopustnosti».

Senat poziva nato «zdrave sile študentovskega gibanja», naj napravijo konec sedanjega stanja, «ki se lahko spremeni v zmedo». Dalje pravi, da se mu zdi mogoče in zaželeno, ko bo prenehala zasedba, da so na vseh fakultetah študentovska zborovanja «v dvoranah, ki so jih akademske oblasti pripravljene dati na razpolago, da se zajamči možnost udeležbe vsem tistim, ki imajo pravico, tudi na podlagi primernih oblik publicitete, v upanju, da bodo ta zborovanja rodila študijske in delovne odbore, s katerimi bodo fakultetski sveti lahko stopili v stik za proučevanje in uresničenje tistih oblik, ki bodo v mejah državne ureditve lahko prispevale k izboljšanju univerzitetnih struktur».

Na koncu je rečeno, da akademski senat odobrava akcijo rektorja in ga poziva, naj sklepe akademskega senata sporoči vladi.

V teku današnjega dne so v filozofski fakulteti predvajali film kubanske proizvodnje. Poleg tega so simpatizerji študentovskega gibanja poslali več košar živil in odeje. Študentje so sporočili, da pripravljajo tiskovni urad in časopis študentovskega gibanja, ki bo začel izhajati v najkrajšem času tudi s slikami.

Okoli 15.30 so trije tovornjaki policajev s približno 60 agenti zapustili univerzo in se vrnili na v svoje kasarne. Pred univerzo je ostalo samo 15 karabinjerjev in 25 policajev, ki so se razmestili na stopnišču pred vhodom v urade rektorata. Na trgu pred rektoratom so bile samo majhne skupine študentov, ki so diskutirale.

Poglavarji «črne sile» bodo sodelovali s Kingom

WASHINGTON, 24. — Poglavarja «črne sile» Stokely Carmichael in Rap Brown sta sprejela zahtevo Martina L. Kinga, da se udeležita pohoda na Washington pod geslom «Borbe proti revščini», ki bo v aprilu. Carmichael in Brown, ki sta najvplivnejši osebnosti v «Združeni črni fronti», ki so jo pred kratkim organizirali v Washingtonu, sta privolila v politiko «nenasilja», ki naj bo po Kingovem mnenju značilna za pohod. Ta politika bo sicer mejila na «civilno neposlušnost», toda izogibala se bo vseh nasilnih dejanj ter zapletljajev, ki bi lahko povzročili nemire in izgrede.

Vest o sporazumu med Kingom in poglavarji «črne sile» je sporočil pastor Albert Sampson, ki je vnet Kingov pristaš. Sampson zbira sedaj prostovoljce za pohod na Washington, ki se bo uradno imenoval «Kampanja revnega ljudstva za utaboritev». V bistvu gre za to: udeleženci pohoda se bodo utaborili na raznih krajih ter bodo tam ostali, dokler oblasti ne bodo ugodile zahtevam revnih slojev. King in njegovi pristaši bodo ostali v taborišču, dokler kongres ne bo sprejel učinkovitih ukrepov za borbo proti revščini.

Kljub Kingovi dobri volji pa prevladuje mnenje, da bo pohod povzročil nemire in zelo napeto stanje. Pravijo, da kongres ne bo hotel sprejeti zahtevanih ukrepov pod pritiskom manifestacij, še posebno zato, ker jih prirejajo črnci. Menijo tudi, da bo ta pohod praktično pomenil uvod v zdaj že tradicionalno «sezono rasnih nemirov».

TISKOVNA KONFERENCA V MOSKVI

Izjava sovjetske vlade o neonacističnih silah v Nemčiji

Izjava ugotavlja, da tudi ZDA spodbujajo rast revanšističnih teženj

MOSKVA, 24. — Načelnik tiskovnega urada zunanjega ministrstva Zamjatin je prebral danes na tiskovni konferenci sporočilo sovjetskega zunanjega ministrstva o povečanju dejavnosti neonacističnih sil v Zahodni Nemčiji.

Izjava poudarja, da ima Sovjetskega sporazuma dolžnost opozoriti svetovno javnost na nevaren razvoj neonacističnih in militarističnih sil v Zahodni Nemčiji. Nato analizira razvoj nove nacistične stranke, ki ima izrazito nacističen program. Izjava dodaja, da se je ta stranka lahko razvijala zaradi dopuščanja vladnih krogov v Bonnu, ki so v svoji zunanji in notranji politiki pomagali pri krepitvi neonacistične dejavnosti. Izjava ugotavlja, da je njih politika sorodna: temelji na nepriznavanju evropskih meja, zahteva atomsko orožje, trdi, da zastopa vse Nemce ter noče priznavati, da je bil potsdamski sporazum neveljaven in nezakonit od vsega začetka.

V notranji politiki preganjajo bonski voditelji demokratične organizacije, prepovedali so komunistično stranko in se pripravljajo na likvidacijo zadnjih ostankov buržoazno demokratičnih svobočin s tako imenovano izredno ustavo.

«Vse to, pravi izjava, ustvarja ugoden ambient za poživljanje neonacizma in revanšizma. V veliki meri ZDA spodbujajo rast revanšističnih teženj, s tem da uporabljajo NATO kot orodje svoje napadalne politike in skušajo povečati vlogo Zahodne Nemčije v Evropi ter okrepiti Bundeswehr. Prihod socialnih demokratov na oblast ni prinesel bistvenih sprememb v politiki varovanja in spodbujanja neonacističnih in militarističnih sil. Nasprotno, nova politika prispeva k njihovi krepitvi. S tem da bonska vlada noče prepovedati neonacistične stranke, je izrekla smrtno obsodbo proti tako imenovani novi vzhodni politiki. Ponovno je pokazala, da dejansko ne želi normalizirati svojih odnosov s socialističnimi državami v Evropi.»

Zatem pravi izjava, da so v Zahodni Nemčiji vodilne sile, ki nasprotujejo neonacizmu in se zavzemajo za politiko mirnega sodelovanja z drugimi državami, toda bonski krogi ne upoštevajo teh sil, čeprav so v večini.

«Politika Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav do Zahodne Nemčije, zaključuje izjava, je bila že obrazložena več ko ob eni priložnosti in tudi v skupnih sporočilih v Bukarešti in Karlovih varih. Izhaja s predpostavke nujnosti uvedbe sodelovanja v Evropi in stabilnega sistema varnosti na podlagi sedanjega stanja t.j. nedotakljivosti povojnih meja in obstoja dveh nemških držav.

Avstrija zahteva izročitev dveh desničarjev

DUNAJ, 24. — Agencija APA sporoča, da je avstrijsko pravosodno ministrstvo zahtevalo izročitev avstrijskim oblastem dveh desničarskih ekstremistov. Gre za Rudolfa Watshingerja in Herringa Nachmanna, ki ju policija že dalj časa išče.

V zahtevi za izročitev, ki so jo poslali bavarskemu pravosodnemu ministru, je rečeno, da sta Watschinger in Nachmann osumljena, da sta prekršila člen 214 (prikrivanje kršiteljev zakona) ter člena 81 (upor ali grožnje proti javnim funkcionarjem) avstrijskega kazenskega zakona.

RIM, 24. — Prizivna komisija cenzure je preklicala sklep prvostopne komisije, ki je prepovedala mladoletnim do 14. leta, da prisostvujejo predstavom filma Giannija Puccinija «I sette fratelli Cerci». Komisija je sprejela sklep z večino glasov.

Tri dni ustavljen prevoz blaga s tovornjaki

RIM, 24. — Odbor za obrambo prevozov z avtomobili je danes potrdil, da od polnoči jutri do polnoči v sredo, 28. februarja se bodo ustavili vsi tovornjaki in vsa vozila za prevoz blaga.

Protestno gibanje da podpre odobritev vrste ukrepov, ki se med drugim tičejo enakih pogojev za razne načine prevoza, uvedbe poklicnega seznama prevoznikov, spremembe določb cestnega zakonika, ki se tičejo teže in obsega industrijskih vozil, ter davčnih olajšav.

Ministrstvo za proračun in programiranje je organiziralo vsedržavno konferenco za programiranje pod naslovom «načrt 1966-70 v njegovem izvajanju in perspektive za prihodnja leta». Konferenca bo 8., 9. in 10. marca v kongresni dvorani EUR v Rimu. Razpravljali bodo med drugim o dosedanjih izkušnjah in nakazali probleme, ki bodo nastali po letu 1970. Konference se bodo udeležili deželni odbori za programiranje, predstavniki občin z več kot pet tisoč prebivalci, pokrajinskih uprav, komisije za zaklad in proračun parlamenta, predsedniki komisij poslanci zbornice in senata in drugi parlamentarci. Povabljeni so bili tudi predstavniki glavnih sindikalnih organizacij in organizacij podjetij ter organizacije kmetijskega sektorja, trgovine, obrtništva in zadružništva.

Fanfanijev sestanek z Riadom

RIM, 24 — Egiptovski zunanji minister Riad je prišel davi z letalom v Rim. Na letališču ga je sprejel podtajnik Lupis in egiptovski poslanik v Rimu. Z letališča je Riad odšel v Farnesino, kjer ga je sprejel zunanji minister Fanfani. Njun pogovor je trajal dve uri in pol in sta ga nadaljevala na skupnem kosilu. Popoldne je Riad odpotoval v Tripolis.

De Lorenzo-Espresso

RIM, 24. — Danes je na razpravi De Lorenzo-Espresso govoril tretji zagovornik Espressa Ferruccio Liuzzi. V začetku je načel vprašanje pravice do kronike s pravnega vidika in se je strogo držal razsodb ustavnega sodišča in drugih sodnikov.

Ugotovil je, da se je sodstvo glede obrekovanja po tisku po vojni polagoma razvijalo. Spočetka je pravosodje bilo zelo zmedeno, toda počasi se je določil pravi obstoj pravice do kronike. Sodniki ustavnega sodišča poudarjajo, da ta pravica se ne izvaja samo z navadnim poročanjem o kakem dejanju, temveč sta popolnoma dopustna kritičen komentar ter umestna ocena, ki je primerna novicam.

Ugotovil je zatem, da se resnica ne more vedno ugotoviti v vsej celoti, toda neka razsodba kasacijskega sodišča pravi, da če se ni dobil dokaz o resnici, še ne pomeni, da mora iz tega avtomatično sledeti obsodba obtoženca. Ugotovitev, da dejanja niso bila dokazana, ne izključuje zakonitosti opozarjanja na dogodke, kajti to, na kar se je opozarjalo, ni bilo dejanje samo na sebi, temveč nujnost po razjasnitvi.

Nato je advokat omenil, da je Espresso opozoril na številne okoliščine in dogodke, ki so narekovali nastop oblasti. Tednik je vodil bitko v zvezi z gradbenimi zemljišči, boril se je proti mafiji, počasi je prišla resnica na dan. Za gradbena zemljišča je bil izglasovan poseben zakon. Glede mafije se je po letih borbe začela parlamentarna preiskava. V zvezi s SIFAR je list izzval parlamentarno razpravo in preiskavo.

Nato je advokat ugotovil, da je Espresso dokazal verodostojnost o tem, kar je pisal. To je dokazano tudi z obnašanjem De Lorenza, ki je najprej skušal zanikati zelo važno okoliščino, t.j. razdeljevanje seznamov oseb, ki bi jih bilo treba aretirati ali poslati v koncentracijsko taborišče. De Lorenzo je tudi trdil, da je bilo stanje junija-julija 1964 mirno, in je zanikal, da se je pogovarjal s senatorjem Parrijem in z advokatom Schianom o dogodkih leta 1964. Številne priče pa so povedale, da so od samega De Lorenza zvedele, da stanje junija-julija 1964 ni bilo mirno, Parri in Schiano pa sta jasno izjavila, da sta govorila z De Lorenzom o tej zadevi.

Nato je advokat ugotovil, da mora veljati za pravega obtoženca na tem procesu De Lorenzo, in zato je treba biti glede njegovih prič zelo previdni.

Polemiziral je zatem s tistimi, ki zagovarjajo zakonitost seznamov, in je na koncu ugotovil, da sta časnikarja dokazala, da so bili seznami razdeljeni junija-julija 1964 in da so bili nezakoniti, kakor so bili nezakoniti ukazi De Lorenza ob tej priložnosti. Na koncu je zahteval popolno oprostitev obtožencev, ker sta dokazala dejanja, ki se pripisujejo De Lorenzu, in ker sta vsekakor izvajala pravico do kronike in informacije.

Razprava se bo nadaljevala v četrtek, ko bosta odgovorila advokata zasebne stranke. Razsodba bo verjetno izrečena v petek

Rumorja so operirali zaradi rumenice

RIM, 24. — Sinoči so nujno pripeljali v kliniko «Mater Dei» v Rimu vsedržavnega tajnika Krščanske demokracije poslanca Rumorja. Demokristjanski prvak je zbolel za rumenico. Davi ob 7.30 ga je profesor Paride Stefanini operiral. Operacija je popolnoma uspela, trajala pa je približno eno uro. Bolnikovo stanje je odlično.

Rumor je že dalj časa bolehal, toda v zadnjih dneh se je njegovo zdravstveno stanje poslabšalo ter je kirurški poseg postal neizogiben. Kirurg je pri operaciji našel v vodu, ki odvaja žolč iz jeter v prebavne organe, več žolčnih kamnov. Zato se je žolč razlil v kri ter povzročil bolniku znano rumeno polt.

Poslancu Rumorju so poslali svoja voščila za čimprejšnje okrevanje predsednik Saragat, predsednik poslanske zbornice Bucciarelli Ducci, minister za zunanje zadeve Fanfani in minister za notranje zadeve Taviani.

Medtem se je zvedelo, da je zbolel tudi predsednik vlade Aldo Moro, in sicer zaradi gripe. Predsednik Moro je bil že odpotoval davi z vlakom iz Rima ter je bil namenjen v Bologno in Modeno, kjer bi se moral udeležiti raznih političnih manifestacij. Toda kaj kmalu se je vrnil z železniške postaje Orte, ker se je medtem že pojavila precej huda vročina.

NEW YORK, 24. — Senator Edward Kennedy je v nekem svojem govoru v Chicagu naznanil, da bo v kratkem predložil nov načrt zakona o priseljevanju v ZDA. Senator Kennedy je pozval javnost, kongres in vlado, da posvetijo več pažnje vprašanju priseljevanja.

Zakaj v Vietnamu zmagujejo osvobodilne sile

Objavljamo izvleček iz knjige publicista Wilfreda Burchetta «Zakaj zmaguje Vietkong», ki je bila napisana malo časa pred začetkom velike ofenzive osvobodilnih sil v Vietnamu. Članek je zanimiv, ker pojasnjuje vprašanje, kako je mogoče, da sodobno opremljena in oborožena ameriška vojska ne more premagati borcev vietnamske osvobodilne vojske. Publicist je napisal knjigo na podlagi lastnih opazovanj, ker je večkrat bil na osvobojenem ozemlju.

Na prehodu iz leta 1967 v leto 1968 je bilo jasno, da so se dogodki v veliki meri razvijali v skladu s predvidevanji vodstva narodnoosvobodilne fronte. V navzočnosti blizu 500.000 ameriških vojakov v Južnem Vietnamu je imela ameriška komanda na razpolago manj mobilnih sil kakor v sušnem obdobju 1965-1966. Cele divizije so morale izpolnjevati naloge zaščite cest in baz Oborožene sile blizu 1.300.000 mož, ki jim poveljuje general Westmoreland, so bile potisnjene v defenzivo, iniciativa pa je prešla v roke FNO. Vse baze, garnizije in naprej pomaknjene položaje so obkolili borci FNO, vtem ko so enote glavnih (osvobodilnih) sil izpeljale operacijo za operacijo, začenši z bitkama za Lok Nin in Dak To zadnje dni oktobra in v začetku novembra 1967.

Spričo pogostih zased ob cestah in ker Američani niso mogli vseh potrebščin prepeljati z letali, se je na stotisoče ameriških vojakov ukvarjalo izključno s poskusi, da zaščitijo oporišča, mostove, da odpro ceste ali da jih drže odprte. Stalno nevarnost, ki grozi tem oporiščem, lahko presodimo po Reuterjevem poročilu z dne 12. januarja 1968 iz Sajgona v katerem so navedeni uradni podatki, da so ZDA v Južnem Vietnamu izgubile 872 letal in 777 helikopterjev kot rezultat akcij sovražnikov», ki jih ta predstavnik pojasnjuje tako, da «gre za letala in helikopterje, uničene v komunističnih napadih na tleh.

Vtem ko so krajevne in gverilske sile ostajale pri ameriških oporiščih in naprej pomaknjenih položajih, so se redne sile FNO še naprej krepile in urile za velike ofenzivne operacije, ki so jih pripravljale za suho obdobje 1967-1968. Dotlej je nastal čuden položaj, kakršnega računarji Pentagona nikoli niso mogli predvidevati. Fantastična obsežna in raznovrstna vojna tehnika, ki je mnogim opazovalcem v prvih mesecih ameriške intervencije tako zasenčila pogled, je bila delno imobilizirana v oporiščih, ki so jih gverilci obkolili, razbijali ponoči in ji postavljali zasede, če se je podnevi pomaknila predaleč ali prehitro naprej; ameriška tehnika je bila redko učinkovita proti sovražniku, ki je bil hkrati povsod in nikjer.

«Sovražnik, ki je operiral najprej z divizijami, potem s polki, potem pa z bataljoni, četami in končno z vodi, razpostavljenimi na tisočih točkah in položajih, razbitih v štirih kotih operativnega prizorišča, je tako zadel na naslednje protislovje — če ne razpostavi svojih čet, ne bo mogel zavzeti ozemlja, kjer je bila izpeljana invazija, če pa jih razpostavi, bo zabredel v težave. Njegove razcepljene enote so postale lahek plen naših čet, njegove mobilne sile so se stalno zmanjševale in pomanjkanje enot je bilo čedalje občutneje...» 2)

Tako je general Vo Ngujen Giap, zmagovalec pri Dien Bien Fuju, opisal položaj francoskih ekspedicijskih sil pred zgodovinsko bitko pri Dien Bien Fuju. To pojasnilo čisto dobro ustreza tudi položaju, v katerem so se znašle ameriške sile v Južnem Vietnamu v začetku suhega obdobja 1967-1968.

Toda Westmoreland se tega menda ne zaveda. Deli nekaterih divizij, brigade ali celo bataljoni so skušali držati položaje, oddaljene med seboj več sto kilometrov. Enote so pošiljali z enega bojnega področja na drugo, iz ene komande v drugo, na tako velike razdalje, da je imel komandant področja v več primerih težave, da je dopisnikom natanko povedal, katerim enotam poveljuje. Manjše enote so bile razkropljene po raztresenih, dostikrat izoliranih naprej pomaknjenih položajih in postale so tarča druga za drugo, ali pa so bili ti naprej pomaknjeni položaji, kakor pri Lok Ninu in Dal Tou, cilj napadov FNO, da bi zapletla večje enote ZDA v boj na področju, ugodnejšem za FNO.

V Reuterjevem poročilu z dne 9 januarja 1968 iz Dananga objavljenem naslednji dan v «International Herald Tribune», je značilno tole:

«Tukajšnji viri pravijo, da so vojaške posadke v 79 vaseh, v katerih je povprečno 12 pripadnikov ameriške pomorske pehote, očitno postale predvsem tarča Vietkonga...»

«V osmih dneh je Vietkong ob podpori severnovietnamskih vojakov 62-krat napadel te posadke in ubil 27, ranil pa 52, marincev!...»

Čez nekaj dni je ista agencija objavila nekaj, kar osvetljuje drugo stran tega problema, najpomembnejši primer tega, kako dilema koncentriranja ali porazdelitve zadene najbolj bolečo točko v istem poročilu iz Sajgona z dne 12. januarja, ki smo ga že omenili, je Reuter poročal:

«Šest tisoč pripadnikov udarne južnokorejske mornariške pehote bo pomagalo braniti ključno ameriško bazo v Danangu.... ki je postala tarča dragih raketnih napadov Vietkonga s hribov nad to obalno bazo...»

Spočetka so skušali napraviti vtis, da so tudi sami «marinci» prišli izključno zato, da bi branili to bazo. Južnovietnamske čete so prevzele obrambo potem, ko so «marince» uporabili za bojne operacije. Pogostnost, s katero so enote FNO prodirale čez obrambne meje, je povzročila, da so Američani verjeli, da gre za zaroto med FNO in sajgonskimi četami, tako da so lete umaknili in da so «marinci» prevzeli lastno obrambo Ko pa so se začeli okrog 17. vzporednika srditi boji — kot rezultat ene izmed velikih Westmorelandovih nestrpnosti — so «marinci» ugotovili, da imajo premalo vojakov, da bi nadaljevali obrambo hkrati z izpolnjevanjem svojega programa «pacifikacije», vzporedno s tem pa ščititi svoje baze. Vsakikrat, ko so zahtevali pomoč rezervnih enot iz baz Ču Laju in Danangu, da bi poskusili rešiti to ali ono obkoljeno četo, so gverilci udarili na oslabljeno obrambo na robovih baz Poslan je bil polk sajgonskih vojakov, da bi jim pomagal v obrambi, pa so pravzaprav lagodno ostali pri tistem dogovoru s krajevnimi silami FNO «nič se ne vidi, nič se ne sliši, nič se ne dela.»

Do začetka leta 1968 se katastrofalni položaj, v katerem so se znašli pripadniki ameriške mornariške pehote, ni mogel več zboljšati in ni bilo naključje, da sta dva upokojena generala mornariške pehote (bivši glavni komandant korpusa mornariške pehote David Shoup in brigadni general Samuel Griffith) pozivala k vojaškemu umiku iz Vietnama. Tretja vojaška osebnost, general podpolkovnik Bruno Hotchmatch, komandant tretje ameriške divizije mornariške pehote, je bil hudo zadet skupaj s svojim helikopterjem in podlegel je ranam severno od Hueja 11. novembra 1967. Tri leta po izkrcanju njihovega prvega kontingenta so bili «marinci» poraženi v pozicijskem vojskovanju, česar od njih nikoli niso pričakovali, nesposobni, da ubranijo svoje lastne baze in ponižani tako, da so klicali na pomoč kopenske sile, na koncu pa še južne Korejce, da bi branili njihove baze. To je bil daljni odjek strategije «madeža od črnila». «Marinci» nikoli niso bili sposobni zavarovati vsaj avtomobilske ceste, ki veže njihovi dve veliki bazi. Največ, kar so v teh letih lahko storili, je bilo, da so pošiljali dobro zavarovane konvoje po cesti med Ču Lajem in Danangom, izključno podnevi.

Dne 9. septembra 1957 se je pri Hoi Anu, na področju, kjer so sredi januarja 1968 prevzele položaje južnokorejske čete, pripetilo več incidentov, o katerih sajgonska uradna poročila niso poročala. V prvih treh dneh tega meseca je na področju Hoi Ana dezertiralo blizu 600 sajgonskih vojakov, vštevši redne sile, milico in civilno stražo, in mnogi so se pridružili FNO. V samem mestu Hoi Anu so se 4. septembra uprli deli 51. sajgonskega polka in pobili nekaj svojih oficirjev, ki so pritiskali na svoje podrejene, naj na predsedniških volitvah glasujejo za Tieja in Kija, 9. septembra pa so vojaki v mešanih ameriško-sajgonskih enotah v bazi Ko Din, 5 km zahodno od Hoi Ana, pobili svoje sajgonske oficirje in 13. Američanov v svoji enoti, porušili bazo in se skupaj z orožjem pridružili FNO Mogoče je predvideti, da bo število takih in podobnih incidentov v večjih enotah sajgonske vojske naraščalo in da se bodo ljudje pridruževali FNO, ko bodo ofenzive FNO po obsegu intenzivnosti še narasle, ko se bodo nasprotja med ameriškimi in sajgonskimi silami poglobila in ko bodo ameriško-južnokorejske sile uporabili za zadušitev uporov v sajgonski vojski.

Druga za drugo so propadle razne vloge, ki jih je Pentagon dajal sajgonski vojski. «Posebni vojni» južnovietnamskih čet, ki so jih financirali, oborožili, izvežbali in naposled preskrbeli z oficirji Američani, je bil zadan smrtonosen udarec že prej pri Bin Giu. V prvi fazi po sodelovanju ameriških bojnih enot v «omejeni vojni» (aj bi se bila sajgonska vojska borila ramo ob rami z ameriškimi silami, divizija ob diviziji, polk ob polku, bataljon ob bataljonu, toda pod splošno ameriško komando. Tudi to se je izjalovilo, in Američani pravijo, da zato, ker so sajgonske enote navadno izginile s hrbta, ki naj bi ga branile, ali pa kratko malo niso hotele prodirati. Sajgonske čete trdijo, da se je ta poskus izjalovil zato, ker so jim vedno dajali najbolj umazan in najnevarnejši posel.

Sajgonske čete so dobile nalogo naj opravljajo samostojne operacije, ameriški tisk pa je bil poln poročil, da niso dovolj «bojevite», da nočejo prodirati, če zadenejo na sovražnikov ogenj V začetku leta 1967 so sporočili, da bo sajgonska vojska v glavnem umaknjena iz operacij, in da bo njena naloga «pacifikacija», kar je v glavnem pomenilo, da bo «pomirjala» področja, na katerih naj bi ameriške bojne enote opravljale očiščevalne operacije proti FNO

Pri tem je bilo storjenih nekaj velikih napak. Prvič, področja, ki so jih ameriški vojaki «očistili», so postajala po prehodu ameriških čet v poslanstvih «ubiti vse, požgati vse, uničiti vse» bolj vietkongovsko razpoložena, kakor so bila kdaj prej. Med ameriškimi vojaki je znan dovtip, ki se glasi: «Če ni bilo vietkongovcev takrat, ko smo prišli sem, jih bo na tisoče, ko odidemo.» Ameriško definicijo, da je «vietkongovec vsak mrtev Vietnamec», pa so krvoločni južni Korejci spremenili v geslo, da je, kar se tiče njih, «vietkongovec vsak živ Vietnamec» — ki ga je treba zakiati.

«Pacifikacija» je postala po akcijah ameriško - južnovietnamskega tipa prav tako nevarna stvar kakor vojne operacije. Poklicni oficirji sajgonske vojske so se čutili ponižani spričo te drugovrstne vloge, vtem ko so mnogi oficirji in vojaki kratko malo zboleli, ker napadalci trpinčijo in mučijo njihove rojake, dostikrat tudi njihove sorodnike.

«Pacifikacija» se je na mnogih področjih spremenila v nekaksno neuradno «bratenje». To se je zgodilo zlasti na področju I. korpusa, ki obsega pet severnih pokrajin proti 17. vzporedniku in področju IV. korpusa v delti reke Mekonga.

IZ TRŽAŠKE KRONIKE

IZ PODATKOV O ZAPOSLENOSTI V TRŽAŠKI POKRAJINI

Znižanje zaposlenosti je problem ki dela skrbi v poslovnih krogih

V zadnjem času se razvijajo tako imenovane terciarne dejavnosti

Kakor smo že naglasili v našem listu v začetku leta, ko so bili znani okvirni podatki o obsegu zaposlenosti v tržaški pokrajini, nam je lansko leto pripravilo na tem področju precejšnje razočaranje. Število zaposlenih delavcev in nameščencev se je namreč skrčilo kar za 3.347 enot v primerjavi s stanjem konec l. 1966. Danes so znani tudi podrobni podatki o tem pojavu, zato bi se še enkrat povrnili nanj. Problem vzbuja velike skrbi v tukajšnjih poslovnih krogih, hkrati pa spravlja v dvom tudi možnost uresničitve petletnega deželnega načrta za razvoj gospodarskih socialnih dejavnosti v Furlaniji-Julijski krajini, saj je v tem načrtu kot prvi pogoj za uspeh naveden na prvem mestu prav razvoj zaposlenosti na Tržaškem, Goriškem in v Furlaniji. Statistični podatki o številu zaposlenih na področju tržaške pokrajine pa nasprotno kažejo, da je število delavcev in nameščencev v rednem delovnem razmerju nazadovalo z 91.781 enot na dan 31. decembra 1966 na 88.434 enot ob istem času lanskega leta. Kar se tiče posameznih pridobitnih dejavnosti pa naj omenimo, da se je število osebja, zaposlenega v industriji, zmanjšalo kar z 39.494 na 36.506. To področje je namreč doživelo najhujše nazadovanje. Nazadovala pa je tudi obseg zaposlenosti v trgovini, in sicer s 16.969 na 16.827 enot; število ljudi zaposlenih v obrtih, se je znižalo s 6.171 na 5.827 enot, število zaposlenih v raznih drugih dejavnosti pa s 467 na 461.

Število nameščencev, zaposlenih v javnih upravah, se je nasprotno povečalo z 22.950 na 23.002; ravno tako se je povečalo število pomorščakov, in sicer s 3.026 na 3.069; na področju bančništva in zavarovalništva pa je število zaposlenih narastlo z 2704 na 2742 enot.

Zanimivi so v tem pogledu tudi podatki, ki se nanašajo na razvoj zaposlenosti v posameznih vejah, ki tvorijo ogrodje tukajšnjega industrijskega poslovanja. Že bežen pregled statističnih podatkov nas opozarja na hudo nazadovanje, ki so ga zabeležili v lanskem letu na področju gradbeništva. Skupno število zaposlenih delavcev se je namreč znižalo z 8556 na 7336; strokovnjaki menijo, da je na tem področju negativno vplivalo zmanjšanje obsega javnih del, v dokajšnji meri pa tudi birokratska počasnost, s katero napredujejo predlogi za gradnjo novih stanovanjskih blokov. Deloma pa vpliva na zmanjšanje zaposlenosti v gradbeništvu tudi postopno uvajanje modernejše tehnologije, ki zamenjuje človeško delovno silo s stroji. Lesna industrija, ki je štela konec 1966. leta 657 zaposlenih, jih šteje danes le 574; s proizvodnjo stekla in steklarskih izdelkov se je konec 1966. leta ukvarjalo 718 ljudi, danes pa le še 678. Ravno zato je nazadovalo število zaposlenih v rudarstvu: poprej jih je bilo 948, zdaj pa le še 907. V oblačilni industriji je konec leta 1966 delalo 1979 delavcev, danes jih to področje šteje 1711. Sledijo prehrambena industrija, pri kateri se je zaposlitev skrčila z 2188 na 2106 ljudi, kemična industrija s padcem z 2159 na 2109, področje prevozov (železnica, tramvaj, itd.) s padcem 1.826 na 1.746, tekstilna industrija, pri kateri je število zaposlenih popustilo s 1377 na 1242, in tobačna industrija, pri kateri je bilo konec lanskega 1966. leta zaposlenih 219 ljudi, danes pa jih je le še 50. Edina industrijska veja, pri katerih se je število zaposlenih ljudi v preteklem letu povečalo, in sicer prav na malenkost, je industrija avtoprevozništva: število nameščencev in delavcev se je namreč dvignilo s 1026 na 1043.

Posebno pozornost vzbujajo podatki, ki se nanašajo na obseg zaposlenosti v tukajšnji kovinopredelovalni industriji t. j. predvsem v ladjedelstvu: tudi ti podatki so žal dovolj zgovorni, da si po njih lahko ustvarimo sliko o naglem nazadovanju naše glavne industrije: v ladjedelstvu je bilo namreč konec 1966 zaposlenih 12.592 ljudi: konec lanskega leta pa jih je štelo le še 11.624. Razlogi za to nazadovanje so dobro znani našim bralcem, zato jih ne kaže na tem mestu ponovno pogrevati, saj se z njimi pravzaprav srečujemo vsak dan, pa naj gre za gradnjo tovarne Grandi Motori Trieste, ali za ladjedelnico Felszegi v Miljah, ali pa še za tista številna mala in srednja industrijska podjetja, ki jih je preusmeritev proizvodnje v ladjedelnici Sv. Marka še posebej prizadela. Strokovnjaki sicer naglašajo, da se število delavcev, zaposlenih v ladjedelstvu, povsod po svetu krči. Tudi tu prodira namreč čedalje globlje v proizvodnjo stroj, tudi tu kraljuje že avtomatizacija, poleg vsega pa se brodarji usmerjajo h gradnji čedalje večjih plovil zlasti za prevažanje razsutega blaga in petroleja, medtem ko se naročila potniških ladij, ki zagotavljajo obsežnejšo zaposlitev delavstva in pomožnih podjetij, povsod po svetu krčijo.

Končno naj zabeležimo še najnovejše težnje v okviru raznih obrti na Tržaškem. Omenili smo že, da se je skupno število zaposlenih na tem področju lani skrčilo z 6171 na 5827 ljudi. Glede posameznih obrtniških dejavnosti pa lahko dodamo, da se je lani povečalo le število krojačev, in sicer s 648 na 656, t. j. komaj za 8 enot. Vse druge obrtniške dejavnosti pa so v večji ali manjši meri popustile. Tako se je število obrtnikov, ki se ukvarjajo s predelovanjem raznih kovin, zlatarjev, kovačev itd. zmanjšalo s 2772 na 2609, število obrtnikov na lesnem področju, ki so bili včasih v Trstu še posebej živahni in številni, pa s 529 na 505, itd. O razvoju zaposlenosti v drugih pridobitnih dejavnostih smo že spregovorili v začetku tega sestavka. Opaziti je, da se razvijajo pri nas v zadnjem času zlasti tako imenovane terciarne dejavnosti, bančništvo, zavarovalstvo, in podobne dejavnosti. Kar se pa tiče rahlega napredovanja v številu pomorščakov, pa naj omenimo, da gre pri tem v bistvu le za izpolnitev občutnih vrzeli, ki so na tem področju nastale v prejšnjih letih.

Zbiranje krvi za Vietnam

Pokrajinski odbor za mir in neodvisnost Vietnama sporoča, da zbirajo pri krvni banki še vedno kri za Vietnam, in sicer na pobudo odbora za zdravstveno pomoč Vietnamu. V Trstu se je začelo zbiranje krvi 13. februarja in se bo nadaljevalo do konca meseca. Urnik za dajanje krvi je od 8. do 11. in od 17. do 19. ure. Dajalci krvi se morajo zglasiti pri krvni banki s posebnim kartončkom, ki ga dobe pri omenjenem odboru v Ul. Torrebianca 13/I od 17. do 20. ure.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Obsojen pogojno zaradi nenamernega uboja

Pred tržaškim kazenskim sodiščem (predsednik Edel, tožilec Franzot, zapisnikar Strippoli, obramba Kostoris, zastopnik zasebne stranke Felluga) se je moral zagovarjati 28-letni Giuseppe Piazzi iz Ul. F. Severo 78, ki je bil obtožen, da je nenamerno ubil tedaj 55-letnega Giacoma Siego iz Ul. Romagna 24.

Gre za prometno nesrečo, ki se je pripetila 22. marca 1966 nekaj pred 18. uro na trgu pred železniško postajo.

Piazzi Giuseppe, ki je trgovski zastopnik po poklicu, se je pripeljal malo prej s svojim furgonom znamke volkswagen pred trgovsko podjetje Moncini, kjer je imel opravke. Ker ni bilo prostora za parkiranje ob pločniku, se je ustavil tik ob nekem že parkiranem avtomobilu. Odprl je vrata (karabinjerjem je izjavil, da le toliko, da bi lahko pomolil ven glavo), ker je bil prepričan, da se za njim ne pelje nihče. Njegovo prepričanje pa je bilo zmotno, kajti tik za njim, toda rahlo na desni strani, se je na kolesu peljal Siega. Ko je ta zagledal, da se vrata odpirajo, je sunkovito obrnil krmilo na levo. Žal pa je težak tovornjak s prikolico prehiteval kolesarja prav v tistem trenutku. Siega je trčil v bok prikolice ter padel pod zadnje kolo, ki mu je zmeckalo prsni koš. Ponesrečencu je priskočil na pomoč Piazzi in poskrbel za njegov takojšen prevoz v bolnišnico. Žal nesrečežu ni bilo več pomoči, kajti že čez eno uro je umrl zaradi hudih notranjih poškodb.

Šofer tovornjaka in njegov pomočnik pa nista opazila, da se je zgodilo nekaj hudega ter sta mirni nadaljevala svojo pot proti Tržiču, kjer so ju ustavili karabinjerji.

Na obravnavi je Piazzi potrdil svoje prejšnje izjave. Pokojnikova žena je izjavila, da ji zavarovalnica ni izplačala niti belača odškodnine in da prejema samo pokojnino od ustanove INAIL. Hčerka Maria Grazia pa je dejala, da je bolna že od detinstva in da je nezmožna za pridobitno delo.

Javni tožilec je zahteval, naj sodniki obsodijo Piazzija na 3 leta zapora in naj mu odvzamejo vozniško dovoljenje za isto dobo. Sodniki so obtoženca spoznali za krivega ter so ga obsodili pogojno in brez vpisa v kazenski list na 6 mesecev zapora ter so mu odvzeli šofersko izkaznico za 1 leto. O odškodnini bodo razpravljali na pristojnem civilnem sodišču. Vendar pa bo moral Piazzi plačati prizadeti stranki 1 milijon in pol lir predujma ter poravnati stroške zastopstva v višini 80.000 lir.

Pred istimi sodniki bi se moral zagovarjati tudi sedaj že pokojni Stijepan Srdić iz Prijedora v Bosni, ki je bil obtožen tihotapstva. Finančarski organi so ga namreč predlani prijavili sodišču, ker je prodal dvema turškima državljanoma avto znamke daimler benz A.G. z evidenčno tablico D-180-Z-946. Obtožili so ga tudi ustreznega prekrška zakona IGE ter ponareditve bona za bencin, ki ga je ustanova ACI izdala za neki drug avto.

Srdić je že dalj časa živel izven svoje domovine ter sploh ni imel nobenega državljanstva. V zadnjih letih je živel tudi pri svojem sinu v Muenchnu na Bavarskem. V Trstu pa je leta 1966 stanoval v Ul. S. Spiridione 10. Ukvarjal se je s trgovino ter je bil povezan z raznimi prekupčevalci na Trgu Ponterosso.

V maju predlani je spoznal turška državljana Sengala Faruka in Ozdurana Huseina, ki sta prišla v Trst na izlet. Seveda sta izkoristila priliko ter sta nakupila raznega blaga za skoraj pol milijona lir. Kupila sta tudi že omenjeni avto ter izročila Srdiću 114.000 lir. Nato sta odpotovala, toda na bloku pri Fernetičih so ju ustavili italijanski financarji, ki so ugotovili, da je šlo za tihotapstvo.

Tako se je začel kazenski postopek, med katerim pa je Srdić izginil brez sledu. Financarji so izvedeli, da je baje moški umrl v Muenchnu. Te vesti je potrdila tržaška kvestura, ki je zaslišala med drugim tudi lastnika trgovine «Darwil». Ta je povedal, da je bil v Muenchnu, ker mu je bil Srdić dolžan večjo vsoto denarja. Tam je zvedel, da je moškega ubila njegova ljubica.

Tako se je ves kazenski postopek razblinil v nič. Kazenski sodniki so sedaj sprejeli sklep v tem smislu.

To je le drobec iz neizčrpnega in v marsikaterem pogledu malo poznanega bogastva živalskega sveta, pravzaprav iz čudovitega mozaika barvnih posnetkov in vseh kar najbolj podrobnih podatkov o nastanku in življenju posameznih živali, ki vam ga nudi ILUSTRIRANA ENCIKLOPEDIJA ŽIVALI. Prva knjiga iz te razkošno opremljene zbirke — Sesalci — je že izšla. Stopite do TRŽAŠKE KNJIGARNE v Ul. sv. Frančiška 20 (tel. 61-792) in hvaležni nam boste!

šport šport

KOLESARSTVO — DIRKA PO SARDINIJI

Svetovni prvak Merckx zmagovalec prve etape

Svetovni prvak Belgijec Edy Merckx je pripravil veliko presenečenje na prvi etapi 11. mednarodne kolesarske dirke po Sardiniji. Premočno je premagal vse svoje nasprotnike od Gimondija do Bracka, od Zilliolija do Balmamiona, od Dancellija do Adornija. Svoje nevarnejše nasprotnike je pustil za seboj za šest minut in pol. Belgijec si je tako danes na edini celinski etapi priboril tolikšno prednost, da mu bo verjetno zadostovala za uspešno obrambo prvega mesta na lestvici do konca dirke. To bi pa pomenilo, da je odločitev padla praktično že v prvi etapi.

Marckx je danes naskočil že na startu, vendar je le preskušal sile nasprotnikov. Do 143 km je vozil vedno v prednjih vrstah in v vodilni skupini. V Braccianu pa je silovito potegnil in odtlej je njegov naskok stalno rasel. Na cilju so se ostali kolesarji lahko borili le za 2. mesto.

Lestvica današnje etape Rim - Civitavecchia, 187 km:

1. Eddy Merckx (Bel.) 4.45'31" s povprečno hitrostjo 39.296 kilometrov na uro
2. Luciano Armani (It.) z zaostankom 6'27"
3. Ole Ritter (Dan.)
4. Van Der Vleuten (Hol.)
5. Schutz (Luks.) (vsi v Armanijevem času)
6. Basso 6'30"
7. Gimondi
8. Adorni
9. Zilioli, Taccone, Balmamion in Bracke (Bel.)
13. Cucchietti
14. Galbo
15. Durante 8'23"

Jutrišnja druga etapa od Torresa do Alghera bo merila 143 km.

SMUČANJE

Kanadčanka Greene zmagala tudi danes

CHAMONIX, 24. — Kanadčanka Nancy Greene je osvojila že drugo zlato medaljo na 33. mednarodnem tekmovanju v Chamonixu za nagrado «Arlberg-Kandahar» in sicer v slalomu. Včeraj je zmagala v smuku. Njena današnja

Alphonse Allois

V koži nekoga drugega

Po večerji smo bili že pri dezertu ali kavi, ko je predlagal naš tovariš pri mizi, okulist Jean Fourié, ki smo ga navadno imenovali kar «sar Jean Fourié», naj začnemo spiritizirati.

Vse, kar je bilo mizi podobno, se je začelo v stanovanju zibati kakor veje v vetru, in to na veko škodo porcelanu, ki je popadal po tleh in se razbil.

Ker je bil moj kozarec prazen, me to niti najmanj ni prizadelo.

Magija, kábala, vražje pošasti, teozofija, esoterizem, sar Joséfin Péladan, onostranstvo, spedaj in zgoraj, tod in ondot — vsi ti in podobni izrazi so se divje pleteli v zmedenih pogovorih.

Oči spiritistov so žarele od notranjega ognja, materialisti so hladno skomizgavali z rameni, nevtralci pa so pridno posegali po irskem whiskyju in ga pili ko vodo. Kar se mene tiče — če vas to sploh zanima — sem se počutil hkrati kot spiritist, materialist in še nevtralec povrh. So pač dnevi, ko je človek židane volje.

Ali je sila dana res samo materiji?

Nenadoma me je spreletel srh in sem začel dvomiti. Kdove morda pa res krožijo krog mene blodeči duhovi?

In kaj potem?

Šele kravji požirek whiskyja mi je vsaj deloma vrnil mir. Medtem pa je sar Jean Fourié kar naprej blebetal o budizmu, o preseljevanju duš in podobnem.

Lahko bi človeku — tako je trdil — vzel njegov «jaz» kakor kak žepni robec in ga presadil v telo drugemu človeku, od katerega bi si med to «operacijo» prisvojil njegovo dušo.

Tedaj je nekega materialista v družbi minilo potrpljenje in je pljusknil spiritistom v obraz polno golido žaljivk:

«O, trape trapaste! (Uporabil je celó hujšo psovko.) Bedaki! Dušji mešetarji! Verjamete v svoje teorije, ker se vam možgani kisajo! Recite še, da lahko presadite tudi zvonjenje notredamskih zvonov v namizni zvonček! Trape trapaste!»

Med tistimi, ki so trmasto molčali, je bil tudi moj stari prijatelj Američan Harry Covayre. Harry je ves čas posvetil samo mešanju whiskyja, mešanici pa je dodajal presneto malo sladkorja in komaj kapljico vode.

«In ti, Harry,» ga je vprašal nekdo od nas, «verjuješ v preseljevanje duš?»

«Če spregovorite le še besedico o tem, bo po meni,» je rekel. «To me spominja na moje najstrahotnejše trenutke v življenju.»

«!!! ??? !!!» smo zazijali vsi hkrati.

«Za božjo voljo,» je nadaljeval Harry ves iz sebe. «Samo o ločitvi ‚lastnega jaza' mi nikar več ne črhnite!»

«!!! ??? !!!» smo silili vsi vanj.

«Kakor resnično stojim tu pred vami, je to res, da sem hodil nekoč po Parizu v koži nekoga drugega, ki ga sploh nisem poznal. Pa nikar ne mislite, da je to morda prijetno!»

«Pripoveduj, pripoveduj!»

In Harry je pripovedoval.

«Bilo je pred letom dni. Kakor nocoj smo se tudi tedaj vso noč pogovarjali o nadnaravnih stvareh. Pod našimi prsti so plesale mize in klicali smo duhove, prav prijazne duhove. Človek je imel skoraj vtis, da na drugem svetu ne morejo biti preveč zaposleni, ker so se že po prvem pozivu takaj vsi pojavili: Homer, Alkibiades, Jezus Kristus, sveti Tomaž, Louis-Philippe, blaženi Toupinel, in vsi so nam bili uslužno na voljo.

Ker tedaj še nisem bil dolgo v Parizu, je vse to napravilo name precejšen vtis in zjutraj zarana sem se kar po francosko poslovil.

Ko bi trdil, da ves večer nisem pokusil pijace, bi se nesramno lagal. Skratka: ko mi je zavel v obraz hladen zrak, sem čutil, da sem precej okajen.

Počasi sem stopical po Ulici Saint Jacques navzdol in sem se nenadoma znašel pred mrtvašnico.

Nehote sem vstopil.

O groza! Prvi mrlič, ki sem ga zagledal na mrzlih kamnitih mizah, je bila moja takratna mala prijateljica, cedna stvarca, ki me je varala z vsem levim bregom Seine. Morda sem ji bil prav zato zvest.

Kakšen pogled!

Smrtno bled sem planil k pazniku.

«Monsieur,» sem mu rekel, «jaz vem, kdo je to dekle.

«Vaši podatki nam niso več potrebni, monsieur. Pri njej so dobili listine, iz katerih so lahko ugotovili njeno identiteto. Kot navaja sama v pismu, se je vrgla v reko hkrati s svojim ljubčkom.»

«Toda njen ljubimec sem vendar jaz!»

«Nikakor ne, to je tistile mladi mož, ki leži poleg nje.»

Tedaj je radovednost premagala žalost in stopil sem bliže, da si ogledam tekmeca

No, in veste, kdo je bil moj tekmec?

Še v sanjah vam ne pride kaj takega na misel.

Bil sem jaz.

V glavi se mi je zavrtelo.

Mrlič, ki je ležal pred mano, sem bil v resnici jaz in njegova obleka je bila moja obleka.

Le mirno kri, sem si rekel, samo mirno kri!

Pazniku pa sem dejal, kar se da mirno:

«Mar se vam ne zdi, da mi je ta mrlič na las podoben?»

Glasno se je zarežal.

«Če vam je pa ta podoben, potem sem jaz podoben papežu!»

Planil sem k zrcalu. Moja podoba v ogledalu mi je pokazala mladega visokega in bledega moža s črnimi zalisci. Lahko si mislite, kako mi je bil podoben.

Ogledal sem si obleko na sebi. Bila je iz sivega karirastega blaga. Sploh se nisem mogel spomniti, da bi kdaj imel tako.

Dokumenti v moji listnici so bili od popolnoma neznanega mi Španca. Jaz, ali bolje moje telo, je bilo mrtvo, moja duša pa se je preselila v tistega bedaka.

Vrh tega pa nisem znal niti besedice špansko!

Bilo je obupno!

Bil sem utrujen.

Rad bi šel spat, toda kam?

K sebi? K njemu?

V moje stanovanje bi me sploh ne pustili.

V njegovo...? Toda kaj bi rekla njegova žena in njegovi otroci, ko bi opazili, da ne znam niti besedice španščine?

Imel sem njegov naslov, ulico in številko. Kaj pa nadstropje? Nemogoče, da bi izpraševal po tem vratarico, imela bi me za blaznega.

In potem, kaj pa naj bi rekel njegovi ženi? Kaj pa naj bi ji pripovedoval?

Moj bog!

V življenju sem bil večkrat v zadregi, toda tako pa še ne.

Napotil sem se v lokale, kamor sem navadno zahajal, toda nihče me ni poznal. Pozdravljali pa so me popolnoma neznani ljudje, mi stiskali roko in govorili o zadevah, o katerih nisem imel niti pojma. Odgovarjal sem kar tako v tri dni, kar mi je prišlo pač na misel.

Potem sem šel na kozarček v Café de la Paix, kjer mi je natakar takoj prinesel «Epoco».

Kasneje sta me ustavila na ulici dva gospoda, ki sta se pripeljala mimo z avtom. Izstopila sta in eden mi je naglo stisnil v roko bankovec za tisoč frankov, ki ga je bil najbrž dolžan mojemu drugemu «jazu», in me je nagovoril v nekem čudnem jeziku.

Moj bog, kakšno življenje je bilo pred mano!

Nenadoma mi je šinilo na misel, da bi napravil samomor.

Ko pa sem spravil bankovec v listnico in sem odkril v žepu še debelo denarnico, sem menil, da bi bilo nesmiselno, če bi se pri tolikem denarju ubil. Predal sem se rajši orgijam, ki bi bile še bizantinskemu dvoru v čast.

Moj bog, če zdaj samo na to pomislim!

In kakor da bi ga spomini dušili, je vlil vase grog z whiskyjem, v katerem ni bilo ne sladkorja ne kapljice vode.

«In kdaj se je vrnila tvoja duša v svoje lekdanje telo?» ga je vprašal nekdo iz družbe.

Harry je odgovoril suho:

«Naslednje jutro, ko sem se spet docela iztreznil.»

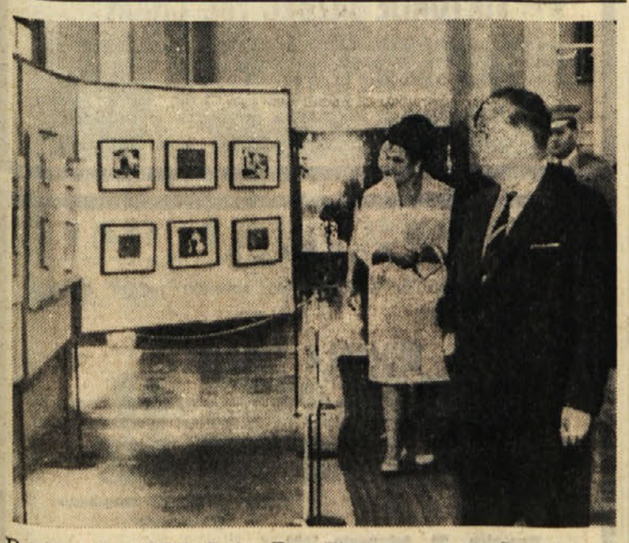

Predsednik SFRJ Josip Broz-Tito s soprogo Jovanko si ogleduje Spacalovo razstavo v Slatini Radenci

Obisk pri umetniku

O slikarju, ki ima za seboj šestdeset let življenja in dobrih trideset let umetniškega dela, bi morali pravzaprav vedeti že vse. Toliko bolj, če je ta slikar naš tržaški slovenski umetnik Lojze Spacal. A je že tako, da ko je človek še mlajši, na začetku svoje ustvarjalne poti, ko morda komaj daje slutiti, da bo nekaj postalo iz njega, se o njem sicer govori, a le tako mimogrede, kvečjemu še z dobrohotno naklonjenostjo in kakšno spodbudno besedo. Ko pa postane ime, ko njegov sloves prebije tako neusmiljeno trdo lupino naše majhnosti in postane pojem, takrat se nekako nehote iztrga laičnemu, domačemu pogovoru in postane le še objekt likovnih kritikov in njihovih globokoumnih analiz, iz katerih često ni videti človeka.

Pa je vendarle človek tisti, ki je v njem, v tem objektu, pogojil njegovo umetnost, kot izpoved njegove notranjosti, njegove duševnosti. V tej preprosti resnici je utemeljena vsaka resnična umetnost, umetnost vsakega velikega ustvarjalca. Tudi Spacalova! Zato me je v teh dneh, ko smo o Spacalu čitali v slovenskem in italijanskem tisku toliko kritik, ocen in misli izpod peres najuglednejših italijanskih in slovenskih umetnostnih kritikov, ko smo si lahko ogledali njegovo retrospektivo v muzeju Revoltella in občudovali kar dva luksuzna kataloga (slovenskega in italijanskega) zamikalo, da bi se pogovoril z umetnikom o njem samem, o njegovi mladosti, o njegovem življenju, o njegovem okolju, o njegovem malem domačem svetu iz katerega je izšel in h kateremu se je povrnil kot umetnik in mu na svoj izrazni način vrača svoj umetniški dolg. Morda ga bomo potem, ko se bomo seznanjali z njim po tej plati, bolje razumeli tudi kot umetnika in nam bodo njegove slike in grafike še bolj domače in bolj razumljive kot so nam lahko, če jih gledamo samo kot izraz take ali drugačne umetniške struje.

Dom — umetnostna galerija

Ob tradicionalni čašici sva iskala izhodišče najinemu pogovoru, pa je to bila le stiska vsakega začetka, saj bi lepšega izhodišča za pogovor kot ga nudi njegovo stanovanje na Trgu Venezia ne mogel najti nikjer, najmanj pa v grenko-sladkem opoju zdravilne «Hermelike».

Stanovanje — galerija. Ne samo zaradi slik na stenah; teh ne manjka v nobenem slikarjevem domu. Ne samo zaradi slikarskih rekvizitov, ki v urejenem neredu napolnjujejo delovni prostor in so priča sedanje umetnikove ustvarjalnosti. Tudi ne samo zaradi svojstvene arhitekturne ureditve stanovanja, ki skoraj ne pozna tradicionalno izoliranih prostorov, temveč zaradi vsega tega skupaj in pa zlasti z vsemi tistimi večjimi in drobnimi predmeti, ki zapolnjujejo stene in police in ki dihajo v obiskovalca omamno sapo naše slovenske kraške in obmorske domačnosti preteklih časov, ki tonejo v nepovrat in ki so tu v Spacalovem domu kot toliko posvečenih oltarjev naše bitnosti. Lesene sohe, ki jih je spretno izrezala roka nepoznanega ljudskega umetnika nekje na Krasu, slike na steklu, ki po tematiki spominjajo na bizantinske ikone, filigransko izdelan okvir za sliko ali ogledalo, delo kdo ve katerega ljudskega mojstra, kraška skrinja, ki vsa spokojna izžareva arhaičnost kraškega družinskega življenja, slikovito poslikane panjske končnice, iz katerih odseva za umetnost dovzetna duša naših ljudi.

Ali se je treba spraševati, zakaj vse to ljudsko blago v umetnikovem domu, zakaj se je Spacal lotil zbiranja teh relikvij po kraških domovih, zakaj jih je s tolikšno ljubeznijo in tolikšnim spoštovanjem razpostavil na častnem mestu svojega stanovanja? Ali ni morda tega jasno izpovedal že na samem začetku svoje umetniške poti in ali morda ne izpoveduje še sedaj kako je vsa njegova umetnost le skozi njegov umetniški filter precejana naša domačnost, kako je neka globoka, krvna vez med temi sohami, poslikanim steklom, skrinjo in panjskimi končnicami ter Spacalovimi kraškimi borjači, s kalonami, kmečkim orodjem, s kraško ženo-perico, arhitekturnimi konstrukcijami kraških domov ob luninem svitu in magičnimi perspektivami mesta ob morju in čolničev ob istrski obali?

Otroštvo in mladost

Ena prvih umetnikovih slik iz l. 1936 nosi naslov «Mladostni spomin». Komaj štiri leta potem, ko se je rodil v podstrešni sobici na Ul. Rossetti, mu je umrl oče, kamnosek in zidar, ki ga je sled kruha privedla v mesto s Krasa. Ostal je z materjo-vdovo s štirimi otroki in z njenimi skrbmi, kako nasititi lačna usta, kako obleči nebogljena telesa. Kakšne načrte naj bi v takem kaosu otrok v svoji mladostni fantaziji, ko pa je bil kos kruha prvi življenjski imperativ? Šola, že, najprej osnovna Ciril-Metodova in nato meščanska v istem slovenskem zavodu, skozi katerega je šla domala vsa slovenska mladina tistih let, a vmes in takoj po tem trdo delo trgovskega vajenca, električarja, pomočnika v gostilni in v drugih priložnostnih poklicih. Toda šola življenja ga je zajela še drugače. Sredi socialne je začel spoznavati tudi narodno stisko svoje mladosti, saj sta se takrat v veliki večini primerov pojma socialno in narodno istovetila z bridko usodo slovenskega življa.

Že s šestnajstim letom je bil Spacal — učenec in vajenec — tudi že soustanovitelj in predsednik mladinskega društva «Zarja» v Rojanu v Ul. Moreri v gostilni pri «Maria Longa». Ogrel se je za narodno delo in skupaj z Romanom Pahorjem ustanavljal še druga mladinska društva, s tem pa si seveda nakopal preganjanja, ricinovo olje in druge nevšečnosti. L. 1928 so fašisti mladinska društva razpustili, niso pa mogli zatreti delovanja mladincev. Spacal je našel mesto med najbolj upornimi z Bidovcem, Milošem, Valenčičem, Marušičem, Spangerjem in drugimi. Po njihovi aretaciji se je hotel z begom rešiti v Švico, toda na meji so ga prijeli in po daljšem romanju po raznih zaporih poslali pred posebno sodišče v Rim. Po šestmesečnem bivanju v rimskem zaporu je bil sicer oproščen, toda tržaška kvestura, ki je dobro vedela za njegovo delovanje, je poskrbela, da je sprva ostal v zaporu, nato pa je bil poslan v konfinacijo v južno Italijo v Acceturo pri Matteri.

Konfinacija — prvi stik s slikarstvom

Političnim kaznjencem in preganjancem so zapori vedno pomenili tudi šolo, največkrat ideološko, mnogokrat pa tudi strokovno, odvisno pač od posameznikove nagnjenosti. Za izobraževanje dovzeten je Lojze kmalu našel priložnost za študij, najprej s pomočjo literature, katero je prejemal od doma, nato pa na podlagi učnega programa za umetnostni licej v Benetkah. Da se je vzdrževal, se je lotil raznih poklicev. Dokler so mu dovolili se je ukvarjal s fotografijo in dekoraterstvom. Svojo dekoraterško sposobnost je uveljavljal na mrtvaških krstah. Vedno je imel v delu po tri do štiri in zaradi te svoje dejavnosti si je pridobil naklonjenost tamkajšnjih dobrih ljudi in celo krajevnih oblasti.

Bivši predsednik republike Giuseppe Gronchi čestita Spacalu, ko je prejel veliko nagrado za grafiko na beneški bienali

Pravo prepričanje, da bo postal slikar, takrat v njem še ni bilo popolnoma utrjeno. Le kot intimno skrivnost je gojil to svojo željo s prvimi risarskimi poskusi, še mnogo bolj pa s študiranjem zgodovine umetnosti in s pripravljanjem na malo umetnostno maturo.

V veliko šolo

28. oktobra 1932 je med internirance udarila razveseljiva novica — amnestija ob 10-letnici fašističnega «pohoda na Rim». Med mnogimi, ki so je bili deležni, je bil tudi Spacal. Po dveh letih se je tako lahko vrnil v svoje rodno mesto. Kot privatist je nadaljeval študij in kmalu položil zrelostni izpit — umetnostno maturo — v Benetkah, s katero si je pridobil tudi kvalifikacijo za poučevanje na srednjih šolah. Leto kasneje je položil še habilitacijski izpit v Rimu, nakar je leta 1935 poučeval risanje v Trstu na strokovnih šolah in na učiteljišču.

Toda kako naj bi se umetniška narava mladega Spacala mogla zadovoljiti s profesorskim poklicem, v katerem se je čutil uklenjen v svojih umetniških stremljenjih. Že po slabem letu je opustil poučevanje in se vpisal na višjo umetnostno šolo v Monzi, istočasno pa kot privatist na akademijo Brera v Milanu. Hlastal je za znanjem. Mudilo se mu je nadoknaditi zamujeno in bolj kot diplome osvajati dragoceno znanje, brez katerega tudi talent in nagon ne moreta imeti dovolj solidnih temeljev. Prišel je v roke velikim mojstrom likovne umetnosti, Semeginiju, Degradu, arh. Paganu, umetnostnemu kritiku Agnol-Domenicu Pica in drugim.

Prvič pred javnostjo in nove peripetije

Leta 1940 se je Spacal vrnil iz Monze v Trst in se junija istega leta prvič predstavil tržaški javnosti z razstavo v «Sala Jerko», tam, kjer je bila po vojni znana umetnostna galerija «Scorpione». Resnici na ljubo pa to ni bila njegova prva razstava, saj je že pred to razstavil svoja dela v Ul. sv. Frančiška. Te razstave so se udeležili tako rekoč vsi tedanji vidni tržaški Slovenci. O njej obstaja tudi katalog kot zanimiva dokumentarna redkost. Tržaški Slovenci, ki so dotlej morda vedeli za umetnostna nagnjenja mladega slikarja in tudi spremljali njegovo pot, so takrat lahko prvič spoznali, da je v mladem slovenskem slikarju nekaj več kot samo bolj ali manj utemeljena umetniška ambicija; bolj kritični opazovalci so lahko zaznali v njegovih oljih izrazito nekonvencionalen izraz, neko svojskost, ki je nastala kot duševno premleti rezultat bridkih življenjskih izkušenj in spoznanj. Leta 1942 je drugič razstavljal v kolektivnem nastopu tržaških slikarjev, med katerimi je bil tudi Černigoj, v Milanu, veliko afirmacijo za mladega umetnika pa je predstavljala objava kritične ocene s sliko v milanski umetnostni reviji «Domus» izpod peresa uglednega kritika Agnol Domenica Pica.

V obdobje teh prvih afirmacij je usekal napad fašistične Italije na Jugoslavijo. Vse slovenske intelektualce, ki so jih sicer tudi že prej nadlegovali, so kar čez noč polovili in zaprli v Koroneu, od koder so bolj sumljive poslali v neki samostan v Corropolli v Abrucih. Med temi je bil tudi Spacal. Osem mesecev, ki jih je preživel v tem zaporu, je izkoristil za risanje, ko pa so se stvari po okupaciji Slovenije in drugih predelov Jugoslavije nekoliko pomirile, so zapornike poslali domov. Toda le za malo časa. Že čez nekaj dni so jih spet polovili in odposlali v delavske bataljone v Sarzano v Toskani. V tem ko so pripravljali neoborožene skupine za odhod na Sardinijo in Sicilijo, so Spacala kot intelektualca izločili in odposlali v Forte dei Marmi.

Dvakrat se mu je s tem nasmehnila sreča: prvič ker se je rešil poti v neznano in drugič, ker se je v Forte dei Marmi srečal s svojim bivšim profesorjem Paganom, po rodu iz Poreča, rezervnim polkovnikom. Pagano je bil socialist in tega svojega, za tiste čase kaj nevarnega prepričanja, niti ni posebno skrival. Svojemu nekdanjemu učencu, o katerem je seveda dobro vedel, da je Slovenec, je prinašal ilegalno literaturo, med katero socialistično glasilo Avanti. Takrat so tudi med konfinirance in pripadnike delavskih bataljonov začele prodirati sicer meglene, toda osvežujoče novice o prvih partizanih v Sloveniji in na Primorskem. Seveda so dobri stiki med polkovnikom italijanske vojske in bednim slovenskim konfirancem, saj pripadnosti delavskim bataljonom ne moremo drugače imenovati, postali fašističnim oglednikom sumljivi in Spacal je moral zopet menjati svoje bivališče. Odposlali so ga v Ceccino v južni Italiji, kjer je tudi dočakal kapitulacijo fašistične Italije.

Kdo bolj kot slovenski človek, ki je že dvajset let prenašal gorje tujega robstva, se je takrat čutil sproščenega in kdo bolj kot prav naš primorski mladenič je takrat mislil predvsem ali celo izključno na svojo ožjo domovino in hrepenel po njej skupno s slastjo nove svobode? Spacal ni hotel zamuditi niti trenutka velikega pričakovanja. Preoblečen v civilista se je odpravil na nevarno pot proti domu, ko pa so se na obzorju že slikali mogočni Julijci in je izza kraške planote dvigal svoj hrbet Nanos, prvo zavetje primorskih partizanov, so mu pot tam nekje pri Mestrah prestregli Nemci. Rešila sta ga slikarski pribor in umetnostna literatura, ki ju je nosil s seboj.

Še nekaj dni in Spacal je lahko ob tedaj komaj 5-mesečnem prvorojencu, ki se mu je medtem rodil v Dorenbergu, kamor se je zatekla njegova žena, doživljal novo, tokrat resnično polnokrvno mladost. Kot pred leti v mladinskih društvih, tako je sedaj nadaljeval svoje delo v Osvobodilni fronti v skupini z arhitektoma Zorkom Lahom in Kosovelom. Toda tudi v tem času je znal Spacal svojo narodno dolžnost deliti z ukazom svoje druge — umetniške notranjosti. V tem času so nastale njegove slike «V zakloniščU» (olje), «Prehrana za partizane» (grafika), «Mučeniki» (lesorez), «Talci v Ulici Ghega» (olje) in druge, v katerih je na sedaj že povsem «Spacalov izrazni način», tako presunljivo istoveten z grozljivo simboliko velikih dni, ovekovečil boj in žrtve našega slovenskega človeka.

Leta 1944 je že spet v Milanu z razstavo v galeriji «Millione» in v ilegalnih stikih z naprednimi italijanskimi kulturnimi osebnostmi Quasimodom, Birollijem in drugimi, a z osvoboditvijo je ponovno v svojem Trstu, sredi vrveža mlade svobode in sredi novih obveznosti slovenskega intelektualca-umetnika.

Razstava za razstavo

Povojno obdobje je ena sama neprekinjena veriga razstav, uspehov in priznanj doma, v Italiji, v Sloveniji in Jugoslaviji, po Evropi in na drugih celinah. In vsaka razstava je nova priča umetniške intenzivnosti na poti poglobljenega linearnega razvoja. Toda o tem so se že razpisali umetnostni kritiki donečih imen. Moja razlaga bi lahko bila samo nestrokovno ponavljanje nekaterih osnovnih ugotovitev, dopolnjena z lastnimi občutki ob podoživljanju umetnikove slikarske govorice. Sicer pa menim, da lahko umetnostna kritika samo opredeli neki umetniški proizvod na lestvici zgodovine umetnosti, opredeli in mu odmeri mesto na magistrali velikih dob, velikih prelomnic umetniškega oblikovanja. Sprejemanje umetnostnega proizvoda pa je intimna stvar individualnih duševnosti in sposobnosti vživljanja v umetnikov izrazni svet, v magičnost njegovih barv, likov, oblik, simbolov. Zase bi dejal le, da imam občutek, da je Spacal eden tistih umetnikov, ki se nikoli ni iskal in ki nikoli ničesar ni iskal drugod. Našel se je že ob svojem začetku, ko je stopil na prvo stopnico svojega vzpona. In prav v tem je Spacalova veličina.

Takoj po osvoboditvi je Spacal razstavil svoja dela na veliki kolektivni razstavi primorskih umetnikov v galeriji «Del Corso» v Trstu in še istega leta na kolektivni razstavi skupno s slovenskimi in nekaterimi italijanskimi umetniki v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. V nadaljnjem naj navedem le nekatere pomembnejše razstave: leta 1946 v galeriji «Trieste», ko je razstavljal v šestih dvoranah; leta 1948 prvič na beneškem Bienalu s štirimi deli; leta 1949 izide prva monografija v slovenščini in italijanščini s slovenskim tekstom Borisa Pahorja in italijanskim Paolija; leta 1949 izide grafična mapa s slovenskim tekstom F. Steleta in italijanskim tekstom G. Marchiorija; v letih 1949-52 razstavlja večkrat v galeriji Scorpione v Trstu in s slovenskimi tržaškimi umetniki v Moderni galeriji v Ljubljani; leta 1953 se umetnikov slikarski opus obogati s plastikami v lesu v treh dimenzijah; leta 1954 priredi samostojno retrospektivno razstavo v Jugoslaviji (Zagreb, Reka) in naslednje leto zopet v Ljubljani v vseh dvoranah Moderne galerije s 160 deli.

Velike nagrade

Leta 1955 sodeluje prvič na Quadrienalu v Rimu, poleg beneškega Bienala najvažnejši likovni manifestaciji v Italiji, in dobi prvo pomembno nagrado — Premio Città di Roma. Ta uspeh v veliki mednarodni konkurenci in pa pobuda nabrežinskega kiparja Cela Pertota mu odpreta pot v Skandinavijo. Neki švedski galerist in trgovec z umetninami v Stockholmu odkupi 80 Spacalovih del in priredi vrsto razstav na Švedskem; leta 1957 razstavlja v «Gallerie Rive Gauche» v Parizu in je predstavljen francoski javnosti z interviujem na francoski televiziji. Istega leta izdela velik stenski mozaik (26 kv. m) v modni palači na Titovi cesti v Ljubljani.

Leto 1958 prinese našemu umetniku največje življenjsko priznanje «Gran premio internazionale per disegno e per la grafica» na beneškem Bienalu. Podeli mu ga osebno takratni predsednik republike Gronchi; razstavlja tudi v galeriji Casanuova v Trstu. Leta 1959 sodeluje s 30 deli na veliki mednarodni razstavi v San Paolo v Braziliji, kjer je kandidat za najvišjo nagrado, a izpade iz konkurence, ker pravila ne dopuščajo podelitve nagrade umetniku, ki je že prejel veliko nagrado na beneškem Bienalu. Nekaj kasneje priredi še eno razstavo v San Paolu ob velikem priznanju kritike in z izdajo posebnega kataloga; še isto leto izdela mozaik iz domačega kamna v Beneški hiši v Piranu na Tartinijevem trgu in zmaga na natečaju za opremo nove ladje «Leonardo da Vinci» s tremi panoji v reliefu. Sledi velika razstava grafik v Muenchnu skupno s slikarjem Zoranom Mušičem (120 grafik) in v septembru istega leta retrospektivna razstava na Dunaju v «Wiener Secession». Leta 1962 priredi samostojno razstavo v galeriji Sistina v San Paolu v Braziliji, v letih 1964 in 1965 izdela veliki tapiseriji za novi ladji «Raffaello» in «Eugenio C».

Vrsto manjših razstav sem izpustil, o pravkar zaključeni jubilejni razstavi v enajstih sobanah umetnostnega muzeja «Revoltella» pa naj spregovorijo nekateri ugledni obiskovalci med tisoči in tisoči, ki so si jo ogledali in svoje vtise zapisali v spominsko knjigo:

Pesnik Giuseppe Ungaretti: «Dragi Spacal, nekatera dela, ki sem jih danes občudoval na Vaši razstavi, so med najlepšimi današnje umetnosti, italijanske in drugih dežel. Hvala, Vaš G.U.»

Mladi ljubitelj likovne umetnosti: «Ne razdrite te razstave!»

Študentje likovne akademije iz Ljubljane: «Več kot Vam iz srca čestitati ne moremo, kajti nimamo besed. Razstava je odlična! Razvoj v teh tridesetih letih Vašega umetniškega ustvarjanja je ogromen. Še enkrat čestitamo.»

Kaj naj k vsem tem laskavim zapisom še dodam? Morda misel, ki mi jo je povedal umetnik na koncu najinega razgovora: «Zame ni bilo nikoli važno biti podoben drugim velikim mojstrom slikarske umetnosti zato, da bi stal ob njih kot eden izmed velikih. Važno je biti svojštven, pa čeprav bi moral ostati majhen kot osebnost.»

Pa morda še lastno pripombo: Biti svojsten pomeni istočasno biti velik. V umetnosti še posebno! Nič ne more biti veliko in pomembno kar ne zraste iz lastne osebnosti kot kristalna prvina, kot biser, porojen v bolečini lastnih izkušenj in samosvojega zorenja ob njih. Spacalova umetnost je taka prvina, je tak biser. Kot taka je samonikla in le kot taka se je lahko uveljavila z vso avtoriteto in se vrtoglavo dvignila nad porazno duhovno povprečje današnjega sveta.

Jože Koren

LOJZE SPACAL — Moja mati (olje 1949-50)

(Slika je bila l. 1954 odkupljena za zbirko na Brionih)

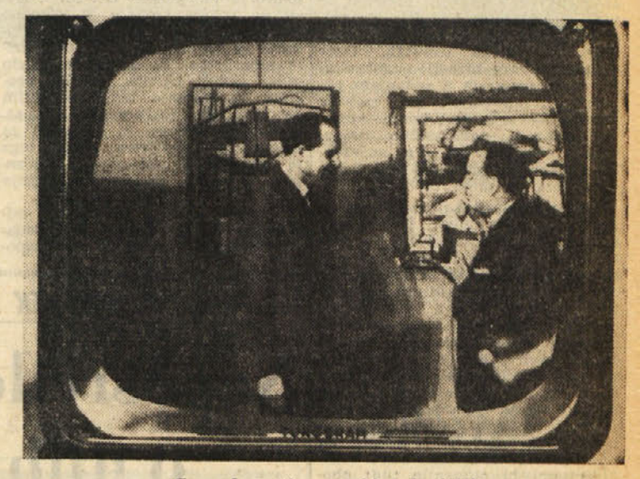

Spacal na francoski televiziji

ITALIJANSKO-SLOVENSKI KULTURNI STIKI SKOZI STOLETJA

Likovna umetnost

2.

Baročni arhitektonski biser je tudi uršulinska cerkev sv. Trojice v Ljubljani za katero so postavili temeljni kamen leta 1718. Načrt zanjo se je oslanjal, kot sploh za vse baročne cerkve, na rimsko renesančno cerkev «Al Gesu», slavnega arhitekta Vignole. Sistem opornikov pa je posnet po znameniti palači «Del Capitano» v Vicenzi, delo mojstra Andreja Palladia. Zidanje cerkve oziroma pripravo načrtov so zaupali stavbinskemu odseku «Akademije operosorum», ustanovljeni kot podružnici rimske Arkadije leta 1693, in «Akademiji incultorum», ustanovljeni leta 1701, to je društvu risarjev, ki so študirali na italijanskih univerzah ter prinašali v Slovenijo elemente italijanske arhitekture. Obe akademiji pa sta se verjetno obrnili na kakšnega italijanskega arhitekta. Morda je avtor načrtov v Ljubljani živeči italijanski stavbenik Carlo Martinuzzi, ki je napravil leta 1708 načrte za ljubljansko semenišče, leta 1720 pa prejel nalogo za zidavo pristaniških skladišč in lazaretov v Trstu in na Reki. Glavni oltar s kipi pa je napravil prav tako v Ljubljani živeči italijanski baročni mojster kipar Francesco Robba, ki je med drugim tudi avtor vodnjaka na Mestnem trgu, ki simbolično upodablja vode treh glavnih kranjskih rek. Ta vodnjak bi bil moral postaviti kamnosek Francesco Olivieri, ki pa je predčasno umrl. Olivierijevo delo pa je tako imenovani Herkulov vodnjak na Starem trgu, le da je Herkulov kip napravil Janez Kennerstainer. Ta Herkulov vodnjak so podrli proti koncu 18. stoletja. Križevniško cerkev v Ljubljani je projektiral arhitekt Domenico Rossi iz Benetk.

Tudi v Mariboru imamo dragocene izraze baročne arhitektonske kulture: svečano stopnišče na dvorišču grajskega poslopja, cerkev sv. Alojzija. Naskova palača z baročnim portalom in stavba o Vetrinjski ulici s štukirano zunanjščino.

Kot slovenska umetostna zgodovina ne pozna čiste italijanske renesanse, prav tako ne pozna rokokoja, ki se je do opojne muzikaličnosti razbohotil v Franciji v poznobaročnem času. V rokokojskem slogu so v Sloveniji grajene le nekatere dekorativne zunanjščine. Še bolj tuj je Slovencem klasicizem, čeprav so mu zapadli Cebe, Potočnik, Herrlein in Fran Kavčič, ki je celo odličen klasicist. Klasicistične sledove najdemo le v glasbi, na primer pri Novaku. V razvojno dobo od baročnega kipenja do racionalistično dojete likovne stvarnosti spadajo še Andrej Jelovšek, Fran Jamšek, Anton Tušek in Leopold Layer. Iluzionizem je gojil v 19. stoletju tudi Matevž Langus. V novejšem času se mu je posvetil tudi Matej Sternen s poslikanjem frančiškanske cerkve v Ljubljani.

Sledeča nova akademska smer, ki poplemeniti skrajno provincialno in konservativno pobaročno slikarstvo in ki se večinoma izživlja v slikarstvu, je do leta 1880 nihala med Italijo, posebno Rimom in Benetkami, ter Dunajem. Glavna predstavnika te smeri sta odlična portretista Josip Tominc in Matevž Langus. Z Goričanom Tomincem prihaja k nam davna tradicija italijanskih portretistov, navdahnjena po posebnih Tominčevih značilnostih, ki so oblikovale takratni slikarski okus v Gorici, Trstu in Ljubljani. V cerkvenem slikarstvu pa je še vedno zaznaven vpliv baroka.

Odslej koraka slikarstvo vštric z razvojem slovenskega družbenega preporoda. Prešernovemu prijatelju Langusu se pridruži Miha Stroy. Poleg portreta, ki se mu z vso vnemo posvetijo Tominc, Langus in Stroy, dobimo še novo slikarsko vrsto, to je krajinarstvo. Janez Šubic pojmuje krajino kot razpoloženjsko izrazilo v duhu romantičnega nauka benečanskih mojstrov.

Za splošno romantično razpoloženje je pomembno zgodovinsko slikarstvo, ki pa je bilo Slovencem tuje vse do najnovejšega časa, ko ga je začel gojiti G. A. Kos, avtor «Ustoličenja», «Kmečkih bojev» in «Upora».

Tihožitje spoznajo Slovenci šele z nastopom Ivane Kobilice, Riharda Jakopiča, Matije Jame, G. A. Kosa, Frana Pavlovca in Staneta Kregarja. Smo že v velikem času slovenskega impresionizma, ki ima svoje najvidnejše predstavnike v Groharju, Jakopiču, Jami in Sternenu. Grohar je snoval pod močnim vplivom Italijana Segantinija.

Ob impresionizmu se pojavi po zaslugi umetniških akademskih društev «Vesne» in «Lade» smer, ki v začetku tega stoletja išče pot za novo, pristno domačo slovensko izraznost tudi v likovni umetnosti, in ki ji kumuje Saša Santel. Izven obeh drustev se uveljavita Ivan Vavpotič in Franc Tratnik.

Z impresionizmom zapade slovensko slikarstvo pod francoski vpliv.

Iskanje globljega duhovnega izraza nas vodi do zmagoslavnega nastopa ekspresionizma leta 1925. Pripadajo mu Franc in Tone Kralj, Veno Pilon, J. Čargo, B. Jakac, Drago in Nande Vidmar, Miha Maleš, ki iščejo vzorov na Dunaju in v Pragi.

Ekspresionizem pomeni po Giottovem revolucionarnem posegu v slikarsko snovanje največji preobrat v likovni umetnosti. Skladnost in lepota, ki ju je iskala v umetnosti renesančna kultura, stopita v ozadje pred barvitostjo in razpoloženjem, ki sta novi estetski vrednosti. Avgust Černigoj, čeprav se je uveljavljal tudi akademsko tradicionalistično, je začel zagovarjati kubistični konstruktivizem in zanikal upravičenost vsake šolske tradicije v likovnem ustvarjanju. Kubično razkrajanje predmetov na geometrične oblike, barvni reali-

Janko Jež

(Nadaljevanje na 5. strani)

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 14,2, najnižja 10,1, ob 19. uri 13,8 stopinje; zračni tlak 1007,9 stanoviten, veter jugovzhodnik 15 km na uro, vlaga 80 odst., nebo oblačno, 7,2 mm dežja, morje mirno, temperatura morja 8,1 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 25. februarja SASA
Sonce vzide ob 6,52 in zatone ob 17,44. — Dolžina dneva 10,52. — Luna vzide ob 5,51 in zatone ob 14,20.
Jutri, PONEDELJEK, 26. februarja ANDREJ

PRIPOMBE SINDIKATOV K DEŽELNEMU GOSPODARSKEMU PROGRAMU

Program je popolnoma nezadovoljiv in onemogoča uspešno načrtovanje

Deželni načrtovalci bi se bili morali bolj posvetovati s sindikalnimi organizacijami in upoštevati njihovo mnenje

Sindikalne organizacije CGIL, CISL in UIL so poslale deželnemu svetu, odboru in vsem svetovalcem svoj enoten dokument s pripombami k programu gospodarskega in socialnega razvoja Furlanije - Julijske krajine za petletje 1966-1970. Sindikalne organizacije priznavajo, da pomeni program napor za boljše poznavanje gospodarskega položaja v naši deželi ter prvo določitev vprašanj, ki se jih mora načrtovanje lotiti. Iz razprave v zadnjih mesecih se vidi, da vsebuje besedilo programa nekatere popravke pomanjkljivosti prejšnjega osnutka. Toda sindikalne organizacije ugotavljajo, da je program v sedanjem položaju nezadovoljiv, saj vsebuje pomanjkljivosti, ki lahko resno prejudicirajo načrtovalno dejavnost v deželi že od vsega začetka. Te pomanjkljivosti se tičejo metode dela in same vsebine.

Pri pripravljanju in izdelavi programa se niso dovolj posvetovali s sindikati. Na ta način se jim ni omogočilo, da bi dali svoj prispevek pri izdelavi programa. Po drugi strani pa je nujno sistematično posvetovanje s sindikalnimi organizacijami tudi v fazi priprav in izdelave programa. Na ta način bi namreč deželna uprava primerjala svojo gospodarsko politiko z zahtevami delovnih sil ter bi tako ugotavljala povezavo med interesi delavcev in med splošno usmeritvijo razvoja v deželi. To posvetovanje s sindikalnimi organizacijami bi pomenilo tudi obogatitev demokratične dialektike v deželi, saj pripada sindikatom osnovna vloga pri načrtovanju. Zaradi tega zahtevajo sindikalne organizacije, da se deželna uprava z njimi posvetuje glede vseh vprašanj gospodarskeag načrtovanja ter da deželne oblasti navežejo z njimi stike.

Sindikati ugotavljajo, da je program pomanjkljiv glede načina, s katerim so se načela vprašanja, ki izvirajo iz odnosov med vsedržavnim in deželnim načrtovanjem. Dokument ne nakazuje bodoče gospodarske ureditve dežele, tako da bi posegli odločno vmes za odstranitev gospodarskih neravnovesij. Poleg tega ugotavljajo, da bi morali poglobiti smotre, ki jih hočejo doseči z gospodarskim in socialnim razvojem dežele.

Najbolj značilna plat gospodarskega položaja v deželi je nizka raven splošnega napredka v primerjavi z drugimi bolj razvitimi področji. To je v glavnem odvisno od odročnosti, v kateri se je dežela znašla v zadnjih letih v primerjavi z drugimi področji v državi, ki so se zaradi svojega ugodnega položaja lahko močno razvijala. To seveda vpliva na gospodarski razvoj. Iz tega izvira tudi izseljevanje prebivalstva in splošno nazadovanje. Prav tako izvira iz tega tudi nizka raven dohodkov od dela, ki tudi povzroča izseljevanje; zato je treba storiti vse za povečanje dohodka.

Kar se tiče izločitve razlik med položajem v proizvodnji in položajem glede zaposlitve, ugotavljajo sindikati, da terja okrepitev povpraševanja po delu razširitev proizvodne dejavnosti. To pomeni, da je treba okrepiti obstoječa industrijska podjetja ter ustanoviti nove tovarne v raznih krajih dežele, ki morajo biti tehnološko zelo razvite. Kar pa se tiče gospodarske integracije deželnega gospodarstva z gospodarstvom zunanjih predelov na državnem ozemlju ali v inozemstvu, ni dovoli, da nakaže program splošno smer, temveč mora iti tudi v podrobnosti.

Program predpostavlja, da mora biti gospodarska bilanca naše dežele izravnana, to je, da morajo notranji viri dežele zadostovati za zaposlitve delovne sile. Te hipoteze ni moč zagovarjati.

Tudi predvidevanja glede zaposlitve vzbujajo dvome. Ni namreč dovolj predvidevati, koliko bodo investirali industrijci v svoje tovarne, potreben je tudi poseg v gospodarsko dejavnost. Namen načrtovanja je ravno v tem, da se odstranijo razne razlike.

Dokument sindikatov obravnava zatem povezavo gospodarstva naše dežele z evropskim gospodarstvom. Pri tem omenja EGS ter dosedanjo krizo izmenjav med zahodno in vzhodno Evropo. To je doslej zaviralo gospodarski razvoj Furlanije - Julijske krajine. Sedaj pa kaže, da se bo ta razvoj precej spremenil z okrepitvijo izmenjav med zahodnimi in vzhodnimi državami ter z državami, ki so postale šele pred kratkim neodvisne. Tudi sam gospodarski razvoj vzhodnih držav nakazuje možnost okrepitve trgovinskih izmenjav z Zahodom. Pri vsem tem bo lahko naša dežela imela važno posredovalno vlogo. Zaradi tega pa bo treba poskrbeti za infrastrukture, da se laže povežejo med seboj razna tržišča. V tem pa je program pomanjkljiv.

Kar se tiče industrijskega razvoja, nakazuje dokument sindikatov naslednje smeri: upoštevati je treba možnosti razvoja industrijskih dejavnosti na področju Trsta in Tržiča; možnosti za nadaljnjo gospodarsko integracijo dežele v odnosu na sedanje težnje po industrijskem razvoju v deželah severne Italije; možnosti, ki so povezane z bolj racionalnim izkoriščanjem deželnih virov, zlasti glede industrijske predelave kmečkih pridelkov.

Glede okrepitve industrijskega razvoja v Trstu in Tržiču poudarja dokumnet sindikatov, da je treba predvsem okrepiti ladjedelsko industrijo. Preureditev ladjedelnic bi morala jamčiti zato tudi ohranitev gospodarske dejavnosti krajevnih dobaviteljev in zakupnikov raznih del. Zaradi tega bi se morale razviti dejavnosti, ki bi bile pomožne v odnosu do ladjedelnic, to je industrija za specializirano mehaniko, elektroniko, za izdelovanje kontrolnih instrumentov, za opremo itd. Kriza v ladjedelstvu namreč ne izvira toliko od skrčenja povpraševanja in naročil, marveč od pomanjkljivosti naprav in sistemov projektiranja.

Dokument omenja zatem možnosti ustanovitve raznih industrijskih podjetij za predelavo in izvoz končnih izdelkov. Zato ni dovolj izpodbujanje proizvodnje z deželnimi prispevki industrijam, marveč je treba pripraviti tudi primerno opremljena industrijska področja ter pospeševati izvoz zlasti na tržišča srednje in vzhodne Evrope. Za razvoj živilske industrije je nujno, da se racionalizira kmetijstvo. Ta industrija ni do sedaj dovolj razvita. Deželni program ne posveča tem možnostim dovolj pažnje. Dokument našteva zatem razne posege, ki so nujni za izboljšanje kmetijstva. Razen tega je treba tudi bolj skrbeti za zaščito zemljišč in za reguliranje voda.

V zvezi s temi opombami odklanjajo CGIL, CISL in UIL sedanje besedilo programa za gospodarski razvoj v deželi, ki ne nakazuje odločilnih posegov in obveznosti. Po drugi strani pa je treba upoštevati, da ima ta petletni program, ki so ga predložili v odobritev deželnemu svetu, pred seboj le kratek čas za njegovo uresničenje. Zato je nekako izumetničen, kar se tiče njegovega uresničenja. Sindikalne organizacije nočejo odobravati takšnega postopka, ker ugotavljajo, da ni pravega usklajevanja deželne gospodarske politike zlasti v odnosu do potreb ekspanzije, ki je nujna, če hočemo zavreti sedanje skrčenje zaposlitve. Sindikalne organizacije predlagajo: a) naj se s sistematičnim posvetovanjem s sindikati ugotovi, kateri gospodarsko-politični prijemi so najbolj primerni v kratkem roku; b) pripraviti je treba proučevanja ter se posvetovati v ta namen, da se pravočasno izdela program gospodarskega in socialnega razvoja za petletje 1971 - 1975. CGIL, CISL in UIL zagotavljajo, da bodo sodelovale pri teh pobudah.

IZ TEHNIČNIH RAZLOGOV

V torek na Općinah pustno slavje

Včeraj so prireditev preložili zaradi vremena, v torek pa bo ob vsakem vremenu

Zaradi slabega vremena ni bilo včeraj, kakor je bilo napovedano, velikega pustnega slavja na Općinah, na katero so se mrzlično pripravljale vasi Gročana, Bazovica, Gropada, Bani, Padriče, Trebče, Općine, Repen, Prosek, Kontovel in Križ. Kandidat za pustnega kralja se je zaman obračal na vse vremenoslovske postaje, da bi mu napovedale lepo vreme, ali vsaj pregnale dež. Kraljevska nevesta je trepetaje čakala na velik dogodek, toda podaljšati je morala svoje predporočno pričakovanje.

Veliko pustno slavje na Općinah bo v torek po že napovedanem sporedu, pa naj padajo preklje, ali sije sonce. Tako je sklenil ministrski svet in tako so prikimali dvorjani, potem ko so svojo odločitev sporočili podložniki in zvesti pustovi državljani iz omenjenih kraških vasi.

Tisti, ki bi radi včeraj prišli na pustno slavje na Općinah, pa ne bi mogli zaradi dela, bodo v torek lahko prišli na svoj račun.

Na svidenje na Općinah!

Gledališča

Verdi

Danes ob 16. uri: A. Boito: **Mefistofeles**. Tretja predstava. Abonma za red D za vse vrste prostorov. Zasedba je ista kot na premieri. Prodaja vstopnic pri gledališki blagajni že danes.

Razna obvestila

P.d. «S. Skamperlen» priredi v torek, 27. tm. v društvenih prostorih na stadionu 1. maj otroško pustno rajanje.

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI, POROKE

Dne 24. februarja 1968 se je v Trstu rodilo 8 otrok, umrlo pa je 16 oseb.

UMRLI SO: 89-letna Romanita Lupetina vd. Baxa, 88-letna Giovanna Stradi vd. Brajkovich, 58-letni Bruno Trampus, 81-letna Giovanna Obat vd. Cassana, 85-letni Massimiliano Lauto, 79-letna Antonia Tome vd. Copich, 84-letna Anna Cernaz por. Petretich, 44-letna Iolanda Gillio por. Slokar, 84-letni Venceslao Kadlicek alias Kalicek, 92-letna Fosca Rusich vd. Segalla, 61-letna Jole Camponi por. De Caprio, 3 leta star Paolo Tamaro, 99-letna Domenica Vascotto vd. Debeganc, 95-letna Lucia Braico vd. Zangrando, 70-letni Filippo Esposito, 74-letni Alfredo Orlandi.

OKLICI: Uradnik Giorgio Marangana in gospodinja Luisa Radivo, pomorski strojnik Alberto Pisani in uradnica Rossella Lipari, uradnik Lino Baldin in uradnica Adriana Frison, trg. pomočnik Remo Suspize in trg. pomočnica Sonja Rovan, študent Roberto Cappellini in učiteljica Carla Volanti, uradnik Lucio Poznajelsek in uradnica Adriana Hollesch, Marino Kobal in Maria Lavorini, šofer Valerio Coslovich in gospodinja Edda Quarantotto, pomorščak Ferruccio Brusatin in uradnica Annamaria Visintini, častnik finančne straže Fabrizio Castricone in gospodinja Franca Scardanzan, mehanik Luigi Pieri in gospodinja Silva Felluga, kuhar Eliseo Fiorentin in gospodinja Elisa Delnet, upokojenec Egone Enenkel in učiteljica Bianca Paoli, natakar Velio Jugovac in delavka Evelina Sinico, pomorski strojnik Ennio Gerin in trg. pomočnica Anna Maria Ulcigrai, pek Mario Zonta in uradnica Marina Bocuzzi, uradnik Luigi Tentoni in uradnica Albina Tripodi, delavec Marco Guaschino in gospodinja Zaira Marigonda, mehanik Aldo Kutin in uradnica Adriana Mazzucchelli, študent Franco Schnautz in uradnica Anna Rosa Babuder, uradnik Nereo Bullo in uradnica Lidia Maria Giugovaz, električar Sergio Tremul in trg. pomočnica Carmela Filipas, geometer Italo Turra in študentka Ondina Leon, Willy Suessland in Maria Jose Gersti, elektromehanik Elia Canu in delavka Marisa Benussi, uradnik Pierino Benamati in delavka Loredana Sobar, elektromehanik Giuliano Bastico in trg. pomočnica Cristina Zotti, študent Giovanni Battista Calamari in študentka Silvana Racher.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 8.30 do 19.30)

Busolini, Ul. Revoltella 41 (tel. 41-447), Pizzul Cignola, Korzo Italia 14 (tel. 37-524), Prendini, Ul. T. Vecellio 24 (tel. 90-180), Serravallo, Trg Cavana 1 (tel. 24-805).

NOCNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)

All'Esculapio, Ul. Roma 15 (tel. 23-581), INAM, A. Cammello, Drev. 20. septembra (tel. 96-363), Alla Madalena, Ul. Istria 43 (tel. 90-274), Dr. Codermatz, Ul. Tor S. Piero 2 (tel. 38-068).

NA PROSEKU SESTANEK Z OBČINSKIM ODBORNIKOM HREŠČAKOM

Neposreden razgovor občanov o njih potrebah in težavah

Taki razgovori bi lahko bili pogostejši - Odbornik je vzel na znanje, kar so mu povedali domačini, in obljubil posredovanje v občinskem odboru

V torek je bil na Proseku na pobudo krajevne sekcije KPI in občinskega svetovalca Rudolfa Wilhelma sestanek, katerega se je udeležil občinski odbornik za vprašanje zgornje mestne okolice Dušan Hreščak. Prosečani in Kontovelci so občinskemu odborniku predočili vrsto vprašanj, ki so predvsem v pristojnosti občinske uprave in ki zanimajo prebivalstvo Proseka in Kontovela.

Odborniku Hreščaku so domačini povedali, da je Stara cesta, ki pelje s Kontovela v Barkovlje, že več kot dve leti zaprta za promet zaradi nekaterih usadov. Ta cesta je tudi turističnega pomena. Hkrati pa so odborniku povedali, da bi bilo treba asfaltirati in popraviti mnoge vaške ceste, ki so v slabem stanju, da bi morala občina nujno popraviti obe poti, ki peljeta s Proseka v Grljan in prepovedati vožnjo tovornjakov po cesti, ki pelje skozi Prosek od središča vasi na Devinščino in do državne ceste 202, ki je zelo ozka in predstavlja vožnja tovornjakov veliko nevarnost za prebivalce.

Glede javne razsvetljave pa so odbornika opozorili, da bi morala občina poskrbeti za postavitev močnejših in novih žarnic od kontovelske cerkvice do Ključa in okrepiti razsvetljavo v mnogih krajih na Kontovelu in Proseku, ki je zelo pomanjkljiva. Zelo važno je tudi vprašanje občinske izpostave na Proseku. Ta ima sedaj prostore v popolnoma neprimernem in nehigienskem poslopju, kjer je tudi občinska ambulanta. Vsi uradi, ki so nameščenim uslužbencem in občinskemu zdravniku, ki ne morejo opravljati svojega dela tako, kot bi ga želeli zato je potrebno da občinska uprava začne razmišljati o čimprejšnjem zidanju novega sedeža izpostave, kjer bodo lahko vsi upravni in zdravstveni uradi našli primerne prostore. Prisotni vaščani so glede tega vprašanja pripomnili, da bi lahko občinska uprava za ureditev novih prostorov izpostave uporabila danar, ki ga sedaj troši za zidanje in ureditev javne pralnice in kopalnice. Ta bi bila potrebna pred 10-15 leti, ne pa danes, ko imajo ljudje mnogo pralnih strojev, kopalnice ali prhe pa so si že utrle pot tudi v stare hiše. Resnici na ljubo moramo povedati, da je občinska uprava že pred okrog 15 leti dala prvič v svoj proračun zgraditev javne pralnice in kopalnice za Prosek in Kontovel.

Poleg tega je bilo še govora o potrebi po podaljšanju kanalizacije na Kontovelu, gradnji ljudskih stanovanj, ker je precej ljudi, ki živi v starih neprimernih stanovanjih, o šolskem poslopju, ki je zanemarjeno, o potrebi po otroškem igrišču in nujnosti rekreatorija za slovenske otroke ter o športnem igrišču, ki ga že toliko časa obljubljajo.

Na sestanku je prišlo ponovno na dan vprašanje dvojezičnih napisov in občevanja v slovenščini v uradih občinske izpostave ter dvojezičnih napisov v avtobusih, saj se z njimi vozijo v veliki večini Slovenci. Govorili so tudi o postavitvi spomenika padlim partizanom na Proseku ter se zanimali, ali ne bi lahko tudi občinska uprava dala prispevek za njegovo postavitev. Prisotni so nato tudi zahtevali, naj občinska uprava poskrbi za večjo čistočo na Proseku in Kontovelu, kjer primanjkuje sodčkov za zbiranje odpadkov, uslužbenci pa neredno odnašajo smeti. Se bolj nujna pa je zaposlitev vsaj enega pometača, čeprav bi Prosek in Kontovel potrebovala dva delavca, da bi lahko vzdrževala čiste ceste in vaške poti.

Med drugim je bil tudi govor o vrednotenju «kmetijskega področja», zlasti pod Kontovelom, s speljavo voznih poti in napeljavo vode. Pri tem pa je že prišla do izraza zaskrbljenost zaradi načrta občinske uprave, da bo zgradila novo široko cesto skozi Barkovlje, pod Kontovelom in Prosekom do avtomobilske ceste 202. Ta cesta, čeprav še ni določeno, kdaj jo bodo gradili, zbuja zaskrbljenost predvsem zaradi razlastitev tudi obdelanih zemljišč, na katere je treba že sedaj misliti, da ne bo občina nenadoma začela razlaščati in ocenjevati zemljo po vrednosti «zelenih in kmetijskih področij», ki jih je pravkar sama določila z novim regulacijskim načrtom.

Tudi razprava je bila zelo živahna, saj Prosečani in Kontovelci čutijo, da jih občina preveč zapostavlja in da včasih ravna z njimi kot z brezpravnimi ljudmi, kot nam dokazuje tudi kričeč primer gradnje ceste do svetišča na Vejni.

Odbornik Hreščak je vzel na znanje zahteve, predloge in pritožbe domačinov, jim pojasnil pristojnosti in težave občinske uprave pri izvrševanju svojih nalog in dolžnosti ter obljubil, da bo vsa vprašanja predočil občinskemu odboru.

Tatovi agilni

Tudi včeraj niso v našem mestu tatovi mirovali. Prva žrtev tatov je bil 60-letni Amadio Di Maria iz Tarčenta, kateremu so neznanci ukradli iz vile, ki jo ima v Grljanu, oblačila za skupno vrednost 450 tisoč lir.

Druga žrtev pa je bil 47-letni jugoslovanski državljan Vilica Marolt iz Maribora, kateremu so neznanci odnesli iz avta, ki ga je bil parkiral v Ul. Galatti, fotografski aparat ter radio na transistor. Škoda znaša okrog 90 tisoč lir. Za obe tatvini je v teku preiskava.

Prometne nesreče

Včeraj ponoči je 76-letni Mario Zanier iz Drevoreda D'Annunzio 66 prečkal Trg Foraggi na prehodu za pešce, ko ga je povozil fiat 500 bianchina, ki ga je proti Montebellu šofiral 40-letni Aniceto Bura s Trga Giarizzole 8. Ponesrečenca so z rešilnim avtom Rdečega križa odpeljali v splošno bolnišnico, kjer so mu zdravniki ugotovili zlom leve stegnenice. Na ortopedskem oddelku se bo moral zdraviti 2 do 3 mesece.

Včeraj zjutraj se je moral javiti na zdravljenje v bolnišnico tudi 61-letni Giuseppe Antonaz z Ul. Boveto 27, katerega je v Miramarskem drevoredu povozil neznani motociklist, ki se ni ustavil, da bi nudil ponesrečencu pomoč. Antonaza so pridržali na ortopedskem oddelku, kjer se bo moral zdraviti od 30 do 60 dni zaradi zloma desne noge. Karabinerji z Grete so uvedli preiskavo.

Krivičen službeni položaj nekaterih naših šolnikov

Prejeli smo in objavljamo:

Na rob občnemu zboru solvenski šolnikov.

V zvezi z občnim zborom slovenskih šolnikov dne 4. februarja 1968 sporoča skupina prizadetih šolnikov naslednje::

Na občnem zboru je bilo mnogo govora o neurejenem položaju slovenskih šolnikov. Eden izmed referentov je med drugim ugotovil, da mnogi naši šolniki že 10 ali celo 20 let zaman čakajo na ureditev svojega službenega položaja. Nihče pa ni niti omenil tistih šolnikov, ki službujejo na slovenskih šolah v Trstu že precej več kakor 20 let. Mogoče se je pa le kateri izmed prisotnih spomnil nanje, ko so počastili z enominutnim molkom umrle člane, med njimi dr. Perhavca, ki je začel poučevati že pod staro Avstrijo v Trstu, bil po 2. svetovni vojni dolga leta ravnatelj trgovske akademije v Trstu, nato navaden poverjeni profesor in je končal svojo šolsko kariero kot suplent. Podobna usoda je doletela tudi nekatere druge kakor npr. prof. Ivana Sosiča, in podobna usoda čaka še lepo število slovenskih šolnikov v Trstu. Mnogi so začeli poučevati že v letih med obema vojnama in so po drugi svetovni vojni takoj nastopili službo na slovenskih šolah v Trstu. Kljub neurejenim razmeram jih je tedanja šolska oblast imenovala za poverjene profesorje, tudi tiste z diplomo filozofske fakultete v Ljubljani. Nekateri šolniki so imeli že usposobljenostni izpit, opravljen v Ljubljani za poučevanje na slovenskih srednjih šolah, in tem je bil celo priznan položaj stalnega profesorja. Tako so bili ti pionirji slovenske srednje šole v Trstu torej že takoj v začetku ali povečini profesorji ali pa celo stalni.

Čez enajst let je nova šolska oblast nenadoma ukinila vse te pravice in od tedaj priznavala za slovenske šole le še diplome italijanskih univerz, diplome ljubljanske univerze, ki mogoče edine usposabljajo za poučevanje na slovenskih šolah, pa naenkrat niso bile več veljavne. (Kako to nasprotuje logiki, dokazuje dejstvo, da pošiljajo že nekaj let šolske oblasti, po kulturnem dogovoru med Italijo in Jugoslavijo, šolnike na izpopolnjevanje na prav isto ljubljansko univerzo!).

Enajst let je šolska oblast pustila prizadete šolnike v prepričanju, da je z njihovo šolsko kvalifikacijo vse v redu in da se bo njihov službeni položaj avtomatično uredil, takoj ko se bodo politične prilike normalizirale. Zgodilo se je pa ravno obratno. Danes so ravno ti slovenski šolniki po več kot 22 letih nepretrganega službovanja v Trstu v službenem položaju suplenta začetnika. Pripominjamo tudi, da so si skoraj vsi že davno pridobili poleg diplome ljubljanske univerze še diplomo tržaške, rimske ali kake druge italijanske univerze, a jim tudi to ni prav nič pomagalo.

Iščemo stenodaktilografke

ki imajo naslednje kvalifikacije:

— italijansko državljanstvo
— starost do 30 let
— odlično obvladanje slovenščine
— najmanjša šolska izobrazba: diploma nižje srednje šole

Pošljite podrobni curriculum na:

Casella 27/P SPI — Pza in Lucina 26—00186 — Roma

VELIKA TRADICIONALNA PROPAGANDNA

PRODAJA: od 26. februarja do 9. marca 1968

kuhinjski pribor, kristal, porcelan, jedilni pribor, oprema za kopalnice in drugo

SAMO NEKAJ DNI IZREDNE CENE

POHITITE!!!

Paolo Morassutti

TRIESTE - TRST, ULICA CARDUCCI 22 - TELEFON 95173 - 77260 - 55646

PUST V BOLJUNCU

Program:

Nedelja
OTROŠKI PLES
od 15. do 18.
ZVEČER PLES
od 20. do 1.

Ponedeljek
PLES
od 20. do 1.

Torek
PLES
od 20.30 do 4.
Igra orkester iz Sežane

Sreda
TRADICIONALNA SPUSTITEV PUSTA V VESOLJE
Sodelovala bo godba iz Avstrije
Pijača in jedača preskrbljena
VABLJENI!

PROSVETNO DRUŠTVO VESNA v Križu
priredi v torek, 27. t. m.
otroško pustno rajanje
Začetek ob 15.30

DANES, 25. FEBRUARJA OB 15. URI
V KULTURNEM DOMU
OTROŠKO PUSTNO RAJANJE
ČE OB PUSTU NEBO JE Z OBLAČKI NASTLANO,
KI V MRAKU SE STOLČENA SMETANA ZDÈ,
NAJ DECA V DOM HITI NEUGNANO,
KJER V MASKAH PLESNA ZABAVA JE ŽÈ.
Pijača in jedača preskrbljena!
GOSTILNIČAR BUHTELJ
Rezervacije miz od 14. ure dalje.

V REPNU
V GOSTILNI KRIZMAN
V TOREK
Veliki pustni ples
VSTOP PROST

KASA
vabi člane in prijatelje na
maškarado
ki jo priredijo trgovci danes, 25. t. m. ob 18. uri v barkovljanskem prosvetnem društvu.
Zaželene so pustne šeme.

Športno združenje BOR
priredi
PUSTNI PLES
v torek, 27. t. m. ob 21. uri
v KULTURNEM DOMU
Rezerviranje miz do ponedeljka na stadionu 1. maj od 20.30 do 21.30
Igrajo THE LORDS

PROSVETNO DRUŠTVO «VALENTIN VODNIK»
Dolina
priredi na PUSTNI TOREK od 16. do 18. ure
otroško pustno rajanje
Prireditve se bosta udeležila izredna gosta
FRICE in FRACE (Danilo Turk in Stane Raztresen)
Vabljeni!

PROSVETNO DRUŠTVO SLAVKO ŠKAMPERLE
priredi v torek, 27. t. m. od 16. do 19. ure v društvenih prostorih na stadionu «Prvi maj
otroško pustno rajanje
Vljudno vabljeni!

PROSVETNO DRUŠTVO «I. CANKAR»
priredi v društveni dvorani Ul. Montecchi, na pustni torek od 16. ure dalje
OTROŠKO RAJANJE
Vabljeni!

SLOVENSKI KLUB
priredi v torek, 27. februarja
pustni zabavni večer
Zaželene so maske od katerih bodo tri nagrajene.
Vabljeni člani in prijatelji kluba.

PROSVETNO DRUŠTVO
«Igo Gruden» v Nabrežini
PRIREDI V TOREK, 27. t.m.
pustni ples
od 21. do 4. ure
IGRAL BO ORKESTER «PLEIADES»
Vstop z vabili, ki so na razpolago na sedežu društva v večernih urah.

SPDT
vabi na
TRADICIONALNI PUSTNI PONEDELJEK PLANINCEV
ki bo v ponedeljek, 26. t. m. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. Geppa 9
Na sporedu je zabavni program ter bogat srečolov
:: ZAŽELENE SO MASKE ::

Kino

Nazionale 14.00 «I ragazzi di Camp Siddons», F. McMurray, Vera Miles, Technicolor.
Excelsior 14.00 «Indovina chi viene a cena», Spencer Tracy, S. Poitier, Technicolor.
Fenice 14.30 «L'ora della furia», J. Stewart, H. Fonda, Technicolor Panavision.
Eden 14.00 «Gli occhi della notte», Senzazionalno! Audrey Hepburn in Alan Arkin, Technicolor. Prepovedano mladini pod 14 letom. Važno **opozorilo:** zadnjih osem minut filma bo vstop v dvorano najstrožje prepovedan!
Grattacielo 14.30 «Il profeta», V. Gassman, Ann Margret, Technicolor.
Ritz (Ulica San Francesco štev. 10) 14.30 «Lamiel», Anna Karina, Robert Hossein, Eastmancolor.
Alabarda 14.30 «I dolci vizi della casta Susanna», P. Petit, Mike Marshall. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Filodrammatico 14.30 «I barbieri di Sicilia», F. Franchi, Ingrassia, Technicolor.
Moderno 14.00 «La più bella copia del mondo», W. Chiari, A. Celentano, R. Pavone, Technicolor.
Cristallo 14.00 «Cenerentola», Barvna risanka W. Disneya.
Garibaldi 14.00 «Stasera mi butto», Franchi, Ingrassia, Technicolor.
Capitol 14.30 «Millie», Julia Andrews, Technicolor.
Aurora 14.00 «L'investigatore», Frank Sinatra, Technicolor.
Impero 14.00 «La feldmarescialla», R. Pavone, Technicolor.
Astra 14.30 «L'incompreso», A. Qayle, Technicolor.
Vittorio Veneto 14.30 «Riflessi in un occhio d'oro», M. Brando, E. Taylor, Prepovedano mladini pod 18. letom.
Ideale 14.00 «Il magnifico Texano», Glen Saxon, John Barranda, Technicolor.
Abbazia 14.00 «Il principe di Donegal», P. McHenry, Technicolor.

Mali oglasi

«CITROEN» — mehanična delavnica Samaritani in Miceo in prodaja nadomestnih delov, Ul. Rittmayer 4-a. KUPIM staro pohištvo, slike, ure in drugo. Telef. 50-566.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina pok. Bruna Trampuža daruje Vilko Batič 1000 lir za Dijaško matico.

Ob tretji obletnici smrti Cirila Skerlja darujejo sestre in brat 3000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina pokojne tete Marije Zagar darujeta nečakinji Angela in Marija iz Bazovice 3500 lir za prosvetni dom v Bazovici.

Ob obletnici smrti Marija Kogoja daruje sestra 5000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina pok. mame Birsove daruje Grozdana 1000 lir za Dijaško matico.

V spomin Reschitzeve daruje Grozdana 1000 lir za prosvetno društvo «Ivan Cankar».

Ob obletnici smrti Viktorja Skerlavaja daruje v počastitev njegovega spomina žena Rafaela 5000 lir in družina Hrovatin tudi 5000 lir za spomenik padlim partizanom na Opčinah.

V počastitev spomina pok. Bruna Trampuža daruje Mario Magajna 1000 lir za prosvetno društvo «I. Cankar».

Ob obletnici smrti nepozabnega

Viktorja Škerlavaja

se ga spominjajo neutolažljivi žena Rafaela in sorodniki.

Opčine, 25. II. 1968

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi naše nepozabne mame

Marije Žagar vd. Žagar

Posebna zahvala darovalcem cvetja ter vsem, ki so na kateri koli način počastili spomin pokojnice in jo spremili na zadnji poti.

Sinova Franc in Pepi z družinama in drugi sorodniki

Bazovica, 25. februarja 1968

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, ki so na kateri koli način počastili našo drago

EMO GRILANC por. PUNTAR

Posebna zahvala darovalcem cvetja, č. g. župniku, zdravniku dr. Starcu, pevskemu zboru in godbi.

Žalujoči družini Petrtot in Sosič ter drugo sorodstvo

Prosek, 25. februarja 1968

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše drage mame in none

VIKTORIJE JAZBEC roj. ČIGON

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so kakor koli počastili njen spomin in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala vaščanom in darovalcem cvetja.

Žalujoči sin Ladi, sestre Marica, Vida in Zorka z družinami

Kobjeglava - Stanjel - Trst - Buenos Aires, 16. II. 1968

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, ki so spremili našega dragega pokojnika

MIHAELA GRGIČA

na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo msgr. Živicu, pevskemu zboru «Lipa» za žalostinke, govorniku gosp. Miru Preslu, darovalcem cvetja in vencev ter vsem, ki so nam stali ob strani ob tem bridkem trenutku.

Družina Grgič in sorodstvo (Čedinovi)

Bazovica, 25. februarja 1968

KOLIKO JIH JE ŠE S TE SLIKE?

Slika kaže 3. razred osnovne šole na Proseku l. 1910. Učitelj na sliki je Edvard Sosič, rojen pri Sv. Ivanu v Trstu; sedaj biva v Kopru. Kakor smo nedavno za enako staro sliko iz Doline razpisali knjižno nagrado za vsakogar, ki je na sliki in se zglasi v našem uredništvu, tako sedaj velja tudi za Prosečane. (Iz Doline sta se javili samo dve osebi)

Zanimiva diskusija po razgovoru ki ga je v Bazovici pripravilo SGZ

Kakor smo že poročali, je bil v sredo zvečer v Slomškovem domu v Bazovici razgovor o aktualnih gospodarskih problemih, ki ga je organiziralo Slovensko gospodarsko združenje in katerega so se udeležili obrtniki, trgovci in gostilničarji iz Bazovice, Gropade in s Padriča in nekateri domači kmetovalci. O poročilu, ki ga je imel predsednik združenja Stanislav Bole, smo že poročali. Po njegovem poročilu se je razvila diskusija, v kateri so se domačini dotaknili problemov, ki jih najbolj žulijo. Domačini so dejali, da sicer pozdravljajo gradnjo novih prometnih zvez, toda pripomnili so, da nove ceste negativno vplivajo na razvoj domače živinoreje, ker kmetje pač ne morejo čez ceste s kravami na pašo. Zaradi tega so priporočali, naj se nove ceste izognejo vasem in naj se pri gradnji avtomobilskih in hitrih cest skrbi tudi za ureditev nadvozov, oziroma podvozov.

Ko je bil govor o zahtevi, da bi blok pri Lipici, ki sedaj velja samo za mali obmejni promet, spremenili v mednarodni blok za turistični in blagovni promet, so domačini ponovno izrazili svojo zahtevo, da bi odprli vsaj za dvolastniški promet blok na cesti, ki pelje iz Bazovice v Sežano, ki je zdaj zaprta. Dvolastniki imajo namreč velike površine svojih in jusarskih zemljišč onstran meje, morajo pa 12 km daleč, da pridejo na parcele, ki so od vasi oddaljene 2 do 3 km. To zahtevo so že večkrat izrazili, toda brez uspeha.

Gropajci so se med drugim pritožili zaradi poti, ki pelje iz vasi do meje in na Padriče, kakor tudi zaradi pomanjkanja vode v poletni dobi, Bazovci pa so opozorili na veliko nesnago in odpadke ob cestah v bližini vasi. Prav tako so vsi poudarili zahtevo, da občina ali pokrajina ali pa Pokrajinska turistična ustanova postavi ob cestah dvojezične napise, oziroma table z izvirnim imenom mest v Jugoslaviji. Vsako leto se namreč v turistični sezoni dogaja, da se številni inozemski turisti ustavljajo na cesti in z zemljevidom v roki sprašujejo domačine, katera cesta pelje v Jugoslavijo in v kateri smeri je to ali ono mesto. Na zemljevidih na primer piše Rijeka, na napisnih tablah ob cestah pa samo Fiume. Kako naj turist iz Anglije, Švedske itd. razume, da je Fiume Rijeka? Glede napisov je na tem sestanku spet prišla do izraza pritožba, ker je Pokrajinska turistična ustanova postavila pred cerkvami napise o umrlih maš samo v italijanščini.

Na vprašanje, kakšne so perspektive gospodarskega razvoja Trsta, je predsednik Slovenskega gospodarskega združenja predvsem pripomnil, da so politični in gospodarski krogi v Trstu v preteklih letih zamudili mnogo prilik s svojo neprevidno in našemu mestu škodljivo politiko. Pripomnil je, da so se splošne razmere zdaj nekoliko zboljšale in da bo možen v prihodnosti gospodarski razvoj našega mesta, če bo prišla do izraza in veljave politika deželnih in krajevnih ustanov. Omenil je očitke, da imajo tržaški gospodarski krogi premalo pobud, in da se ta očitek nanaša tudi na slovenske kroge, zlasti glede zadružništva. Pri tem pa je dejal, da polagoma prihajajo do izraza razne pobude, sicer v manjšem merilu. Dr. Marc je predvsem poudaril nujnost strokovne izobrazbe in izpopolnjevanja naše mladine, ker na delovnih mestih zahtevajo vedno več kvalificirane in visoko kvalificirane delovne sile. Zaradi tega je tem bolj upravičena zahteva za ustanovitev slovenskega strokovnega zavoda.

Predsednik Bole je tudi dejal, da je Slovensko gospodarsko združenje vedno na razpolago svojim članom za razne nasvete, navodila, sestavo prošenj itd., tako glede pridobitve prispevkov za razna izboljševalna dela v gostinstvu in trgovini, kakor tudi za vprašanja fiskalnega značaja.

VELIKI PUSTNI PLES
Z NAGRAJEVANJEM NAJLEPŠIH MASK
bo v sodobno preurejeni restavraciji

Hotela «GALEB»

Koper tel. 21605

Torek, **27.** t. m. — pričetek ob 19. uri

Obvezna konsumacija — Igra znani orkester «NINO»

Kino na Opčinah

predvaja danes, 25. t. m., s pričetkom ob 15. uri Titanus film:

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes. 25. t. m., s pričetkom ob 16. uri Cinemascope technicolor film:

IL SIGILLO DI PECHINO

Igrajo: ROBERT STACK, ELKE SOMMER, NANCY KWAN in drugi

NAŠE KORENINE

IZ SAMATORCE

Josip Kocman ima že 86 let

V čedni hišici ob cesti Gabrovec-Šempolaj, kjer se odcepi cesta v Briščе, živi Josip Kocman, ki je včeraj stopil v svoje 86. leto. Tudi Kocman, prava kraška korenina, jih dobro nosi in se mu leta ne poznajo, čeprav je menda najstarejši v zgoniški občini. Zelo je bil vesel, ko smo ga te dni obiskali in z njim pokramljali, mu čestitali ter voščili še mnogo let zdravja. Sam je bil doma. Sin je bil na delu, nevesta pa bolna. Danes se bodo zbrali sin, hčeri, nevesta, zetje in drugi sorodniki, da mu čestitajo in voščijo.

Naš Kocman se je rodil v revni kraški družini. Oče je nosil «grižo» na rami, da je lahko preživljal družino. Ko je mali Pepi dokončal osnovno šolo v Zgoniku, ga je oče poslal v Nabrežino, kjer se je tri leta učil kamnoseškega poklica. Dobro se je izučil in v kamnolomih v Nabrežini, Samatorci ter v Briščah delal, garal celih 44 let. Grenka je bila, pravi Kocman. Sključen, v lepem in slabem vremenu, v vročini in mrazu, si kresal kamen in malo zaslužil. Gospodarji niso hoteli več plačati, pa so delavci dva meseca stavkali. To je bilo že pred dolgimi leti, pod staro Avstrijo, Pepi pa se še dobro spominja. Eh, zdaj je vse lažje, zdaj žica vse žaga, pravi Kocman in sprašuje, če bodo povišali pokojnine. Vedno bere «Primorski dnevnik», od vsega začetka, in ve, kaj se dogaja po svetu in kaj «gruntajo» gospodje v Rimu. Sprašuje se pa, kaj bodo «pogruntali», če si prej ne bodo tisti večji skočili v lase.

Stari Kocman nam pripoveduje o sinu, ki je mizar, o pokojnem sinu Jožetu, ki je zbolel v partizanih in umrl kmalu po vojni, o ženi Josipini, ki je bila po rodu iz Repna in mu je umrla pred 7 leti; nato pa o svoji vojaški suknji. Kot rekruta ga niso marali, češ da je šibak, nato pa jim je bil dober za fronto. Bil je na ruski in na soški fronti. In še nekaj nam je povedal ob koncu našega kramljanja. Ko je bil mlad, je rad plesal in balincal. Zdaj je vse drugače, pravi. Dobre harmonike ne slišiš več. Vse drvi, drvi. Tudi za balincanje nimajo več časa. Devetkrat je z drugimi fanti imel ples in v gumbnici bel cvet — za prvi ples s svojim dekletom. Če bi pošteno zaigrali, bi še zdaj zaplesal.

Po svojo pokojnino gre sam na Prosek, v Trst pa ne mara več. Preveč avtomobilov je tam po ulicah, v časopisu pa večkrat bere, kako avtomobilisti povozijo stare ljudi.

Še na dolga, zdrava leta!

IZ ZGONIKA

Tudi Ivanu Grilancu se je nabralo 80 let

Najstarejši vaščan v Zgoniku je Ivan Grilanc iz Zgonika št. 22, po domače Nini Pierotov. Mož jih ima na ramenih že 80, saj se je rodil 12. februarja 1888, a nihče mu jih ne bi prisodil, tako je čvrst, čil in zdrav, lahko bi rekli mladosten. Lani ga je «potipala» gripa, a jo je kmalu odpravil. Imel je 40 stopinj mrzlice, pa je sam hotel s kolesom na Prosek po zdravila. Dobro, da ga je žena zadržala in spravila v posteljo. Imel je tudi hud revmatizem v nogah, pa ga je tudi odpravil. Kako bi še hodil po vasi in v mesto, včasih tudi poskočil ob veselih zvokih, če se ne bi rešil revmatizma? In kako bi obdeloval trte, ki mu dajo tako dobro vince? Žena Marija, po rodu iz Repniča, ki bo stopila v 81. leto 28. aprila, ga večkrat pokara, da ni več mlad, a Nini se ne zmeni za taka svarila in se nasmeje. K njemu še vedno prihajajo vsi mesarji, ki kupujejo v vasi živino, in z njim se posvetuje kmet preden gre rep iz hleva. Nini pogleda in že ve, koliko tehta in koliko je govedo vredno. Ima pač dolgoletne izkušnje.

In kako zna pripovedovati o svojem življenju, posebno o tistih dolgih sedmih letih, ko je moral služiti rajnkemu Francu Jožefu, najprej tri leta, nato pa še štiri na raznih frontah v Karpatih, na Soči itd. Leta 1919 si je poiskal dekle v bližnjem Repniču, otrok pa nimata. «Kej češ, če jih ni, jih ni. Če so, pa so skrbi.»

Želimo mu, da bi še dolgo let ostal zdrav in čil!

PRIHODNJO NEDELJO V KULTURNEM DOMU

Baletni ansambel ZGBI iz Ljubljane bo nastopil v nedeljo, 3. marca 1968 ob 17. uri v Kulturnem domu s pravljičnim baletom Hrestač. Glasba P. I. Čajkovskega.

Nagrade za tiste ki so do 10. februarja poravnali naročnino

Objavljamo seznam nagrad, ki jih bomo podelili med tiste, ki so poravnali naročnino do 10. februarja 1968. Določitev nagrajencev bo v soboto, 2. marca 1968 ob 16. uri v prostorih uredništva Primorskega dnevnika, Ul. Montecchi 6.

Nagrade si lahko ogledate v izložbi Tržaške knjigarne.

1. Ivo Andrić — zbrana dela (10 knjig) in kovani knjižni opirači,
2. S. Kosovel — Integrali, L. Spacal — Monografije. F. Prešeren — Poezije na ploščah (4 plošče). Slovenske narodne pesmi (dve plošči),
3. Foerster — Gorenjski slavček (opera na ploščah) Narodne in umetne pesmi (pet plošč),
4. Gotovac — Ero z onega sveta (opera na ploščah),
5. Najlepše antične pripovedke (knjiga),
6. Vaza iz Kropc in prtiček,
7. Skrinjica in prtiček,
8. Par steklenic v narodni noši,
9. Slovenske popevke 1967 (plošča),
10. Slovenske ljudske pesmi (zbor Slovenskih madrigalistov, plo-

PROSVETNO DRUSTVO IVAN CANKAR
Ul. Montecchi 6

V petek, 1. marca ob 20.30 gostovanje
STUDIA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA

RUSI MOST

Recital veselih in žalostnih

Vabljeni!

Izleti

Sportno društvo Kontovel priredi v nedeljo, 3. marca enodnevni izlet na Svete Višarje na sneg. Vabljeni.

* * *

SPDT priredi v nedeljo, 3. marca izlet z avtobusom na Vojsko, ob priliki smučarskih tekem v slalomu, veleslalomu in teku na 3 km. Vpisovanje v Ul. Geppa 9.

LOTERIJA

BARI	39	62	40	24	72
CAGLIARI	35	1	47	49	51
FIRENCE	17	39	51	41	15
GENOVA	50	88	20	35	33
MILAN	75	20	52	87	47
NEAPELJ	10	76	55	30	59
PALERMO	74	44	73	81	24
RIM	50	19	39	46	33
TURIN	57	1	17	14	7
BENETKE	39	70	10	12	6

ENALOTTO

X X 1 X 2 1 2 X X X 2 1

GLASBENA MATICA V TRSTU

V nedeljo, 3. marca ob 17. uri v Kulturnem domu

NASTOP BALETNEGA ANSAMBLA ZGBI IZ LJUBLJANE S PRAVLJIČNIM BALETOM

HRESTAČ

glasba P.I. ČAJKOVSKI

Koreografija: Lidija Wisiak, Anton Dolin, Henrik Neubauer, Gorazd Vospernik

Priredba in režija: Henrik Neubauer

Kostumi: Alenka Bartl

Rezervacija in prodaja vstopnic od petka, 1. marca dalje pri Glasbeni matici, Ul. R. Manna 29 — tel. 29779.

Na OPČINAH se pripravlja

KROJNI IN ŠIVALNI TEČAJ

CIMS

Informacije: gospa REGENT tel. 225322

TAKO ODHAJAJO...

Bruno Trampuž nas je zapustil

Neizprosna usoda zahteva, da se nenehno ločujemo od dragih svojcev, sorodnikov in prijateljev. Tokrat nam je usoda prezgodaj iztrgala iz naše sredine dragega Bruna Trampuža.

Naš nepozabni Brunn je imel mnogo prijateljev in znancev. Sicer smo ga vse od 1927. leta dalje poznali kot Pepča, posebno še v razdobju pred zadnjo vojno, ko je bil neutruden in marljiv član skupine Štempiharjev, s katerimi je v hudih časih nosil slovensko pesem po tržaški okolici. Tudi on se je zelo zgodaj pridružil partizanskim borcem v Italiji. Med drugim je bil v 352. jugoslovanski letalski eskadrili.

Po koncu vojne in vrnitvi iz JLA se je spet vrnil v Trst in se vključil v prosvetno društvo «Ivan Cankar» kot pevec, marljiv član in odbornik.

Dragega pokojnika bomo ohranili v nepozabnem spominu.

IZ ZGONIKA

Nenadoma je umrla Štefanija vd. Petelin

V četrtek smo spremili na njenj zadnji poti Štefanijo vd. Petelin iz Zgonika št. 6, ki smo ji vsi pravili Lojza Petelinova. Njena nenadna smrt je vse presunila, čeprav je imela že 70 let. Pokojna Lojza je bila kljub svoji starosti še vedno zelo delavna, zdrava in prisebna. Bivala je sama, odkar ji je pred 13 leti umrl mož. Sama je skrbela za kmetijo in ravnala živino, vse do svojega zadnjega dne.

V nedeljo so jo vaščani zadnjič videli. V ponedeljek in torek je bilo vse tiho, hiša zaprta, krave v hlevu so mukale. Nekaj ni bilo v redu. Sosedje so o tem obvestili policijo. Prišli so agenti javne varnosti s komisariata na Opčinah, ki so s silo odprli zaklenjena vrata. Na postelji so našli mrtvo gospodinjo. Legalni zdravnik je ugotovil, da je umrla naravne smrti zaradi srčne kapi. Verjetno se je nenadoma počutila slabo in je kar oblečena legla na posteljo. Nikogar ni bilo, da bi poklical zdravnika. Domačija je zdaj prazna.

Pokojna Štefanija je bila po rodu iz Repniča. Z možem je trdo delala na kmetiji in dolga, dolga leta nosila mleko v Trst. Imela sta samo enega otroka, sina Ludvika, ki pa je padel kot mlad partizan že v prvih dneh boja. Oče in mati sta težko prebolela izgubo svojega edinca.

Kakor je bila naša Lojza marljiva in skrbna, tako je bila tudi značajna in zavedna Slovenka. Naj ji bo lahka domača zemlja!

IZ BAZOVICE

Umrl je Mihael Grgič

Pretekło nedeljo smo v Bazovici pokopali Mihaela Grgiča, po domače Čedinovega. Pokojni Mihael je imel 82 let in je bil pri svojih letih še vedno čil in krepak. Pokojnik je bil rojen 23. septembra 1885 v Bazovici, bil je torej pristen Bazovc. Čeprav invalid — imel je samo eno roko — je opravljal vsa domača dela in je bil zraven pri vsakem težjem delu na kmetiji. Leta 1923 se je zaposlil v prosti luki, a že po treh dneh službe mu je na delu odtrgalo levo roko.

Težka in strma je bila pot njegovega življenja, da se je z drugo dokopal do nekoliko boljših razmer, v katerih je živel zdaj na svojem posestvu. Pred nekaj meseci je začutil, da nekaj ni v redu. Legel je in prebolel gripo, toda bolezen se je ponovila, kar je bilo usodno za našega Mihaela. Strla je krepko kraško korenino, ki je tolikokrat v življenju kljubovala življenjskim viharjem.

Kako so pokojnega Mihaela vsi cenili in spoštovali, je potrdil njegov pogreb. Na njegovi zadnji poti so ga poleg svojcev in sorodnikov spremili številni prijatelji in znanci iz Bazovice, iz drugih vasi in mesta.

Naj mu bo lahka domača zemlja. Žalujočim ostalim naše globoko sožalje.

Vaščan

Prosvetno društvo «France Prešeren» v Boljuncu priredi v nedeljo, 3. marca, ob 20.30 v bivši kino dvorani

KULTURNI VEČER

Nastopajo: zbor p. d. «Slavec» iz Ricmanj, gojenci baletne šole Slovenskega dijaškega doma v Trstu, člani Slovenskega gledališča in mešani zbor p. d. «F. Prešeren».

Vljudno vabljeni!

Likovna umetnost

(Nadaljevanje s 3. strani)

zem in surrealistični ekspresionizem so poekspresionistične smeri francoskega in italijanskega kova, ki imajo svoje glavne tvorce poleg Černigoja še v M. Sedeju, Fr. Miheliču, L. Špacalu, B. Gromu, R. Debenjaku. Posebno Fr. Mihelič nam je dal s svojimi prikupnimi haloškimi krajinami ideal slovenske slikarske domačnosti, ki ji je v zadnjih 50 letih zaman iskalo osnov več slikarskih tvorcev.

Prvine barvnega realizma in surrealističnega ekspresionizma pa je Lojze Špacal čudovito zlil s kraškim domačnostnim razpoloženjem in pristnim slovenskim ljudskim izročilom do tako prefinjene popolnosti, da se je uspešno povzpel med redke vrhove svetovnega likovnega ustvarjanja.

Toda, ali je pravilno iskati v umetnosti izključno narodne prvine? Zaradi neprestanega idejnega prepletanja in vplivanja je to skoro nemogoče. Popolnoma se strinjam z Marijem Skalanom («Umetnost», letnik 1943/44), ki trdi, da je nesmiselno gledati v Cankarju tipičnega predstavnika slovenske književnosti, v Debevcu utemeljitelja slovenske smeri v gledališču in v Gasparju ali Miheliču zastopnika svojskega slovenskega slikarstva. Lahko kvečjemu ugotavljamo, da smo s Cankarjem, Debevcem in Gasparijem ali Miheličem — kakor se je to zgodilo že s srednjeveškimi gotskimi freskami in z barokom — našli le slovenski domači izraz moderne umetnosti, ki s svojimi raznimi odtenki stremi po dopolnitvi slovenskega doprinosa k splošnemu humanizmu, kakor so razni umetnostni in književni kritiki ter zgodovinarji imenovali umetniško iskanje književnih in likovnih snovalcev današnjega časa.

V kioskih je v prodaji druga številka revije GRAZIA ZLATE SERIJE posvečena

FRANCOSKI VISOKI MODI

s pariških modnih revij

Tu se vam ponuja priložnost, da s pomočjo čudovitih strani revije GRAZIA obiščete Pariz, zibelko elegance, mesto resničnega okusa!

Je to priložnost, da se kar potopite v pravljično bogastvo mojstrov mode, kakršni so Dior, Patou, Lanvin, Cardin...

Model francoske visoke mode... sen sleherne ženske, kaprica, ki si jo je vse do pred nedavnim mogla privoščiti le redka ženska.

GRAZIA vas popelje v svet francoskih modnih ustvarjalcev.

GRAZIA izbira za italijansko gospo modele, ki so želi največja priznanja, ki pa jih je tudi lahko nositi; izbira nove kroje, ki jih je lahko povzeti; izbira nove barve, nove tkanine in dopolnila.

GRAZIA, FRANCOSKA VISOKA MODA je v kioskih: *„joli, charmant éclatant!"*

GRAZIA

ARNOLDO MONDADORI EDITORE

KVALITETNO SVEŽE MESO, VSE VRSTE SVEŽE PERUTNINE, SUHOMESNATI IN MLEČNI IZDELKI, PRISTNA USTEKLENIČENA ISTRSKA VINA VAM NUDI

PREKO SVOJIH TRGOVIN NA ŠKOFJAH IN V KOPRU

Agrotria Koper

RADIO VELEVIZIJA

NEDELJA, 25. FEBRUARJA

Radio Trst A

8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila - 8.00 Koledar - 8.30 Kmetijska oddaja - 9.00 Maša - 9.50 Bach: Dvoglasne invencije - 10.00 Godalni orkester - 10.15 Poslušali boste... - 10.45 V prazničnem tonu - 11.15 «Prigode debele Johance», mladinska igra - 12.00 Nabožna glasba - 12.30 in 13.30 Glasba po željah - 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... - 14.45 Od Sanrema do Sanrema - 15.30 «Zabojček», radijska drama - 16.30 Revija orkestrov - 17.30 Prijatelji zborovskega petja - 18.00 Koncert v miniaturi - 18.30 Iz pesniških gajev: «Marijan Kramberger» - 18.40 Zabavali vas bodo - 19.15 Sedem dni v svetu - 19.30 Lahka glasba - 20.00 Šport - 20.30 Pod farnim zvonom v Škednju - 21.00 Moderni ritmi - 21.30 Vaški ansambli - 22.00 Nedelja v športu - 22.10 Dobrowolski: Glasba za oboo - 22.20 Vokalni ansambli - 22.45 Antologija jazza.

Trst

9.30 Kmetijska oddaja - 9.45 Nabožna oddaja - 11.15 Tržaške pesmi - 12.15 Športni pregled - 14.00 «El Campanon».

Koper

7.10, 12.30, 14.00, 19.15 Poročila - 7.10 Jutranja glasba - 8.00 Prenos RL - 9.10 Zabavni zvoki - 9.30 Nedeljsko srečanje - 9.45 Orkester - 10.00 Prenos RL - 10.30 Plošče - 11.00 Dogodki in odmevi - 11.20 Trobentač T. Gleen - 11.30 Današnji pevci - 11.50, 12.50, 14.30 in 15.07 Glasba po željah - 12.35 Zunanjepolitični pregled - 14.10 Sosedni kraji in ljudje - 16.00 in 19.30 Prenos RL - 19.00 Športna nedelja - 22.10 Plesna glasba.

Nacionalni program

8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila - 8.30 Kmetijska oddaja - 9.10 Nabožna oddaja - 10.45 «Ferma la musica» - 11.40 Roditeljski krožek - 12.00 Kontrapunkt - 13.15 «Tisočak» - 13.38 Poje Sh. Bassey - 14.30 Beat glasba - 15.30 in 17.00 Popoldne z Mino - 16.00 Nogomet - 18.00 Simf koncert - 20.20 Glasbeni variete - 21.15 Šport - 21.30 Pianist Giorgio Vianello - 22.15 Nove pesmi.

II. program

7.30, 8.30, 13.30, 19.30 Poročila - 8.45 Oddaja za ženske - 9.35 Veliki variete - 11.00 Pesmi - 11.35 Juke box - 13.00 Radijski kvizi - 13.35 Nedeljski spored - 14.30 Aktualnosti - 15.00 Zabavna glasba - 16.20 Preizkušajo se diletanti - 17.05 Šport - 18.40 Skeči in plošče - 20.00 Evropsko pevsko tekmovanje - 21.00 Zlata doba Music-Halla - 22.00 Glasbeno-govorni spored.

III. program

10.00 Na sporedu Hasse in Handoškin - 10.25 Orgle - 10.45 Skladatelj Wieniawski - 11.00 Operni koncert - 12.20 Kodalyjeve balade in Brucherjeva fantazija - 13.00 Debussy in Ravel - 15.30 G. Berto: «L'uomo e la sua morte» - 17.15 Jolasove skladbe - 17.30 Sličice iz Francije - 19.15 Koncert - 20.30 Preteklost in sedanjost - 21.00 Andaluzija in njena glasba - 23.15 Revija revij.

Slovenija

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 19.30 Poročila - 7.30 Za kmetijske proizvajalce - 6.30 in 7.50 Informativna oddaja - 8.05 Veseli tobogan - 10.00 Še pomnite, tovariši... - 10.45 Lepe melodije - 11.00 Turistični napotki - 12.00 Na današnji dan - 13.15 Iz operetnih partitur - 13.40 Reportaža - 14.00 Glasba ne pozna meja - 14.35 «Pust v vesolju», humoreska» 14.50 Pianist B. Lesjak - 15.05 Sport - 17.05 Znameniti operni pevci - 17.30 F. Marceau: «V čast si štejem», rad igra - 18.18 Iz solistične glasbe - 19.00 Lahko noč, otroci! - 19.15 Glasbene razglednice - 20.00 V nedeljo zvečer - 22.15 Serenadni večer - 23.05 Literarni nokturno.

Ital. televizija

11.00 Nabožna oddaja - 12.30 «Settevoci» - 13.30 Dnevnik - 14.00 Kmetijska oddaja - 14.45 Plavalne tekme in kol. dirke - 17.00 Program za mladino - 18.00 Nedeljski spored - 19.00 Dnevnik - 19.10 Nogometna tekma - 19.55 Šport in kronike strank - 20.30 Dnevnik - 21.00 Dickens: «Pickwickovci» - 22.10 Šport - 23.00 Dnevnik.

II. kanal

17.00 Moški slalom v Chamonixu - 17.40 Orient Express - 18.20 A. Foà: «Priča» - 21.00 Dnevnik - 21.15 TV film «Il cambio della vita» - 22.05 «Settevoci».

PONEDELJEK, 26. FEBRUARJA

Radio Trst A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila - 7.00 Koledar - 7.30 Jutranja glasba - 11.40 in 17.40 Radio za šole - 12.00 Elektronska harmonika - 12.10 Pomenek s poslušalkami - 12.20 Za vsakogar nekaj - 13.30 Melodije - 17.00 Skupina «Musici del Friuli» - 17.20 Ne vse, toda o vsem - 17.30 Ansambel A. Verchuren - 18.00 Zbor S.A.T. - 18.15 Umetnost - 18.30 Iz Chopinovega in Einemovega opusa - 19.30 Moj prosti čas - 19.40 Glasovi in slogi - 20.00 Šport - 20.35 Trii in kvarteti - 20.50 Kulturni odmevi - 21.15 Tamburaši - 21.30 Jazz - 22.00 Popevke - 22.30 Pianistka J. Suhadolnik-Zalokar - 22.50 Glasba za lahko noč.

Trst

12.05 Lahka glasba - 12.25 Tretja stran - 13.15 Orkester Casamassima - 13.50 Etnografske beležke - 14.00 Simf koncert.

Koper

6.30, 7.30, 12.30, 14.00, 16.00, 19.15 Poročila 7.10 Jutranja glasba - 8.00 Prenos RL - 10.15 Ansambel Francisci - 10.35 Ritmi in popevke - 11.00 Otroški kotiček - 11.15 Polke in valčki - 11.30 Današnji pevci - 12.00 in 12.50 Glasba po željah 14.15 Za oddih in razvedrilo - 14.30 Zvoki in barve - 15.30 Popularne skladbe - 16.30 Šport - 17.00 Jugoslavija v svetu - 17.40 Trio Pahor - 18.00 in 19.30 Prenos RL - 19.00 Gershwinove melodije - 22.10 Današnji motivi.

Nacionalni program

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila - 8.30 Jutranje pesmi - 9.10 Zvočni trak - 10.05 Šola - 10.35 Ura glasbe - 11.30 Glasbena antologija - 14.40 Ital. popevke - 15.30 Nove pesmi - 16.30 Moderne melodije - 17.11 Shakespearov «Henrik V.» - 18.20 Glasba za mladino - 19.12 Roman - 20.15 Sestanek petih - 21.00 Koncert - 22.00 Monteverdijeve skladbe.

II. program

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila - 8.45 Orkester - 9.40 Glasbeni album - 10.00 Radijska priredba - 10.15 Jazz - 11.44 Pesmi desetletja - 13.00 Športni tednik - 14.05 Juke box - 14.45 Glasbena paleta - 15.35 Neapeljske pesmi - 16.00 Popoldanski spored - 17.35 Enotni razred - 18.20 Poljudna enciklopedija - 19.00 Pisana glasba - 20.00 Operni svet - 21.10 New York 68 - 21.55 Plesna glasba.

III. program

10.30 Beniamin, sonata za violo in klavir - 11.15 Lisztov Hamlet in Bergov simfonični poem - 11.50 Cambini, kvintet št. 3 - 12.50 Mezzosopranistka Cassinari in tenorist Handt - 14.30 De Falla, Notti nei giardini; Stravinski, Petruška - 15.30 Puccinijev Gianni Schicchi - 17.20 Francoščina 17.45 Casella - 18.30 Lahka glasba - 18.45 Kulturni pregled - 20.15 J. Arden: «Vivere come porci».

Slovenija

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 19.30 Poročila 6.30 in 7.25 Informativna oddaja - 8.08 Glasbena matineja - 8.55 Za male radovedneže - 9.10 Iz jug. studiov - 9.45 Slov. mladinsko zbor petje - 10.15 Pri vas doma - 11.00 Turistični napotki - 11.15 Cocktail melodij - 12.00 Na današnji dan - 12.10 Skladbe P. I. Čajkovskega - 12.30 Kmetijski nasveti - 12.40 Vokalni ansambli - 13.30 Priporočajo vam - 14.05 Veliki orkestri - 15.40 Zbor iz Ribnice - 16.00 Vsak dan za vas - 17.05 Sopranistka V. Bukovec in tenorist R. Francl - 18.00 Aktualnosti - 18.15 «Signali» - 18.35 Mladinska oddaja - 19.00 Lahko noč, otroci! - 19.15 Poje Marijana Deržaj - 20.00 Koncert zbora RTV Sarajevo - v odmoru: Kulturne diagonale - 22.10 Radi ste jih poslušali - 23.05 E. Peroci: Pesmi.

Ital. televizija

10.30 Šola - 12.30 Poljudna znanost - 13.30 Dnevnik - 15.00 Kol. dirke po Sardiniji - 17.00 Giocagiò - 17.30 Dnevnik - 17.45 Program za mladino - 18.45 Nove knjige - 19.15 O doraščajoči mladini - 19.45 Šport in ital. kronike - 20.30 Dnevnik - 21.00 Film «Begunec» - 22.50 Filmske premiere - 23.00 Dnevnik.

II. kanal

18.30 Nikoli ni prepozno - 19.00 Angleščina - 21.00 Dnevnik - 21.00 Športni tednik - 22.00 Gospodarska rubrika - 22.30 Simf. koncert: Bela Bartok.

JUG. TELEVIZIJA OD 25.-II. DO 2.-III. 1968

NEDELJA, 25. februarja

8.55, 20.00 in 22.40 Poročila - 9.00 Dobro nedeljo voščimo - 9.30 Chamonix: Ski Kandahar - 10.15 Kmetijska oddaja - 11.00 Mokedajeva matineja: General - 12.15 Nedeljska konferenca - 16.00 Mednarodno atletsko srečanje - 17.45 TV kažipot - 18.10 Karneval v Viareggiu - 19.05 Gorska zavetišča — film - 19.30 Filmski burleski - 20.50 Izbor popevke za Grand Prix - 22.10 Športni pregled.

PONEDELJEK, 26. februarja

17.00, 20.00, 22.05 Poročila - 9.40 in 14.50 TV v šoli - 10.35 in 15.45 Ruščina - 16.10 Angleščina - 17.05 Mali svet - 17.30 Franc Leben-Izop - 17.50 Obzornik - 18.30 Duševno bolni in mi 18.50 Čas in denar - 19.20 Portret Milka Gorišča - 20.40 Karinthy: Ob reki — TV drama - 21.35 Povojna jug. glasbena avantgarda.

TOREK, 27. februarja

17.40 in 22.20 Poročila - 9.40 TV v šoli - 10.35 in 15.45 Angleščina - 17.45 Risanke 18.00 Obrežje — oddaja za ital. narod. manjšino - 18.25 Obzornik - 19.05 Torkov večer - 19.40 Vroča kri na Ptujskem polju - 20.10 Usodni rov — komedija - 21.40 Glasb. odd. češke TV.

SREDA, 28. februarja

17.10, 20.00 in 23.00 Poročila - 14.45 Nogomet Juventus-Eintracht - 17.15 Kljukčeve dogodivščine — lutke 17.45 Kje je, kaj je - 18.00 Obzornik - 18.20 Združenje radovedneževv - 19.05 Glasbena oddaja - 19.45 TV prospekt - 20.35 Ženeva: Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju.

ČETRTEK, 29. februarja

17.10, 20.00 Poročila - 9.40 in 14.50 TV šoli - 10.35 in 15.45 Nemščina - 17.15 Tiktak: Karneval - 17.30 Pionirski TV studio - 18.00 Obzornik - 18.20 V narodnem ritmu - 18.45 Po sledeh napredka - 19.05 Pravdarji — humor oddaja - 20.35 Ženeva: Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju - 22.00 Obisk stare gospe — film - 22.50 Hokej Medveščak-Jesenice

PETEK, 1. marca

17.25, 20.00, 23.00 Poročila - 9.40 in 14.50 TV v šoli - 17.30 Moj prijatelj Flicka — film - 18.00 Obzornik - 18.20 Alpsko smučanje - 19.05 Brez parole - 19.35 Kulturni film - 20.35 Ženeva Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju.

SOBOTA, 2. marca

20.00 in 23.00 Poročila - 9.40 in 14.50 TV v šoli - 16.45 TV kažipot - 17.10 Prvenstvo v alpskem smučanju - 18.00 Obzornik - 18.20 Mladinska igra - 19.20 Sprehod skozi čas - 20.35 Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju.

Goriško-beneški dnevnik

SEJA OBČINSKEGA SVETA V GORICI

Novemu zastopniku občine pri Hranilnici dali načelna navodila za njegovo delo

Načrti za preureditev poslopja ECA v Ul. Baiamonti - Battello (KPI) zahteva dvojezični napis na partizanskem spomeniku - Avtomobilska cesta skozi Gorico

Svetovalci vseh strank v goriškem občinskem svetu (vzdržali so se trije svetovalci SDZ), so izglasovali skupno resolucijo, s katero občinski svet daje napotke svojemu predstavniku v upravnem odboru goriške Hranilnice. O zadevi sta bili svoj čas predloženi dve resoluciji, komunistična in demokristjanska, v katerih prihajajo do izraza nekatere nepravilnosti v poslovanju tega denarnega zavoda. Po skoraj enournem premoru so se vsi načelniki skupin sporazumeli o besedilu enotne resolucije, ki poudarja vlogo Hranilnice pri podpiranju gospodarskih pobud ter dobrodelnih ustanovah, v skladu z določili in nameni te moralne ustanove.

Načelnik skupine SDZ odv. Sfiligoj je svoje vzdržanje pri glasovanju utemeljil s tem, da občinska uprava ne more dajati navodil, ki bodo omejevala delovanje občinskega predstavnika. Načelnik socialistične skupine odv. Sancin je obžaloval, da ni prišlo do enotnega stališča, ter poudaril, da je vloga občinskega zastopnika preprečiti dejanja, ki so se izvršila v preteklosti in ki niso docela v skladu z nameni ustanove.

Ko je svetovalec Zucalli (PSU) v imenu večine predlagal izvolitev učitelja Giorgia Dellaga v upravni odbor Hranilnice so zanj glasovali vsi svetovalci, levega centra (PSU, KD in SDZ), medtem ko so ostale skupine glasovale za svoje kandidate.

Ob zaključku seje je odbornik Lupieri prebral pripombe k splošnemu regulacijskemu načrtu, o katerih bodo razpravljali na prihodnji seji v sredo ob 18.30.

Na začetnem delu seje so razpravljali o interpelacijah. Najprej je prišla na vrsto Vodicerjeva (KD) o javnem prenočišču, na katero sta mu odgovorila župan Martina in odbornik za higieno in zdravstvo dr. Tomassich. Iz obeh odgovorov izhaja, da si občinska uprava prizadeva urediti vprašanje prenočevanja gmotno neurejenih občanov. Skušali bodo v novo krilo Doma počitka v Ločniku preseliti čimveč oseb, ki prebivajo v poslopju ECA v Ul. Baiamonti. Na podlagi ankete se jih je izmed 80 le 10 odstotkov izreklo za preselitev, čeprav so razmere v Ul. Baiamonti skrajno neurejene. Občinska uprava teži za tem, da uredi v Ul. Baiamonti javno prenočišče in socialni center, tako da se bo bistveno spremenila sedanja struktura. Seveda bo za izvedbo takšne zamisli potrebno precej denarja.

V nadaljevanju seje je prišla na vrsto interpelacija KPI (Battello-Bonnes), v kateri se zahteva določitev proračunskega zneska za postavitev spomenika odporniškemu gibanju. Svetovalec Battello sodi, da spomenik ne bi smel imeti samo komemoracijskega značaja za padlimi partizani, ampak bi moral biti tudi program za nove generacije. Zato ga ne bi smeli postaviti na pokopališču, ampak na kakem trgu v mestu. Na njem mora biti tudi slovenski napis, iz katerega bo razvidno, da so v partizanski borbi padli italijanski in slovenski partizani naših krajev.

Sledil je Lupierijev odgovor na Majovo (PLI) interpelacijo o avtomobilski cesti Gorica — Ljubljana. Ker liberalni svetovalec nima zaupanja v možnost izgradnje ceste skozi Gorico, mu je odbornik Lupieri navedel vrsto dokazov, ki zavračajo svetovalčevo zaskrbljenost, pogojeno s stališči tržaških krogov ter koristmi slovenskega prometa. Omenil je priprave za izgradnjo mednarodnega tranzitnega prehoda v Gorici, oddajo del za izgradnjo postaje v Villesah, pogovore med gradbenimi strokovnjaki v Celovu in Mariboru, zagotovila predstavnikov Slovenije in Beograda, ki so bila podana našim predstavnikom, ter končno pogovore o avtomobilski cesti na najvišjem nivoju med pogovori Spiljak - Moro. Župan je k temu dodal vesti o posvetu glede gradnje ceste Šentilj — Maribor — Ljubljana — Nova Gorica ter o posredovalni vlogi, ki jo ima naše mesto pri zbiranju kreditov za izgradnjo ceste po jugoslovanskem ozemlju.

Ker občinski svet ne more proučiti vseh točk dnevnega reda in se njihovo število neprestano veča, je župan napovedal za prihodnje tedne sklicanje po dveh sej na teden, da bi mogli izčrpati vsa vprašanja kot so regulacijski načrt, proračun, vrsta interpelacij in tudi številne zaostale točke iz dnevnih redov, ki zadevajo navadno občinsko administracijo.

Slovo prefekta dr. Princivalleja

Goriški prefekt dr. Princivalle bo v sredo 28. februarja zapustil naše mesto ter odšel v Cagliari, kjer bo prevzel posle vladnega predstavnika pri deželi Sardiniji. Župan Martina mu bo ob prisotnosti občinskih predstavnikov ob slovesu v sredo ob 18.30 podelil goriški pečat iz 13. stoletja.

TRIDNEVNA VSEDRŽAVNA STAVKA V CESTNEM PREVOZU

Pomanjkanje prožnosti v nadzorstvu poslovanja goriških avtoprevoznikov

Spediterji se niso priključili stavki, ker se poslužujejo tudi železnice Navzkrižje med določbami SET in našega cestnega zakonika

V ponedeljek, torek in sredo 26., 27. in 28. februarja bodo tudi avtoprevozniki goriške pokrajine sodelovali v vsedržavni stavki, ko jo je kategorija za tovorni cestni promet oklicala zavoljo počasnosti vlade pri sprejemanju zakonov v njeno korist. Zato omenjene tri dneve na italijanskih cestah ne bodo krožili tovornjaki in avto vlaki, kar bo v precejšnji meri paraliziralo vse cestne prevoze ter povzročilo zastoje v gospodarstvu. Prejšnje dni so bili v Gorici sestanki med avtoprevozniki in spediterji, da bi tudi spediterji sodelovali v tridnevni stavki. Pogovori niso rodili zaželenih rezultatov, ker spediterji ne poslujejo samo z avtoprevozniki, ampak tudi z državnimi železnicami ter potuje velik del njihovega blaga tudi z vlaki. Pač pa so goriški spediterji na tem sestanku povedali, da bi prav gotovo sodelovali v tej stavki, če bi se ji pridružili tudi pripadniki njihove kategorije iz vse države.

Medtem ko so avtoprevozniki na splošno nezadovoljni s politiko vlade do njihovega sektorja, pa imajo goriški še celo vrsto težav, ki jih toliko bolj izpodbujajo k sodelovanju v stavki. Njihova vozila so že na samem prehodu Rdeča hiša podvržena strogemu pregledu ter morajo z njih raztovoriti blago, ki po teži presega z zakonom predpisano količino. Enako strogo nadzorstvo nad težo naloženega blaga vodijo tudi karabinjerji, ki so zlasti v Manzanu zelo strogi ter vozila podvržejo tehtanju. V ostalih obmejnih pokrajinah v naši deželi nadzorstvo ni tako strogo; zato se marsikateri prevoznik poslužuje za vstop drugih mejnih prehodov, seve, na škodo Gorice.

Nadalje obstajajo neskladnosti med določili, ki veljajo pri nas ter v ostalih državah Skupnega evropskega tržišča. Tovornjaki z registracijo držav SET lahko prevažajo večje količine kot tovornjaki z italijansko registracijo. Če hoče naš avtoprevoznik s svojim vozilom prepeljati enako količino blaga, je napravil prekršek cestnega zakonika ter bo moral zanj plačati globo. Zato se že pojavljajo primeri, da italijanski prevozniki registrirajo svoja vozila na primer v Franciji ter z njimi opravljajo vožnje na italijanskem ozemlju. Takšne neenakosti v okviru SET je nujno potrebno odpraviti, ker predstavlja očitno gospodarsko škodo na račun naših operaterjev.

V KLUBU S. GREGORČIČ

Na pustni torek otroška maškarada

Otroška maškarada, ki jo vsako leto prireja Slovenska prosvetna zveza v klubu «Simon Gregorčič» na Verdijevem korzu 13 v Gorici, bo tudi letos ter bodo starši prav gotovo rade volje nanjo pripeljali svoje otroke, da se bodo na njej pozabavali. Program bo pester in zabaven: za otroke bo na voljo glasba, zavrteli bodo kratek otroški film, gledališčniki iz Trsta bodo zabavali otroke s kratko igrico, na koncu pa bodo razdelili med otroke, ki bodo sodelovali pri igri, številne nagrade v obliki otroških knjig.

Zaželene so maske; prireditev bo na pustni torek od 15.30 do 17.30.

Izlet Kmečke zveze na sejem v Verono

Kmečka zveza iz Gorice sporoča da priredi v nedeljo 17. marca celodnevni avtobusni izlet v Verono na tamkajšnji velesejem kmetijskih strojev. Vpisovanje in vsa podrobnejša pojasnila na sedežu Zveze v Gorici Ul. Ascoli 1/I do vključno 9. marca.

OBVESTILO CECCHERINIJA ODBORNIKU WALTRITSCHU

Nadaljnjih 800.000 lir za števerjanski vrtec

Prejšnji teden je podtajnik poslal v isti namen 600.000 lir

Notranje ministrstvo je določilo že drugi obrok za pomoč števerjanskemu otroškemu vrtcu, ki ga upravlja v svoji režiji občinska uprava. Vest je podtajnik Ceccherini sporočil v petek pokrajinskemu odborniku Waltritschu. Tokrat gre za 200.000 lir, ki bodo šle števerjanski občini, da z njimi poskrbi za manj premožne otroke, ki obiskujejo vrtec. Tako je števerjanska občina dobila za vrtec 800.000 lir (600.000 pred nekaj dnevi za novo opremo vrtca, ostalo pa sedaj za pomoč otrokom), kar bo brez dvoma razbremenilo občinski proračun. O tem nadaljnjem prispevku je odbornik Waltritsch obvestil občinsko upravo v Števerjanu in predstavnike socialistične stranke v Števerjanu. Podtajnik Ceccherini je tudi napovedal čimprejšnji prispevek za popravilo županstva.

Dr. Mirko Primožič v deželni komisiji za melioracijo zemlje

Predsednik deželne uprave dr. Berzanti je pred nekaj dnevi imenoval člane deželne komisije za preučevanje ustanovne in administrativne reforme konzorcijev za melioracijo zemlje. Med temi je tudi goriški rojak dr. Mirko Primožič, ki ga je kot izvedenca na tem področju predlagala goriška federacija PSU.

Urnik trgovin za pust v Tržiču

Na pustni torek 27. t.m. bodo trgovine v Tržiču in po drugih občinah tega okraja popoldne zaprte. Zato odpade običajna poldnevna tedenska zapora ob drugih dnevih.

Brivci in frizerji bodo imeli na pustni torek odprto neprekinjeno od 8. do 20. ure, v sredo 28. februarja bodo brivnice ves dan zaprte.

IZ RED OKROŽNEGA SODIŠČA V GORICI

Bratu svoje ljubice je očital da ima spolne odnose s sestro

V prepiru ga je brat zabodel z nožem - Ponoči je s samokresom streljal na mačke in alarmiral vso družino

«Kaj vse ljubezen stori,» bi lahko zaklicali s pesnikom tudi v primeru 48-letnega Maria Giudici iz Gorice, Ul. Baiamonti 14, ki je moral pred sodnike okrožnega sodišča v Gorici pod obtožbo, da je prizadejal ljubimcu svoje sestre 53-letne Palmire Giudici, s katero stanuje v istem stanovanju, rane s kuhinjskim nožem, za katere se je moral zdraviti v goriški civilni bolnišnici 10 dni.

V ozadju vse zadeve je namreč tudi v tem primeru ljubezen, ali bolje ljubosumnost Palmira Giudici por. Cuffolo živi že 30 let ločena od moža. Pred kakimi 12 leti je spoznala livarja sedaj 60-letnega Diega Cescona s katerim sta potem imela zakonske odnose. Pred letom dni pa je Cescon moral v sanatorij v Trst, kjer je ostal na zdravljenju. Vsak mesec pa je prihajal v Gorico na obisk k svoji ljubici Giudici. Tako se je zgodilo tudi 8. marca leta 1966, ko je imel tri dni dopusta.

Ob tisti priliki se je sprl s Palmiro ter ji očital, da je imela spolne odnose tudi s svojim bratom Marijem Giudici, ki stanuje v posebni sobi istega stanovanja. Pozneje so se pobotali in 11. marca proti večeru je odšel na vlak za Trst. Zvečer nekaj pred 22. uro pa se je Cescon ponovno vrnil ter obnovil ljubosumne scene proti Palmiri Giudici in njenemu bratu Mariu. Pri tem je prišlo med odsotnostjo Palmire, ki je bila na obisku pri svoji materi do spora med bratom in ljubimcem, pri katerem je brat zabodel s kuhinjskim nožem ljubosumnega Cescona ter se pri tem tudi sam ranil na levi roki.

Policija je našla ranjenega Cescona v bližnji gostilni Laurentič, Mario Giudici pa se je sam javil na kvesturi.

Sodišče je v petek zvečer spoznalo obtoženca Maria Giudici za krivega ter ga obsodilo na 2 meseca in 20 dni zapora in plačilo sodnih stroškov. Nož so vrnili Palmiri Giudici. Obtoženca je branil odv. Pascoli, ki je vložil priziv.

Dne 17. julija 1967 nekaj po 20. uri je nastala prava revolucija v stanovanju 43-letnega Carla Breganta, ki stanuje v stanovanju za hišnika v Ul. XXIV. maja št. 1, za kavarno Garibaldi v Gorici. Kamu sta pritekli njegova žena Dolores in 10-letna hčerka Silvia iz stanovanja na cesto, kjer sta srečala nekega karabinjerja. Ta je odšel z njima in našel v sobi Carla Breganta, ki je malo prej s samokresom Beretta sprožil en strel. Prišla je tudi policija, ki je ugotovila, da je bil noč precej vinjen ter je s svojim strelom zbudil ženo in hčerko.

Izjavil je, da je vzel samokres malo prej iz miznice svojega delodajalca Federica Crocettija na Korzu Italija 67, da bi s streljanjem preplašil številne mačke, ki se ponoči oglašajo na dvorišču za kavarno Garibaldi. Policija se ni strinjala s takimi ukrepi proti mačjim koncertom in ga je prijavila sodišču. Breganta so obsodili na 16 dni zapora in 6 dni aresta ter na plačilo globe 14 tisoč lir in sodne stroške. Samokres so vrnili Crocettiju. Obtoženca je branil odv. Pascoli.

Drž. tož. La Greca, preds. sodišča dr. Cenisi, sodnika Arculeo in Mancuso; zap. Pett.

«Turški križ» na Gradišču ob Gregorčičevi proslavi

V prvih letih po prvi svetovni vojni, ko fašizem še ni prišel do prave oblasti v Italiji, je bilo prosvetno življenje na Goriškem kar lepo razgibano. Tudi na Gradišču nad Prvačino je domače dramsko društvo leta 1923 priredilo spominsko proslavo v čast goriškemu slavčku Simonu Gregorčiču in sicer prav na njegovem domu «Na hribu» na Gradišču.

Ob tej priliki je nastopilo več pevskih zborov; med njimi naj omenimo domač pevski zbor z Gradišča, dalje zbor «Svoboda», iz Renč, Slavček» z Vogrskega, dalje zbora iz Prvačine in Dornberka. Med odmori je igral tamburaški zbor iz Rihemberka.

Slavnostni govor na proslavi je imel goriški pisatelj Francé Bevk. Osrednja točka prireditve pa je bila igra Turški križ», ki zahteva kar okrog 30 igralcev. Na sliki, ki jo objavljamo, je videti skupino «Turkov» v krasnih oblekah, ki so si jih takrat izposodili pri Narodnem gledališču v Ljubljani.

P.S. Priporočamo našim čitateljem in naročnikom, ki imajo morda doma v kakšnem predalu še druge podobne spominske slike iz našega življenja v preteklosti, naj nam jih pošljejo v objavo skupaj s svojimi spomini, ki so vezani nanje. Po uporabi jih bomo na željo vrnili njihovim lastnikom.

Če pa je kdo s te slike opazil to objavo in našel sebe na sliki, naj se javi v našem uredništvu — prejel bo v dar knjigo.

INTERPELACIJA DEŽELNI UPRAVI

Mejni prehod na Plešivem naj velja za vse prepustnice

Tudi cesto od Dobrovega do Medane bodo asfaltirali

Ker je bila državna cesta iz Krmina do mejnega prehoda pri Plešivem pred kratkim končno asfaltirana, je deželni svetovalec odv. Cesare Devetag poslal deželni upravi interpelacijo, v kateri priporoča akcijo dežele, da se ta mejni prehod, ki sedaj velja samo za dvolastnike, usposobi tudi za promet s prepustnicami vseh vrst, ki veljajo v okviru maloobmejnega prometa.

V interpelaciji navaja, da tudi na jugoslovanski strani pripravljajo asfaltiranje ceste od Dobrovega do meje pri Medani in je ta mejni prehod važen za široko področje okrog Krmina za promet z Brdi in Soško dolino. V tem smislu naj bi posredovali tudi na bližnjem sestanku mešane komisije.

Prešernova proslava danes v Doberdobu

Danes popoldne ob 15.30 bo v prosvetni dvorani v Doberdobu Prešernova proslava, na kateri bosta nastopila moški pevski zbor p.d. «Jezero» in cerkveni mešani pevski zbor «Hrast», oba iz Doberdoba. Recitiral bo član Slovenskega gledališča iz Trsta, Prešernov nagrajenec Jožko Lukeš.

K počastitvi našega velikega pesnika Prešerna, ki se po njem imenuje tudi slovenski kulturni praznik, vljudno vabimo vse prebivalce s Krasa.

Izgubljeno-najdeno

Na uradu mestnih stražnikov v Gorici, Ul. Mazzini 7, hranijo naslednje najdene predmete:

Zlato verižico s tremi obeski, tri denarnice z nekaj denarja; šest ženskih in dve moški kolesi; dva para ženskih rokavic in en par moških, ženski pulover, električno žepno svetilko, eno ogrlico eno žensko torbico in usnjat nosilec za ključe.

Kdor lahko dokaže, da je lastnik katerega navedenih predmetov, ga lahko dvigne med uradnimi urami na omenjenem uradu.

Prejšnji večer okrog 22. ure sta se peljala z avtom fiat 1100 22-letni Giuliano Černic, doma iz Martinščine ter njegov prijatelj Ernesto Visintin, prav tako iz Martinščine, od Gradiške proti Gorici. V bližini križišča pri Madonnini je Černic, ki je šofiral, izgubil kontrolo nad vozilom ter trčil v obcestni kamen. Pri tem je bil ranjen samo Černic. Odpeljali so ga v civilno bolnišnico v Gorici, kjer so ga pridržali za 7 dni na zdravljenju zaradi rane na lasišču in pretresa možganov.

VELIKI PUSTNI PLES
pripravlja
za torek, 27. t. m.
PARK HOTEL - Gorica
Nova Gorica tel. 21442
Nagrajevanje najlepših mask — Pričetek ob 20. uri
Vstopnina 500 S din — V nočnem baru lep program

Kino

Gorica

VERDI. 14.30: «L'uomo che non sapeva amare», G. Peppard in C. Baker; kinemaskope v barvah; mladini pod 14. letom prepovedan.

CORSO. 14.30: «Lo straniero», A. Karina in M. Mastroianni; kinemaskopski film v barvah; mladini pod 18. letom prepovedan.

MODERNISSIMO. 15.00—22.00: «I dolci vizi della casta Suzanna», M. Marhall in P. Petit. Ameriški kinemaskope v barvah; mladini pod 18. letom prepovedan.

CENTRALE. 15.00: «Cow-boy in Africa», H. O' Brien in J. Mills; barvni film.

VITTORIA. 15.00: «Silvestro e Gonzales in orbita». Barvna slikanica.

Tržič

AZZURRO. 14—22: «I giorni dell'ira», G. Gemma in L. van Cleeft.

EXCELSIOR. 14—22: «Il magnifico Bobo», P. Sellers. Barvni film.

PRINCIPE. 14—22: «Cenerentola». Walt Disney film v barvah. Sledi barvna slikanica.

S. MICHELE. 14—22: «Judith», Peter Finch. Kinemaskop v barvah.

Ronke

EXCELSIOR. 15—22: «Addio Lara», G. Chaplin. Kinemaskope v barvah.

RIO. 15—21.30: «Requiescant», P.P. Pasolini in Lou Cappel; kinemaskope v barvah.

DEŽURNE LEKARNE

GORICA

Danes ves dan in ponoči je odprta lekarna TAVASANI, Korzo Italija 10, tel. 25-76.

TRŽIČ

Danes ves dan in ponoči je odprta lekarna «RISMONDO» dr. Rismondo, Ul. Toti 52, tel. 72701.

RONKE

Ves dan in ponoči je odprta lekarna «All'Angelo» dr. S. Olivetti, Ul. Roma 22, tel. 77019.

DEŽURNA CVETLIČARNA

Danes, 25. februarja je v Gorici odprta cvetličarna MICHELI FERDINANDO — Ul. XXIV maggio 22, tel. 2339.

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI, POROKE

V tednu od 18. do 24. februarja se je v goriški občini rodilo 28 otrok, umrlo je 7 oseb, trije pari so se poročili in enega so oklicali.

ROJSTVA: Lucio Spessot, Vittorio Vittorelli, Maria Tocco, Michele Tofful, Sandro Sbaizzero, Mario Visin, Arianna Gerin, Walter Borello, Francesca Orsi, Maria Nonino (mrtvorojena), Claudio Coletti, Valentina Ceschia, Carolina Sommella, Tania Cociancig, Stefania Capellupo, Rosa Gobbo, Stefano Battorti, Giovanni Fierro, Fabio Culot, Nadia Pozzar, Marco Clemente, Elisabetta Szulin, Mario Bravisani, Antonella Franco, Walter Lorefice, Cristiana Chiopris, Gianluca Silvestri, Graziella Franco.

SMRTI: kmetovalec 66-letni Valentino Hlede; upokojenka 87-letna Sidonia Sterpin; upokojenka 81-letna Maddalena Pian vd. Gradolato; upokojenec 77-letni Luigi Cailigaris; upokojenec 76-letni Giuseppe Franino; 87-letna Gelasia Franceschi vd. Zei; dva dni star Mario Visini.

POROKE: vojaški letalec Marcello Conti in računovodkinja Dione Paulin; zidar Bruno Cocetta in tekstilka Maria Gualdi; električar Giovanni Franzoni in frizerka Marialuisa Macuz.

OKLICI: železničar Marco Ragni in uradnica Mariagrazia Leban.

NESREČA VČASIH ČLOVEKU CELO NESE

Marini Oswald je Kennedyjeva smrt omogočila številne koristne kupčije

Obogatela je s prodajo raznih drobnarij svojega nesrečnega moža, z izjavami časnikarjem, s prodajo spominov in pisem

V ameriški javnosti se še vedno ukvarjajo z umorom predsednika Johna Kennedyja. Razpravljajo o morilcih in o onih, ki so bili v ozadju vse zarote, ugibajo o tem in onem. O tem pišejo časopisi, revije in tudi knjige. Povod za to pa ne daje samo znani državni tožilec v New Orleansu Jim Garrison, ki z nenavadno trdovratnostjo in zagrizeno vztrajnostjo izpodbija z vedno novimi dokazi izsledke komisije sodnika Warrena, po katerih je bilo dokončno ugotovljeno, da je ustrelil predsednika Kennedyja Lee Harvey Oswald. Tudi Marina Oswald, vdova dozdevnega predsednikovega morilca, si nenehno prizadeva, iz očitno dobičkonosnih razlogov seveda, da ne bi ime njenega pokojnega moža v javnosti zbledelo in šlo v pozabo.

Nič kaj simpatično se ne čuje, ako se reče, da je bil za Marino, nekdanjo sovjetsko državljanko, umor predsednika ZDA nadvse dobra kupčija. In Marina, ki je že zdavnaj vdrugič poročena in nosi sedaj priimek Porter, vneto skrbi za to, da ji ta kupčija prinaša še vedno lepe obresti.

Ko se je John F. Kennedy 22. novembra 1963 peljal po ulicah mesta Dallas in je po atentatu izdihnil v naročju svoje soproge, ni še nihče vedel za ime Oswald. Šele potem, ko je bil osumljen Lee Harvey Oswald, so se nekateri spomnili tudi na poreklo njegove žene Marine. Takrat so prijeli tudi njo, posebno še zategadelj, ker je Rusinja, ker jo je Oswald spoznal prav v Sovjetski zvezi in se tam z njo tudi poročil. Vse to je bilo takrat za policijske oblasti zelo zelo sumljivo.

Takrat je bila Marina zelo preplašena, saj je bila zapletena v to nadvse neprijetno zadevo, in nad njo je bil sum in splošno ogorčenje, kar vse bi utegnilo povzročiti, da bi jo zaprli ali pa celo izgnali iz dežele. Saj so takrat mnogi prikrito in tudi kar naravnost namigovali o zvezi med Moskvo in Oswaldom. Danes se zdi, seveda, vsemu svetu takšno namigovanje od sile smešno in nespametno. Kajti Lee Harvey Oswald, ki je dalj časa bival v Sovjetski zvezi, se je v Marino zaljubil in se potem z njo poročil.

In tudi po atentatu so glasovi o Marininj sokrivdi kmalu prenehali in nazadnje je vsa ameriška javnost vzela mlado ženo tako, kakršna je v resnici bila: za ubogo ženo, ki jo je zla usoda hudo prizadela.

Kaj kmalu se je pokazala pri mladi ženi druga, nadvse praktična stran, pravcata trgovska žilica. To se je pokazalo kmalu potem, ko je Jack Ruby ustrelil aretiranega Oswalda. Niso prihajali samo Oswaldovi znanci in prijatelji k hudo prizadeti vdovi, da bi ji izrazili svoje sočustvovanje, temveč tudi popolnoma neznani ljudje. Še več! Brž so začeli zbirati zanjo prostovoljne prispevke. V kratkem času so na ta način nabrali skoro 10.000 dolarjev. Poziv na ameriška čustva se je torej splačal. Tako je Marina spoznala, da se ji s tem obeta kar dobičkonosna kupčija. A ne samo ona. Posegli so vmes še nekateri posredovalci, ki so ta vdovin položaj znali spretno izkoristiti. Zase, a še bolj zanjo.

Začelo se je s tem, da ni Marina nobenemu časnikarju dovolila nobene izjave, če ji ni za to dobro plačal. Ne intervjuja ne fotografskega posnetka. Posebno koristen je bil za ubogo vdovo ves hrup, ki je nastal po ugotovitvah državnega tožilca Jima Garrisona, češ da Lee Harvey Oswald ne more biti morilec predsednika Kennedyja. Kot se ve, trdi Garrison, da je bil pokojni Kennedy žrtev zarote. Glede tega se je vnela po ameriških časopisih ostra polemika.

A žalujoča vdova je vse to zelo dobro izkoristila, ko je za denar dajala razne izjave, prodajala spominke, pisma, slike in drugo vsakomur, ki je to želel. Še več. Marina je to ugodno konjunkturo «internacionalizirala»: prodajala je spomine, fotografije in drugo tudi časopisom, revijam in agencijam po vsem svetu.

In za zbiralce spominkov, kar je bila tudi vzporedna veja tega donosnega posla, je Oswaldova vdova prodajala najrazličnejše drobnarije svojega nesrečnega moža. Človek si niti ne more predstavljati, koliko je ljudi, ki so pripravljeni plačati lepe denarce, samo da se morejo pobahati, da imajo to ali ono malenkost, ki je bila nekoč Oswaldova lastnina. Na primer njegov klobuk ali brivnik ali pa samo kako pismo.

Njegova osebna pisma so prazaprav imela najvišjo ceno. To je tudi razlog, zaradi katerega je Marina Oswald pred kratkim tožila ameriško pravosodno ministrstvo, ker je objavilo nekaj Oswaldovih pisem. Poznavalci cenijo trgovsko vrednost teh pisem na okoli milijon dolarjev. Zato se torej ne smemo čuditi Marininemu ravnanju.

Kar se tiče Marinenega vdovstva je treba omeniti, da je to že davno mimo. Osebe, ki so dobro poznale Oswalda in Marino, vedo povedati, da se je Marina več let po moževi smrti kazala v javnosti z žalnim pajčolanom in s skrušenim izrazom žalosti na obrazu. Vendar pa se niso nič preveč čudili, ko so zvedeli, da se je vdrugo poročila. Marinin drugi mož je Keneth Porter. Pravzaprav se o njem ne ve kaj več. Kmalu po poroki mu je kupila bar, ki razmeroma dobro nese, čeprav so bile v zvezi z njim že neke afere. Ljubosumnost zaradi nekę nameščenke v baru. Vendar pa sta sedaj oba zakonca ponovno složna bolj kot kdaj koli, zlasti v prizadevanju, da bi čimbolj izkoristila zase ime Oswald.

Priznati pa moramo, da Marina ni edina, ki kupčuje s spomini na svojega prvega moža, niti ni bila prva. Začela je s tem pravzaprav njena tašča, a ona jo je le posnemala.

Marguerite Oswald, mati dozdevnega Kennedyjevega morilca, se pravzaprav nikoli ni kaj prida brigala za sina. To je ugotovila celo Warrenova preiskovalna komisija, ko je raziskovala življenję Harveya Oswalda. Ko je Ruby smrtno zadel Oswalda, ter se je ves svet jel vedno bolj zanimati za vse, kar je zadevalo predsednikovega morilca, je bilo vedenje njegove matere vse prej kot materinsko. Kdor je prišel z njo od tedaj v stik, je kaj lahko opazil, da je bila Marguerite Oswald predvsem varuhinja zanjo tako dragocenih sinovih spominkov, ter si je prizadevala braniti čast svojega pokojnega sina, ki so ga obtožili tako groznega zločina in ki je sam postal žrtev zločinske roke ter se sam ni mogel nič več ne zagovarjati ne braniti. Zato je stara gospa Oswaldova stopila na plan in na ves glas branila dobro ime svojega «ubogega fanta». Toda ta žalujoča mati ni tega počenjala zastonj. Enako kot pozneje njena snaha Marina, je zahtevala za sleherni intervju, vsako izjavo bodisi za časopis, radio ali televizijo mastno plačilo.

In prav Margueriti Oswald je prvi šinilo v glavo, da bi se dala napraviti dobra kupčija s številnimi pismi njenega pokojnega sina. Posamezno pismo je prodala celo za petsto dolarjev. Vsekakor izvrstna kupčija za Oswaldovo mater.

Oswaldovi materi in njegovi vdovi Marini torej kupčija kar imenitno nese. Posebno Marina bo v kratkem verjetno kar precej zaslužila, ko bo izdala spomine o svojem življenju z Oswaldom. Založnik si obeta, da bo ta knjiga postala pravcati bestseller. Poleg tega bi Marina rada dobila glavno vlogo v filmu «Resnična zgodba o Kennedyjevem umoru».

S. A.

Marina Oswald z otrokoma

KRIŽANKA

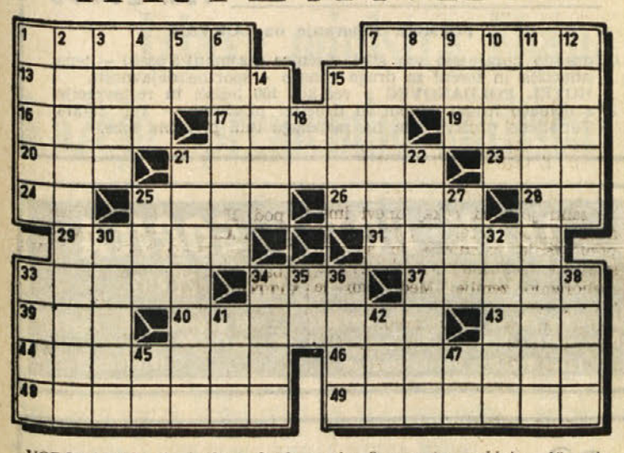

VODORAVNO: 1. bodeča lončnica, 7. Kastorjev brat v grški mitologiji, 13. letalec, pilot, 15. najstarejši grški zgodovinar, ki je opisal perzijske vojne, 16. večanje, dvig, 17. pastirska staja po planšah, 19. eden od največjih slovenskih impresionistov (Matija), 20. pripadnik staroslovanskega rodu, 21. španski baročni slikar, znan po realističnih slikah otrok in svetniških kompozicijah, 23. veletok v zahodni Evropi, 24. slovenski tednik, 25. toaletna potrebščina, 26. sodobni slovenski klarinetist in skladatelj popevk (Ati), 28. nikalnica, 29. zvijača, trik, 31. dragoceno lepotičje, 33. latinska ptica, 34. konec ladje, 37. moško ime, 39. železniška proga, 40. prebivalci grške pokrajine Trakije, 43. japonski državnik, imenovan «japonski Bismarck» (Hirobumi), 44. radioaktivna kemična prvina (znak At), 46. število s šestimi ničlami, 48. negovoreča oseba na odru ali v filmu, 49. črta na zemljevidu, ki veže kraje z enakim zračnim pritiskom.

NAVPIČNO: 1. merska enota za zlato in dragulje, 2. pustolovec, 3. slikarski čopič, 4. kradljivec, zmikavt, 5. romunski slovnični člen, 6. arheološko vedro, 7. najlonu podobno umetno vlakno, 8. oranje, 9. goveja maščoba, 10. udarec, 11. razlagalec, tolmač, 12. ime slovenskega igralca Severja, 14. barva igralnih kart, 15. pomemben nizozemski slikar, eden najboljših portretistov 17. stoletja (Frans), 18. osebni zaimek, 21. sodobni slovenski pesnik in prevajalec (Ivan), 22. izolator, 25. cvetica, iz katere glavic pridobivajo opij, 27. nordijski izraz za smuči, 30. vstopnica, vozovnica, 32. hrvaško moško ime, 33. postava, život, 34. nemški meščanski filozof, začetnik kriticizma (Immanuel), 35. okrajšava za račun, 35. ljubkovalno ime za mater, 39. glasbeni interval, 41. zver iz rodu mačk, 42. vrsta, naborek, 45. arabski žrebec, 47. okrajšava za «ibidem».

RESITEV PREJSNJE KRIZANKE

VODORAVNO: 1. askeza, 7. plast, 12. Stupica, 14 Mailler, 15. Paris, 16. frank, 18. Mo, 19. erar, 20. kralj, 21. meh, 22. kot, 23. Drina, 24. Lola, 25. TS, 26. deska, 27. Kala, 28. trakt, 30. rjuha, 32. atlas, 34. Eroti, 36. Apia, 37. lisin, 39. Bk, 41. zliv, 42. gaber, 43. ter, 44. oer, 45. Domen, 46. Sora, 47. Ru, 48. tesar, 49. Denis, 50. ateist, 52. trapist, 54. Nitra, 55. Trenta.

PRED DVAJSETIMI LETI JE PADEL KOT ŽRTEV ATENTATA

Mahatma Gandhi - vodja gibanja za osvoboditev Indije izpod Angležev

V boju za neodvisnost je vedno nasprotoval nasilju in zagovarjal «civilno nepokorščino», usojeno mu je bilo umreti nasilne smrti

Gandhi Karamciarda Mahatma (Veliki duh), indijski mislec in politik, apostol «nenasilja» in duševni poglavar indijskega gibanja za neodvisnost, se je rodil v Pordanbaru ob Omanskem zalivu. Starši so bili trgovci in strogi tradicionalisti, tako da je mladi Gandhi osnoval temelje svoje verske vzgoje prav iz naukov, ki jih je dobil v družinskem krogu.

Gandhi se v svojih spominih mnogokrat spominja na lastno mater, ki je bila zelo pobožna in se je zato večkrat postila, dokler se ni prikazalo sonce, da bi tako počastila bogove. Zgodilo pa se je večkrat, da je bilo nebo oblačno več dni zaporedoma in je tako uboga žena vzkliknila: «Nič hudega! Bogovi ne želijo, da bi danes užila hrane.» Gandhi se je kasneje v svojem življenju večkrat postil, ker je imel to za najboljše orožje proti nasilstvu angleških oblasti. Ko je dokončal nižjo šolo v Indiji, je odpotoval v London in tam doktoriral v pravu. Po končanem študiju se je Gandhi vrnil v Indijo in ostal tam nepretrgoma do leta 1893, ko je odšel službeno v Južno Afriko. V tej državi je Gandhi začel svoje misijonsko življenje. Tu je Gandhi prišel v stik z indijskimi izseljenci, ki so živeli v strašni revščini. Začel se je zanimati zanje in tu vpeljal prvi poizkus «civilne nepokorščine».

Civilna nepokorščina je način upora, ki ga je vpeljal Gandhi. Gandhi ni hotel, da bi človek uporabil silo, čeprav proti krivici in zasužnjenosti, ampak je bil prepričan, da bi lahko tudi na drugačen način, brez prelivanja krvi, utegnil prisiliti angleške oblasti, da popustijo. V ta namen je Gandhi prepričal svoje ljudi, da so bili zaprti zaradi malih prekrškov (npr. da so brez dovoljenja prekoračili mejo). V kratkem so bili vsi zapori natlačeni in angleške oblasti so imele veliko stroškov samo za vzdrževanje teh ljudi. Na ta način so morali Angleži popustiti in dodelili so indijskim izseljencem nekaj pravic, tako da se je njihovo stanje malo izboljšalo.

Po tej izkušnji se je Gandhi vrnil leta 1915 v rojstno Indijo. Tu je bilo stanje še slabše. Indijci so se že borili za neodvisnost. Angleži pa o tem niso hoteli slišati in so uporabljali tedanja najhujša represivna sredstva. Proti takšni krutosti se je Gandhi težko boril, ker je s težavo pridobival indijsko ljudstvo za svoje ideje «nenasilja». S časom pa se je njegova popularnost večala in indijsko ljudstvo ga je izvolilo za svojega predstavnika. Gandhi pa ni mogel nadzirati vseh, tako da ne bi prišlo nikoli do spopadov med Indijci in Angleži. Zaradi tega je bil večkrat zaprt, čeprav so vsi vedeli, da pri tem ni nikoli sodeloval. Ko je stal nekdaj pred sodniki, je Gandhi po razsodbi dejal: «Srečen sem. Ljubim mir in sedaj imam tudi možnost, da se lahko posvetim študiju, kateremu bi se moral odreči, če bi bil svoboden.»

V boju proti Angležem je Gandhi vpeljal različne načine «civilne nepokorščine». Prepovedal je Indijcem plačevanje davkov, ukazal jim je naj ne kupujejo angleških izdelkov in podobno. Prepričal je Indijce, naj sami začno s proizvodnjo soli, ki je bila do tedaj monopol angleške oblasti. Po tem zadnjem ukrepu, ki je ostal v zgodovini kot «pohod soli» so ga Angleži zaprli.

V zaporu je Gandhi začel post do skrajnosti, tako da so ga Angleži morali leta 1932 izpustiti in vpeljati nekaj reform. Po izpustitvi in do začetka druge svetovne vojne se je Gandhi kot politik malo udejstvoval, bolj se je zanimal za indijsko ekonomijo. Po izbruhu druge svetovne vojne, ko so bili Japonci na tem, da zasedejo Indijo, je Gandhi zahteval, da se Angleži umaknejo, ker je videl le v tem možnost rešitve. Proti njegovi tezi pa je bil njegov učenec in naslednik Nehru, ki je bil za to, da Indija stopi v vojno. Angleži so tako Gandhija spet zaprli in ga izpustili komaj po končani vojni. Končno je Indija postala neodvisna država 15. septembra 1947, čeprav razdeljena v dve državi: Pakistan in Indijsko zvezo. Gandhi pa te sreče ni dolgo užival. Usoda mu je bila nenaklonjena: 30. januarja 1948 je padel kot žrtev atentata.

Boris Gombač

KRATKE ZANIMIVOSTI

Neki ameriški list je v članku o navadah zaljubljencev napisal, kako imenujejo svoje zaročenke ali ljubice. Tako je na primer napisal za Hrvate, da rečejo dekletu «moja draga travca» (kolikor vemo, mu raje pravijo «moja bela golobica»), Srbi «moja kobilica», Avstrijci «moj mali polžek», Francozi «moja mala cvetača» in Tibetanci «moj mali pujsek», pravzaprav «pujska» kar pa ni prav, ker smejo kovati nove besede le na radiu Trst-A, kjer pravijo na primer žrtvam potresa «potresenci», ali nekje drugje, kjer pravijo italijanski «mozione» «mocija».

* * *

Newyorški krznar Jacques Kaplan, ki ima med svojimi klienti Jacqueline Kennedy in ruskega pesnika Jevtušenka, ponuja vsem kupcem, ki bi kupili njegovo zadnjo modno stvaritev, to je moški plašč iz soboljevine za osem milijonov lir, brezplačno vožnjo z letalom iz New Yorka v Pariz in nazaj.

* * *

Za svoj rojstni dan je znani francoski slikar Bernard Buffet priredil v Parizu razstavo svojih zadnjih slik. Ker je ta slikar precej muhast, menja pogosto vsaj predmet svojega slikanja. Letos si je izbral za predmet plažo in na ogromnih platnih kaže ženske v kopalnih oblekah z zelo dolgimi nogami, kot je njegov običaj, a manj suhimi kot običajno. Ker mu služi za model njegova žena Annabel, pravijo zlobni jeziki, da so se najbrž v zadnjem letu nekoliko odebelile njene končine.

* * *

Leta 1575 sta španskega plemenitaša Rudolfa Atinea napadla neznanca, ki sta bila popolnoma zakrita in sta nosila neke nove vrste zelo močnega oklepa. Ker je bil Atineo zelo spreten sabljač, se je z navdušenjem spustil v dvoboj ter je oba ubil. Ko jima je snel čelade, je z veliko žalostjo ugotovil, da sta bila ubita njegov oče in brat.

* * *

Prva ženska, ki je dobila slavno francosko odlikovanje «Legion d'honneur» za umetniške zasluge, je bila slikarka Rosa Bonheur, ki je v glavnem slikala živali. Ker je dobila odlikovanje leta 1865 za časa vladanja Napoleona III., ji je osebno prinesla odlikovanje njegova žena cesarica Evgenija v njen atelje, ki je bil v gozdu v Fontainebleauju.

* * *

Na otoku Espiritu Santo v otočju Novih Hebridov v Oceaniji je zelo čudna navada, da se ob smrti glavarjev plemena obesi vseh njihovih sedem ali osem žena, kar je njihov način žalovanja. Nekateri misijonarji so skušali preprečiti te samomore, toda same ženske so zavrnile vsako pomoč in jim rekle, naj se ne vmešavajo v njihove zadeve ter naj ne pomagajo rušiti njihovih življenjskih načel.

* * *

V Montevideu se je uslužbenec bencinske črpalke Jose Givaros skregal z nekim avtomobilistom, kateremu ni hotel prodati bencina, ker je kadil. Prišlo je celo do pretepa in v stvar se je vmešala policija. Ko so pripeljali nasprotnika na policijo, sta oba doživela prijetno presenečenje. Ugotovila sta, da sta brata, ki se že nista videla toliko let, da se nista več poznala.

HOROSKOP

Veljaven od 25. februarja od 2. marca

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Zaradi nesporazumov in neupračenih dvomov vam neka oseba ne zaupa popolnoma. Skušajte najti pot miru in sporazuma. Na delu boste zelo mnogo dosegli, če boste ostali vztrajni. Boste nekoliko bolehni, toda zdravnik vam bo predpisal pravo zdravilo.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) S potrpljenjem boste rešili vse spore v ljubezenskih zadevah. Sploh boste dosegli proti koncu tedna popolno soglasje. Na delu boste imeli neko koristno zamisel, ki jo boste tudi z velikim dobičkom uresničili. Izločite sečno kislino, pa bo z organizmom v redu.

DVOJČKA (od 21. 5 do 20. 6.) Zaradi prevelike gostobesednosti se bo v čustvenih zadevah «nebo pooblačilo». Ne bodite preponosni, ker to odbija ljubljeno osebo. Na delu boste zelo dinamični, tako da boste prehodili lep kos poti naproti uspehu. Zdravje bo normalno.

RAK (od 21. 6. do 22. 7.) Nič ne bo motilo vašega čustvenega miru. Sploh bo vladalo med vsemi pari, ki so bili doslej v sporih, veliko soglasje. Na delu je pripravljena za vas neka ugodna rešitev. Ne smete pa se vznemirjati. Vzemite kakšno okrepčilo ali poživilo za živce.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) V čustvenih zadevah bo vse v redu. Zelo dobrodošel bo kak majhen dar, pa čeprav le šopek cvetja. Prejeli boste pismo. Če hočete v neki kupčiji prihraniti na času in denarju, posvetujte se prej z dobrim prijateljem. Imeli boste nekam trudne noge.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) V čustvenih zadevah bo zopet pričelo sijati sonce in ponovno bo vzcvetelo soglasje doma in izven doma. Na delu vas čaka velik uspeh, saj vam bo pomagal neki prijatelj. Zdravje bo izvrstno, samo zmerni morate biti. S potrpljenjem boste rešili vsa vprašanja.

TEHTNICA (od 23 9. do 23. 10.) V čustvenih zadevah ne bo nihče izdal vašega zaupanja. Prijatelji vam bodo blizu in vam bodo vedno v pomoč. Na delu bodo nastali neki spori, katerih bi se bilo bolje izogniti. Bodite bolj diplomatični. Pomagajte si z bolj primerno dieto.

SKORPIJON (od 24. 10. do 21. 11.) Če hočete imeti v ljubezni kaj uspeha, je bolje, da se izognete svojemu običajnemu ciničnemu izražanju. Potem pojde vse bolje. Na delu bo prišlo do nenadnega sporazuma, vendar nevarnost dvojne igre še ni izginila. Zdravje bo izvrstno.

STRELEC (od 22. 11. do 20. 12.) Neka prijateljica se bo iskreno trudila, da bo vaša sreča popolna. Glejte, da boste vredni njenega zaupanja. Kar se poslovnih zadev in dela tiče, bo ta teden zelo važen in čaka vas zlasti uspešno potovanje. Jejte bolj redilno hrano.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Zelo dobro boste duševno razpoloženi, kar bo ugodno vpivalo na osebo drugega spola, ki vam bo odkrila svoja čustva. Na delu boste izboljšali svoj položaj in boste mnogo zaslužili. Zdravje bo zelo ugodno in zato boste polni optimizma. Pojdite na zmenek.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Ta teden boste tako privlačni, da se vam ne bo mogel nihče upirati. Nobena stvar ne bo ovirala vaše podjetnosti. Na delu se boste spoznali z zelo vplivnimi osebami, ki vam bodo lahko mnogo pomagale. Ne boste se dobro počutili, ker boste čutili splošno utrujenost.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Čas je zelo primeren za sklenitev novih prijateljstev in za izločitev vsega, kar vznemirja vaše srce. Sploh boste srečali sorodno dušo. Kupčija vam bo dobro cvetela. Kdor je v delovnem razmerju, bo imel nekaj sitnosti s predstojniki. Živci vam ne bodo nagajali.

BELI PANTER

SAŠA DOBRILA

šport šport šport šport

Nova športna igrišča v tržaški okolici

Od občinskega odbornika za šport Luciana Ceschie smo prejeli naslednje pismo, ki ga v celoti priobčujemo v prevodu.

Spoštovanemu uredništvu

PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Glede na pismo z dne 3. februarja s podpisom nekega proseškega vaščana si vam dovoljujem poslati nekaj podatkov za boljše poznavanje tega vprašanja.

Predvsem razumem neučakanost prebivalcev treh vasi, navedenih v priobčenem pismu — Proseka, Trebč in Sv. Križa — ki žele imeti športne naprave, ki bi jim zadovoljevale nadaljnji razvoj že danes precejšnje športne aktivnosti, katero razvijajo kljub sedanjim objektivnim pomanjkljivostim. Na žalost občinski upravljavci ne razpolagamo s čarobno palico, edinim pripomočkom, s katerim bi v hipu premostili precejšnje težave pravnega, denarnega, birokratskega in tehničnega značaja na kakršne naletimo pri uresničevanju kakršnegakoli načrta, tudi najbolj skromnega. Potrebna je dobra volja, ki pa nima enake moči kot čarovnija.

Pojdimo po vrsti in po hipotetičnem vrstnem redu.

PROSEK — *Originalni načrt — ki je predvideval enostavno ureditev zemljišča in manjšo gradnjo so spremenili na zahtevo pristojnih organov, ker so menili da je nezadosten. Ta zatik — bil je nepredviden — smo že prešli. Popravki načrta so povzročili porast stroskov. Od 6.200.000, ki so bili nakazani v začetku, smo prišli na 12 milijonov lir, katerim bo treba prej ali slej dodati še strošek za ogrevalne naprave slačilnic, kar je že v načrtu. Potrebna vsota denarja bo tako razdeljena: 4 milijone bo prispevala dežela (a jih še ni nakazala), 6 milijonov 200 tisoč jusarske pravice (so že na razpolago), ostanek (nekaj več kot 2 milijona) pa bi dobili s posojilom, katerega bomo predložili v odobritev občinskemu svetu na eni izmed prihodnjih sej. To je finančni načrt, ki — kot je videti — skoraj povsem zadovoljuje potrebe. Sledila bo takojšnja gradnja. Moram še poudariti, da je bila nova slačilnica načrtovana po kriterijih funkcionalnosti in dekorativnosti; po nasvetu nogometne zveze bodo uporabili tudi posebno domislico za izkoriščenje časa, ko običajno med eno tekmo in drugo ni mogoče uporabiti iste slačilnice. Če bo vse opravljeno v zacrtanih rokih, ni nikakor izključeno, da bodo lahko to napravo predali v uporabo že letos jeseni.*

Za Prosek bo novost tudi baseballsko središče. Baseballska zveza je prosila občino, naj ji da na razpolago zemljišče, na katerem bi zgradila novo igrišče ter je zagotovila svoje posredovanje pri osrednjih organih CONI za posojilo z ugodnimi pogoji. Izbrano zemljišče je ob nogometnem igrišču. Odločitev je padla ob upoštevanju potrebe, da bi — v mejah možnosti — osredotočili tudi upravo teh objektov. Načrt so že izdelali (cena 20 milijonov); konec januarja je bila deželi predložena prošnja za njen prispevek. Baseballska zveza namerava postaviti v bližini tudi družabno, rekreativno in športno središče, ki bi služilo tudi za skupne priprave tekmovalcev na državni ravni.

* * *

SVETI KRIŽ — *Pred kratkim je komisariat za jusarske pravice dovolil občini, da uporabi za gradnjo nogometnega igrišča zemljišče v bližini begunskega taborišča. Občinski tehnični uradi so takoj pripravili načrt, katerega uresničitev bo znašala 20 milijonov; prosili smo tudi za deželno podporo. Predvidena je ureditev zemljišča in zidava majhne slačilnice. Igrišče bodo zgradili z ugodnim posojilom, ki ga je zagotovila nogometna zveza na podlagi drugega načrta za športna igrišča, ki ga zdaj uresničujejo.*

* * *

TREBČE — *Odsek za javna dela pri občini je v grobih obrisih že naredil načrt, ki bo — po zaokroženih računih — stal 35 milijonov; zaradi financiranja so ga že predložili deželi, vendar ga je zavrnila, ker so sredstva za prispevke za športne naprave že izčrpali. Sicer pa je tudi za to igrišče zagotovila nogometna zveza ugodno posojilo.*

Tako je zdaj stanje. Občina in odborniki, ki načeljujejo odgovarjajočim oddelkom vlagajo vse napore, da bi hitro uresničili te načrte, tudi zato, da bi izpolnili petletni načrt, ki predvideva za leto 1968 tudi naprave o katerih smo govorili.

Rad bi končno dejal, da bi se rad udeležil kakšnega sestanka na sedežu društva Primorje; doslej vabila nisem prejel, brez katerega seveda ne morem nepovabljen v tujo hišo. Dovolj mi je tudi telefonsko vabilo.

S prisrčnimi pozdravi

Luciano Ceschia

Novo slovensko športno društvo «Devin - Štivan»

V prostorih župnijskega krožka v Devinu je bil v petek, 16. t.m., ustanovni občni zbor Športnega društva «DEVIN — ŠTIVAN». Že samo ime novega društva pove, da je organizacija namenjena predvsem športni mladini omenjenih dveh vasi, oziroma tistih vasi, ki kakorkoli težijo k Devinu in Štivanu. Tu, kot je znano, ni bilo doslej nobene organizirane športne dejavnosti in so zato nekateri posamezniki sprožili misel o ustanovitvi ustreznega društva.

Po daljšem pripravljalnem delu je bil 16. t.m. prvi občni zbor, na katerem so ustanovni člani v prisotnosti notarja izvolili organe novega društva in odobrili društveni statut.

Za predsednika je bil izvoljen Drago Legiša, za podpredsednika Vilko Metlikovec, za tajnika Danilo Tinta, za blagajnika Adrijan Bravin. Za pomočnika tajnika je bil določen Lucijan Peric, za pomočnika blagajnika pa Ferruccio Kocman. Predsednik nadzornega odbora je prof. Zoran Tavčar.

Po opravljenih formalnostih se je novi predsednik v kratkem govoru zahvalil za zaupanje in izrekel zadovoljstvo, da je prišlo do ustanovitve športnega društva, ki bo mladini omogočilo gojiti različne športne discipline. Predsednik je tudi izrazil prepričanje, da bo društvo z dobro voljo in vztrajnostjo premagalo velike začetne težave, ter se je na koncu toplo zahvalil devinskemu župniku in dekanu Kreteču, ki je z velikim razumevanjem dal društvu na razpolago župnijsko dvorano in prostore župnijskega krožka.

DOMAČI ŠPORT

Danes, v nedeljo

NOGOMET

II. kategorija

Ob 10.30 v Ul. Flavia
EDERA — VESNA

* * *

III. kategorija

Ob 10.30 v Nabrežini
LIBERTAS PROSEK — ZARJA

* * *

Ob 10.30 v Boljuncu
UNION — BREG

* * *

Ob 13.15 v Ul. Flavia
ALABARDA B — PRIMORJE

* * *

Ob 15. uri na stadionu «Prvi maj»
PRIMOREC — TECNOFER.

ODBOJKA

Pokal prijateljstva

Ob 10. uri v Poreču
Partizan — Bor (ženske)
Partizan — Breg (moški)
Partizan — Breg (ženske)

KOŠARKA

Promocijsko prvenstvo

Ob 19. uri v Ul. della Valle
BOR — SERVOLANA

Odgoditev državnega smučarskega prvenstva

SANT'ANNAPELAGO (Modena), 24. — Današnji spored italijanskega državnega smučarskega prvenstvo nordijskih disciplin so morali odgoditi zaradi dežja. Tek na 15 km bodo opravili jutri na sedlu Radici, štafeto 3 x 10 km pa so prenesli na 29. marec, ko bo na sporedu tudi tek na 50 km. Tudi tekmovanje v smučarskih skokih so prenesli na jutri.

Italija bo kandidirala za zimske olimpijske igre 1976

RIM, 24. — Dve italijanski mesti — Turin in Aosta — sta sklenili kandidirati za organizacijo dvanajstih zimskih olimpijskih iger leta 1976.

SMUČANJE

Smuk Arlberg-Kandahar za Francoza Orcela

CHAMONIX, 24. — Francoz Orcel je danes prepričljivo zmagal v moškem smuku na 33. mednarodnem smučarskem tekmovanju «Arlberg-Kandahar». Drugouvrščeni — švicar Huggler — je prispel na cilj z več kot dvema sekundama slabšim časom. V razmaku komaj sedmih desetink sekunde pa so se nato zvrstili na lestvici kar štirje smučarji. Tekmovalci so na 3270 metrov dolgi progi dosegli naslednje čase:

1. Bernard Orcel (Fr) 2'16"96
2. Kurt Huggler (Švi) 2'19"00
3. Guy Perillat (Fr) 2'19"21
4. Jean Daniel Daetwyler (Švi) 2'19"71
5. Frantz Vogler (Z.N.) 2'19"72
6. Rudi Sailer (Av) 2'20"83
7. Rudolf Schlaber (Z.N.) 2'20"85
8. Hanspeter Rohr (Švi) 2'20"99
9. Hanz Zingre (Švi) 2'21"63
10. Michel Daetwyler (Švi) 2'21"66
11. Ivo Malknecht (Ita) 2'21"86

NOGOMET DANES

A SKUPINA CLIGE

(4. povratno kolo)

ALESSANDRIA — TREVISO
BIELLESE — PAVIA
BOLZANO — LEGNANO
ENTELLA — TRIESTINA
MARZOTTO — SAVONA
MESTRINA — SOLBIATESE
MONFALCONE — COMO
PRO PATRIA — PIACENZA
UDINESE — RAPALLO
VERBANIA — TREVIGLIESE

ALIGA

(6. povratno kolo)

ATALANTA — ROMA
Monti
CAGLIARI — MANTOVA
Bigi
FIORENTINA — BOLOGNA
Motta
INTER — VARESE
Pieroni
LANEROSSI VIC. — NAPOLI
Sbardella
SAMPDORIA — BRESCIA
Gussoni
SPAL — TORINO
Angonese

BLIGA

(7. povratno kolo)

CATANZARO — CATANIA
Bernardis
FOGGIA — BARI
De Marchi
LAZIO — GENOA
Lo Bello
LECCO — MESSINA
Canova
MODENA — NOVARA
Toselli
PERUGIA — MONZA
Vitullo
PISA — PADOVA
Lattanzi
REGGINA — REGGIANA
Picasso
VENEZIA — POTENZA
Bravi
VERONA — PALERMO
Caligaris
(Počiva LIVORNO)

ODBOJKA

Pokal prijateljstva

Bor in Breg danes v Poreču

Danes bo na vrsti predzadnje kolo odbojkarskega tekmovanja za pokal prijateljstva, na katerem sodelujejo nekatera tržaška in jugoslovanska moštva. Tržačani bodo danes nastopili v Poreču, kjer bodo ob tej priložnosti tudi otvorili prenovljeno telovadnico. Sodeč po rezultatih dosedanji potek tega turnirja za barve treh tržaških ekip — ženske šesterke Bora ter ženske in moške ekipe Brega — ni bil posebno ugoden. Vendar pa si vse tri tržaške ekipe niso zastavile cilja, da bi na tej prireditvi zbirale točke. Osnovni namen sodelovanja na tem turnirju je bilo zbiranje izkušenj in kondicije za bližajoče se državno prvenstvo druge lige za ženske, oziroma kvalifikacij za tretjo ligo za moško šesterko Brega. Gledano s tega stališča je bilo sodelovanje na tem turnirju za vse tri šesterke zelo koristno, saj so imele izredno priložnost, da svoje znanje in sposobnosti preskusijo v težki konkurenci. Jugoslovanski nasprotniki naših ekip so namreč večinoma odlična moštva, proti katerim je vsak osvojeni set že lep uspeh. Za naše ekipe lahko rečemo, da v dosedanjih srečanjih z jugoslovanskimi nasprotniki niso igrale podrejene vloge — razen delno ženske ekipe Brega. Svoje znanje pa so vse temeljito obogatile in sadove tega turnirja bomo tako videli šele, ko bosta obe ekipi Brežanov in borova ženska šesterka nastopale na odgovarjajočih prvenstvih doma.

Šolska telesna vzgoja

za okroglo mizo v časnikarskem krožku

V četrtek je bila v Trstu v časnikarskem krožku zanimiva okrogla miza na kateri je tekla razprava o šolski telesni vzgoji. Razprava o tem, danes tako perečem vprašanju je privabila izredno število poslušalcev, kar jasno priča, da se starši in ljubitelji mladine danes zavedajo pomembnosti šolske telesne vzgoje. Prisotne so bile tudi nekatere osebnosti iz mestnega življenja, poleg teh pa tudi vladni komisar dr. Cappellini. Najprej je časnikar Massimo Capuzzo kot predstavnik združenja «Šola in dom» podal precej kritičen pogled zlasti na telesno vzgojo v osnovnih šolah pri nas. Po njegovih besedah je stanje na tržaških osnovnih šolah na tem področju nezadovoljivo zlasti, ker jo tudi tam, kjer jo goje redno, učijo po zastarelih metodah. Tudi število telovadnic je nezadostno. Zato je med učenci mnogo takih, ki so potrebni korektivne telovadbe. Zaradi nezadostne šolske telesne vzgoje morajo starši često iskati nadomestilo za ta nedostatek v zasebnih telovadnicah. Capuzzo je prisotnim predstavnikom šolskih oblasti — med katerimi je bil tudi šolski skrbnik prof. Angioletti — dal med drugim tudi dve zanimivi priporočili: povečali naj bi število tedenskih ur telesne vzgoje, poleg tega pa naj bi šolska vodstva dala določene olajšave, kar se tiče odhajanja od pouka — seveda v merah, ki so neobhodno potrebne — tistim učencem in dijakom, ki redno trenirajo v izvenšolskih društvih in zanje redno nastopajo. Potovanja na tekme so namreč zaradi neprimernih železniških urnikov za dijake često nemogoča, če jim šolska vodstva ne dovolijo, da zapuste šolo uro ali dve pred koncem pouka.

Športni zdravnik dr. Nuciari je nakazal zdravstveno problematiko šolskega otroka, posebno z ozirom na okvare v drži telesa. Njegova izvajanja so bila zanimiva in bi zahtevala širši okvir. Zanimiv je bil podatek, da imamo v Trstu najbolje organizirano središče za korektivno telovadbo v Italiji.

Koordinator telesne vzgoje pri šolskem skrbništvu prof. Griselli je skušal poiskati tudi svetlejše točke v šolski telesni vzgoji pri nas. Povedal je, da so organizirali več tečajev za učitelje. Priznal pa je, da je pomanjkanje telovadnic precejšnje: 40 italijanskih osnovnih šol ima 23 telovadnic, 20 slovenskih pa **samo** eno. Pravilno je poudaril, da za vse napake v drži telesa pri otrocih ni kriva le šola, kjer so učenci le štiri do pet ur dnevno, ampak nosi odgovornost tudi družina. Zdravniški pregledi so pokazali, da naši otroci preveč jedo, preveč sedijo in se vozijo z avtom in premalo hodijo. Posledice vsega tega niso razveseljive. Lani so šolski zdravniki pregledali 4050 osnovnošolskih otrok, in so od teh 1357 poslali h korektivni telovadbi, torej približno 30 odstotkov. V Trstu je bilo lani 67 tečajev za korektivce. Na osnovnih in nižjih srednjih šolah skupno pa so opravili 7101 pregled in 3441 učencev so poslali h korektivni telovadbi, tako da je v Trstu trenutno kar 123 tečajev za korektivno telesno vzgojo.

Občinska odbornica za javno vzgojo prof. Elvira Faraguna je dejala, da je v Trstu — v večji ali manjši meri — deležen telesne vzgoje vsak učenec in dijak priznala pa je, da je stanje glede šolskih telovadnic nezadovoljujoče. 60 osnovnih šol ima 24 telovadnic, 24 nižjih srednjih šol 15, 14 višjih srednjih šol pa 9 telovadnic. Če povemo, da je danes v vseh naprednejših državah norma pri gradnji šolskih poslopij dve telovadnici in igrišče na prostem, potem nam primerjava teh podatkov jasno kaže, da smo pri nas v velikem zaostanku, saj ima 98 šol komaj 48 telovadnic, to je vsaka druga komaj eno in še ta pogosto ne zasluži naziva telovadnica. Po zaključku referatov se je razvila med prisotnimi zanimiva in živahna debata.

ARETTA
ULTRA THIN
med elegantnimi in preciznimi urami je najceneiša znamka
Generalno zastopstvo «LA CLESSIDRA»
Trst - Piazza S. Antonio Nuovo N. 4-I. nadstropje
IMPORT EXPORT
Prodaja na veliko in drobno
Velika izbira zlatnine po tovarniških cenah!
Izreden popust — Garancija —

SUPERMARKET LJUBLJANA
KONFEKCIJA IZ KOZJEGA IN SVINJSKEGA VELURJA
10 % popusta
pri plačilu s konvertibilno valuto

SEBOFLEX
VSE ZA KINO IN FOTOGRAFSKI MATERIAL
Trst, Ul. Mazzini 53 - Tel. 733-361
Prijatelje in znance naprošamo da nas obiščejo

FRANKO PAHOR
ŽENSKA IN MOSKA KONFEKCIJA
TRST
UL. IMBRIANI, 9
DREV. MIRAMARE 183

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN
vzdržuje s svojimi tovornopotniškimi ladjami:
redno linijo okoli sveta, redno linijo z Južno Ameriko, redno linijo z zahodno Afriko ter nudi prevoze po vsem svetu z modernimi transportnimi ladjami od 8.000 do 18.000 ton nosilnosti.
Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja:
«SPLOSNA PLOVBA», Piran, Župančičeva ul. 24 in na naše agente po vsem svetu.
Telexi: 341-23; 341-22 Plovba
Telegrami: Plovba Piran
Telefon: 73-470 do 73-477

AVTOPROMET GORICA NOVA GORICA TEL. 21443
priporoča zimovanje na LOKVAH
dnevno obratujejo vse štiri vlečnice (najmanj 5 oseb) — lepa smučišča in tereni za druge zimsko - športne dejavnosti.
HOTEL POLDANOVEC z več kot 100 ležišči in restavracijo z domačo hrano, vinom in drugimi pijačami — Tel. 21-314
Turistično društvo ima na razpolago tudi privatne sobe.

PARK HOTEL GORICA
NOVA GORICA - Tel. 21-442, 21-462
s svojimi obrati: restavracijo, kavarno
Prvorazredna kuhinja - Ples vsak večer ★ razen torka in barski program
In gostilna «Pri hrastu» gostilna «Zvezda» telefon 21-239

HOTEL SLON LJUBLJANA
ITIOVA UL. 10 - TEL. 20641-43

HOTEL Z MODERNIM KONFORTOM ● PRIZNANA MEDNARODNA IN NARODNA RESTAVRACIJA ● NOČNI BAR Z MEDNARODNIM ARTISTIČNIM PROGRAMOM ● KAVARNA ● SLAŠČIČARNA ● KLUBSKI IN BANKETNI PROSTORI

GRAHAM GREENE:

Tihi Američan

Poslovenil Miroslav Ravbar

17.

«Dobro sem ga zadel,» je rekel zadovoljno Granger in šel v kot bara, da napiše telegram. Moj je bil hitro napisan: o Phat Diemu nisem mogel napisati nič takega, kar bi cenzorji dovolili. Če bi se mi zdelo poročilo dovolj zanimivo, bi lahko odletel do Hong Konga in ga poslal od tam, toda zakaj bi zaradi enega poročila tvegal izgon? Pomišljal sem. Izgon bi pomenil konec življenja. Pylovo zmago. Ko sem se vrnil v hotel, me je v pisemskem predalu zares čakala njegova zmaga, konec — telegramska čestitka k napredovanju. Dante si nikdar ni izmislil takih muk za obsojene ljubimce, njegov Paolo ni nikdar napredoval v vice.

Šel sem po stopnicah v svojo prazno sobo; iz pipe v sobi je kapala hladna voda (tople vode v Hanoju ni bilo), sedel sem na rob postelje, nad menoj je visela zvita mreža za moskite kakor naraščajoč oblak. Moral bi postati novi zunanjepolitični urednik in prihajati vsako popoldne ob štirih v strašno viktorijansko zgradbo pri železniški postaji Blackfriars s spominsko ploščo v spomin Lorda Salisburyja zraven dvigala. Te dobre vesti so poslali za menoj iz Saigona in spraševal sem se, ali so že prišle do Phuonginih ušes. Poročevalec ne bi bil več, moral bi imeti nazore in v nadomestilo za ta prazni privilegij bi bil oropan zadnjega upanja v tekmi s Pylom. Proti njegovi nedolžnosti sem postavljal svoje izkušnje, starost je v ljubezenski igri prav tako dobra karta kakor mladost, toda sedaj ji nisem mogel ponuditi niti omejene prihodnosti dvanajstih mesecev, prihodnost pa je bila adut. Zavidal sem domotožnemu častniku, ki je bil obsojen na morebitno smrt. Želel sem si jokanja, toda moje solznice so bile suhe kot napeljava za toplo vodo. O, naj imajo svoj dom — jaz sem hotel imeti le svojo sobo v Rue Catinat.

Ko se je zmračilo, je bilo v Hanoju hladno in razsvetljava je bila slabša kakor v Saigonu, primernejša je bila temnim ženskim oblekam in vojnemu stanju. Šel sem po Rue Gambetta v Pax bar, nisem maral piti v Metropolu s francoskimi višjimi častniki, njihovimi ženami in dekleti; ko sem prišel v bar, sem zaslišal iz smeri Hoa Binha oddaljeno bobnenje topov. Podnevi jih je preglasil prometni hrup, toda sedaj je bilo vse tiho, slišalo se je samo zvončkljanje, s katerim so se ponujali vozači rikš. Pietri je sedel na svojem običajnem mestu. Imel je čudno podolgovato lobanjo, ki mu je sedela na ramenih kakor hruška v skledi. Bil je častnik Sûreté in poročen z brhko Tonkinčanko, lastnico Pax bara. Tudi on ni imel posebne želje, da bi se vrnil domov. Bil je s Korzike, a mu je Marseille bolj ugajal, toda še bolj kot Marseille mu je bil všeč njegov sedež na pločniku Rue Gambetta. Vprašal sem se, ali že ve za vsebino mojega telegrama.

«Quatre-vingt-et-un?» je vprašal.

«Zakaj ne?»

Začela sva metati kocke in zazdelo se mi je nemogoče, da bi mogel kdaj živeti daleč od Rue Gambetta in Rue Catinat, brez medlega okusa vermuta, brez domačega rožljanja kock in brez topovskega bobnenja, ki potuje po obzorju kot kazalec na uri.

«Vračam se,» sem rekel.

«Domov?» je vprašal Pietri in vrgel 4, 2, 1.

«Ne. V Anglijo.»

DRUGI DEL

Prvo poglavje

Pyle se je povabil na kozarček, kakor je govoril, toda prav dobro sem vedel, da ne pije. Po preteku nekaj tednov se je zdelo tisto fantastično srečanje v Phat Diemu skoraj neverjetno; celo podrobnosti razgovora so mi bile manj jasne. Bile so kot manjkajoče črke na rimskem nagrobniku, jaz pa kot arheolog, ki se trudi izpolniti praznine v skladu s svojim znanstvenim nagnjenjem. Zdelo se mi je celo, da me ima za norca in da je bil razgovor premišljen in šaljiva krinka, ki naj bi skrila njegove prave namene, saj se je v Saigonu šušljalo, da deluje v službi, ki jih tako neprimerno imenujejo tajne. Mogoče je organiziral pošiljanje ameriškega orožja za tretjo silo — za škofovo godbo na pihala, zadnji ostanek njegove mlade, preplašene in neplačane vojske. Telegram, ki me je čakal v Hanoju, sem imel v žepu. Nesmiselno bi bilo, da bi Phuong kaj povedal, ker bi tako le s solzami in prepirom zastrupil tiste mesece, ki so nama še ostali. Tudi po odhodni vizum bi šel šele v zadnjem hipu, saj bi lahko bil v uradu za tujce kak njen sorodnik.

Rekel sem ji: «Pyle pride ob šestih.»

«Potem grem obiskat sestro,» je odvrnila.

«Mislim, da bi te rad videl.»

«Ne mara ne mene ne naše družine. Ko si bil odsoten, ni hotel niti enkrat priti na obisk k sestri, čeprav ga je vabila. Zelo mu je zamerila.»

«Nikar ne hodi proč!»

«Če bi želel videti mene, bi naju povabil v Majestic. S teboj hoče govoriti privatno, o opravkih.»

«Kakšne opravke pa ima?»

«Pravijo, da uvaža mnogo različnih reči.»

«Kakšne reči?»

«Mamila, zdravila...»

«To je za protitrahomsko postajo na severu.»

«Mogoče. Na carini jih ne smejo odpirati. To so diplomatske pošiljke. Toda nekoč se je zgodila pomota — carinika so odpustili. Prvi sekretar je zagrozil, da bo ustavil ves uvoz.»

«Kaj je bilo v zaboju?»

«Plastične snovi.»

«Čemu jim bodo plastične snovi?» sem rekel malomarno.

Ko je Phuong odšla, sem pisal v Anglijo. Neki uradnik agencije Reuter se je pripravljal, da v nekaj dneh odpotuje v Hong Kong, in ta bi tam oddal moje pismo. Vedel sem, da je moja prošnja brez pomena, toda pozneje si ne bi hotel očitati, da nisem vsega poskusil. Pisal sem glavnemu uredniku, da sedaj ni pravi čas za zamenjavo dopisnika. V Parizu umira general de Lattre, Francozi se nameravajo popolnoma umakniti iz Hoa Binha, sever ni bil še nikoli v večji nevarnosti. Jaz nisem primeren za zunanjepolitičnega urednika, sem pisal, bil sem dopisnik in nimam o ničemer jasnih pojmov. Na zadnji strani sem navedel celo osebne razloge, čeprav je bilo neverjetno, da bi človeško sočutje kaj veljalo pod neonskimi lučmi, med zelenimi naočniki in stereotipnimi frazami: «interesi lista», «položaj zahteva...»

Pisal sem: «Iz privatnih razlogov sem zelo nesrečen zaradi premestitve iz Vietnama. Mislim, da moje delo za list ne bi bilo uspešno v Angliji, ker tam me ne čakajo samo finančne, ampak tudi družinske težave. Če bi mi bilo mogoče, bi se prav zares rajši odpovedal službi, kakor da bi se vrnil v Zedinjeno kraljestvo. To omenjam samo zato, kako močni so moji ugovori. Menim, da me ne smatrate za slabega dopisnika, in to je prva usluga, za katero vas prosim.» Nato sem pregledal članek o phatdiemski bitki, da bi ga mogel datirati z dnem, ko bo odšel iz Hong Konga. Nato sem odtrgal zadnji list v pismu glavnemu uredniku; ni imelo smisla, «privatni razlogi» bi povzročili samo zaprne šale. Vsak dopisnik, tako se je splošno mislilo, ima v mestu, kjer dela, prijateljico. Glavni urednik bi se šalil pred nočnim urednikom in ta bi to zavistno misel ponesel s seboj v dvostanovanjsko vilo v Streathamu in z njo legel v posteljo k svoji zvesti ženi, ki jo je pred leti pripeljal iz Glasgowa.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica 24 Maggio 1/I. Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — vnaprej, četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir celoletna 8.100 lir — SFRJ posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/I., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 601-3-270/1 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir. — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst